

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ**

Збірник наукових праць

Частина II

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових праць

Частина 2

Хмельницький – 2023 р.

УДК 373.2.016-048.35(08)

М 74

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 7 від 20 лютого 2023 року)*

Рецензенти:

Савченко Марина Сергіївна – доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Хмельницький, Україна.

Бабій Наталія Дмитрівна – директор Хмельницького закладу дошкільної освіти № 21 «Ластівка», м. Хмельницький, Україна.

Бурбела Людмила Броніславівна – вихователь-методист Хмельницького закладу дошкільної освіти № 29 «Ранкова зірка», м. Хмельницький, Україна.

М 74 Модернізація змісту дошкільної освіти: проблеми і виклики сучасності: збірник наукових праць за матеріалами науково-методичного семінару / за заг. редакцією проф. Зданевич Л.В., доц. Миськової Н.М., Онофрійчук Л.О., Пісоцької Л.С., Розгон В.В. У 2-х частинах. Частина 2. Хмельницький : ХГПА, 2023. 227 с. + CD.

У збірнику наукових праць представлено матеріали науково-методичного семінару «Модернізація змісту дошкільної освіти: проблеми і виклики сучасності» (24 лютого 2023 року, Частина 2), які включають статті практичних працівників закладів дошкільної освіти міста Хмельницького та Хмельницької області, в яких розкриваються сучасні підходи до формування та розвитку національної свідомості і патріотичних почуттів дітей дошкільного віку; використання мнемотехнологій в мовленнєвому розвитку дошкільників; цифрових технологій у роботі директора ЗДО; організації мінімузеїв в ЗДО; формування сучасної моделі освіти для сталого розвитку у ЗДО; організації пошуково-дослідницької діяльності в закладах дошкільної освіти. Висвітлено науково-методичні особливості організації діяльності методичного кабінету ЗДО у контексті підготовки педагогів до реалізації парціальної програми «Інтелектуальна мозаїка»; роль асистента вихователя в роботі команди психолого-педагогічного супроводу; методичні аспекти використання освітньої технології «геокешинг» з дітьми дошкільного віку; особливості фізкультурно-оздоровчої діяльності в закладах дошкільної освіти; гри у шахи як засобу розвитку інтелектуальних навичок старших дошкільників в умовах воєнного стану; питання дистанційної форми роботи у ЗДО; організації роботи гуртка з хореографії в ЗДО; самодіяльної вільної гри як засобу розвитку монологічного мовлення старших дошкільників; формування основ екологічної свідомості у дітей дошкільного віку тощо.

Збірник наукових праць адресований здобувачам вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, педагогам-практикам та фахівцям у галузі дошкільної освіти.

За достовірність фактів, дат, назв, посилань, літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів

© Л.В.Зданевич, Н.М.Миськова, Л.О.Онофрійчук, Л.С.Пісоцька, В.В.Розгон, 2023

© Кафедра дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, 2023

© Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2023

Баб'як Юлія Василівна,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГОР З ПІСКОМ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ЗДО

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно в Україні дітки отримують статус інваліда з дитинства, що становить 1,9 % від усього дитячого населення нашої країни. На сучасному етапі в Україні спостерігають невпинну тенденцію до зростання кількості дітей із захворюваннями, що супроводжуються затримкою рухового розвитку, зумовленими різними негативними чинниками, які діяли на нервову систему дитини під час внутрішньоутробного розвитку, народження та впродовж перших місяців чи років життя [1].

В освітньому середовищі сьогодення мають бути створені особливі умови для успішної соціалізації такої категорії дітей. Відомим залишається той факт, що найефективнішим способом соціального розвитку дитини є гра, оскільки це цілеспрямована, вільна, самостійна, творча діяльність.

Засвоєння дитиною усього спектру ігор (сюжетно-рольових, дидактичних, рухливих, будівельних, музичних тощо) – надзвичайно важлива умова повноцінного розвитку особистості, формування пізнавальних процесів, комунікативних навичок, розвитку інших видів діяльності. Незважаючи на те, що розвиток ігрової діяльності дітей з порушеннями опорно-рухового апарату характеризується тенденціями, притаманними всім дітям, за рівнем сформованості гри вони надто

неоднорідні [4].

У дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, на відміну від дітей у нормі, виявляється значна варіативність рівнів гри в одному віковому діапазоні, нерівномірна сформованість окремих структурних компонентів гри всередині одного ігрового рівня. Такі діти виявляють значно більшу потребу в допомозі дорослого, недостатність мотивації до ігрової діяльності, зниження активності та самостійності у грі.

Важливо так підбирати іграшки, щоб вони були привабливі для дитини і доступні для її маніпуляцій з ними. Бажано, щоб поверхня іграшок не ковзала. Іграшки повинні забезпечувати можливість максимального функціонування. Тому бажано, щоб голови у ляльок повертались, руки і ноги згинались; у машин дверцята відчинялись, колеса крутились тощо [4].

Негативний вплив на розвиток гри дітей здійснюють, насамперед, особливості формування у них предметної діяльності: її значне запізнення, затримка формування цілісного уявлення про предмет, недостатній запас знань. Тому в організації роботи за розділом надзвичайно важливо оцінити рівень сформованості ігрової діяльності дитини на час вступу до дошкільного закладу, а саме:

- досліджується участь дитини у грі з дорослим. Визначається інтерес дитини до діяльності, активність, розуміння призначення предметів та іграшок, спроба використовувати їх за призначенням, розуміння змісту гри і здатність вибору іграшок, уміння приймати допомогу дорослого;

- досліджується здатність дітей до наслідування. Виявляється спроможність наслідувати способи дій з іграшками, усвідомленість цих дій та інтерес до них;

- досліджується спонтанна гра. Оцінюється розуміння

призначення іграшки, адекватність дій з нею, наполегливість у досягненні результатів, спроможність правильно оцінювати результати, у разі потреби, звертатися за допомогою і використовувати її [4].

З досвіду роботи ЗДО ми можемо помітити, що ефективною формою роботи є використання ігор з піском та водою в освітньому процесі. Особливу увагу необхідно приділяти розвитку сенсорних функцій: покращення сенсорики шляхом забезпечення тактильних та пропріоцептивних відчуттів, використання активних рухів за допомогою, надання можливості дитині самій дослідити предмети різної форми, розміру, структури; формування когнітивного, зорового сприйняття. Потужним чинником для «запуску» рухової діяльності, розвитку мотивації та самосприйняття може стати потреба дитини в самовиявленні, самоствердженні, для реалізації якої діти широко використовують творчість. Таким чином, досягається мета в основі якої, лежить вираз емоцій і почуттів, пов'язаних з переживаннями своїх проблем, самого себе, також включається активний пошук нових форм взаємодії зі світом та відбувається підтвердження своєї індивідуальності, неповторності і значимості.

Така форма роботи впроваджується за допомогою ігор-занять та ігор-казок з піском: ігри на розвиток дрібної моторики пальців рук і тактильно-кінестетичної чутливості, на корекцію взаємин між дітьми і дорослими, корекцію відхилень в емоційному розвитку; пізнавальні ігри: математичні; граматичні; ігри для ознайомлення з навколишнім світом; географічні; фантастичні; історичні; ігри-екскурсії містом; художньо-мовленнєві ігри; ігри на розвиток комунікативних якостей; ігри на розвиток творчого потенціалу.

Прикладом таких ігор можуть бути ігри:

«Їдуть машинки, санчата, ковзани». Ковзання долоньками по

поверхні піску зигзагоподібними коловими рухами, а також рухами у різних напрямках.

«Спритні змійки». Виконання рухів ребром долоні, проходження по слідах, прокладених раніше, паралельно до них.

«Чарівні візерунки». Створення візерунків, різних зображень за допомогою відбитків долоньок, кулачків, пальчиків.

Отже, формування основних умінь і навичок є обов'язковою умовою, виконання якої і обумовлює рівень їх життя. Цю мету можна реалізувати через гру як основний вид діяльності дітей з порушенням опорно-рухового апарату.

Список використаних джерел:

1. Семеніна Ж. О., Голяченко А. О. Ігротерапія як засіб реабілітації дітей з затримкою рухового розвитку. URL: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/nursing/article/download/12900/12091/44172>.
2. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві і збірник наукових праць №1 (21), 2013. URL: <https://ukrbukva.net/35460-Sistema-vospitaniya-i-obucheniya-deteiys-na>.
3. Кавиліна Г.К.; Подгорна В.В. Загальні стратегії підтримки дітей із порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивного освітнього середовища URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34713>.
4. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programa-rozvitku-ditey-doshkilnogo-viku-z-porushennyami-oporno-rukhovogo-aparatu1.doc>
5. URL:http://dergachi-irc.kh.sch.in.ua/rekomendacii/blog_vchitelya-reabilitologa/porushennya_oporno-ruhovogo_aparatu_ta_ih_profilaktika/

Наталія БАРЧУК,

директор Хмельницького закладу
дошкільної освіти №1 «Капітошка»
Хмельницької міської ради
м. Хмельницький

ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Проблема патріотичного виховання дітей дошкільного віку сьогодні є однією з найголовніших у пріоритетних напрямках роботи закладу дошкільної освіти. Військовий стан на території нашої держави, агресія з боку росії, політична нестабільність сьогодення обумовлюють необхідність формування у дітей високих етичних і морально-психологічних якостей, серед яких важливе місце посідають патріотизм, громадянськість, відповідальність за долю України і готовність до її захисту у майбутньому. У зв'язку з цим значно зросла роль ЗДО у підвищенні статусу патріотичного виховання в дошкільній освіті через оновлення його змісту та структури.

Враховуючи актуальність питання громадянсько-патріотичного виховання у 2022-2023 н.р. освітню діяльність з дітьми дошкільного віку закладу освіти ми спрямували на утвердження в свідомості і почуттях дітей патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України, виховання поваги до національної символіки, культивування кращих рис української ментальності, формуванню працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи, української мовленнєвої культури.

Для цього використовуємо найрізноманітніші підходи, форми,

прийоми роботи як з дітьми та і з батьками.

Ефективними засобами у роботі закладу, які ми практикуємо в закладі освіти є онлайн-екскурсії вулицями рідного міста, до історичних пам'яток, визначних місць; розповіді вихователя; бесіди з цікавими людьми; узагальнюючі бесіди; розгляд ілюстративних матеріалів; читання та інсценування творів художньої літератури; запрошення видатних людей. Під час яких, діти знайомляться з традиціями свого народу, звичаями, культурою, що є запорукою національної свідомості. Адже, у них яскраво відображається спосіб життя українського народу, побут, праця, бажання оволодіти мудрістю, красою, бути сильним, спритним, вольовим, уміти досягти мети.

Щодня під час ранкового кола в закладі освіти співаємо гімн України та проводимо хвилину мовчання, щоб вшанувати пам'ять наших ГЕРОЇВ, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Кожну дію, яку ми пропонуємо дітям, кожен досвід, у який ми їх запрошуємо, ми намагаємось робити їх більш глибокими, усвідомленими, сприяти їхньому зростанню, а не зробити ці дії формальністю і знецінити. Саме тому, дитина відчуває свій внесок у загальну силу, ми пропонуємо дітям подумати, як ми можемо виразити свою вдячність і шану тим, хто за нас воює. Разом ми придумуємо різні формати (слова, подяки, покласти руку на серце, поводитися гідно, говорити українською тощо).

Коли лунає сигнал «Відбій повітряної тривоги» і ми повертаємося з укриття, то говоримо: «Спасибі нашим воїнам. Слава Україні! Героям Слава!»

Великого значення у закладі набуло проведення тематичних днів, занять до відзначення різних державних та народних свят, благодійних ярмарків присвячених допомозі ЗСУ .Це все дає змогу залучити дітей до

високих духовних і матеріальних надбань свого народу, засвоєння і примноження кращих звичаїв, моральних норм, естетичних цінностей та інших елементів культурної спадщини, кращих якостей українського народу. Зокрема в закладі проведено такі тематичні дні «Козацькому роду нема переводу», «День української хустки», «День волонтера», «День української мови та писемності», «День Збройних Сил України», «День незламності» та ін.

Активно почали впроваджувати в роботі з дітьми ознайомлення з творами українських письменників сучасності. Під час вільної самостійної діяльності, художньої діяльності, на прогулянці діти співають сучасні патріотичні пісні різних виконавців.

Традицією у закладі стало розповідь дітей про своїх батьків військовослужбовців, які боронять українські землі з метою підвищення престижу, виховання поваги до військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника Батьківщини, героя.

Для збереження, підтримання української мовленнєвої культури спілкуємось з дітьми українською літературною мовою та стимулюємо дітей до цього, слухаємо українські казки, пісні, переглядаємо мультфільми; при цьому наголошуємо на красі, милозвучності рідної мови.

Для формування громадянсько-патріотичного виховання дошкільників співпрацю з батьками завжди реалізуємо через активне залучення родин до освітнього процесу, співробітництво, рівноправне партнерство, яке ґрунтується на глибокій довірі та повазі, доброзичливості, адекватних очікуваннях та інтересах, культурі спілкування. Тому батьки групи завжди є активними учасниками освітнього процесу, благодійних акцій, марафонів, ярмарок та ін.

У своїй роботі також проводимо хвилини спілкування на тему «Хороші новини в Україні», де діти обмінюються думками про приємні новини, що відбулися в країні, зокрема і на військовому фронті.

На нашу думку, найголовнішим засобом у питанні громадянсько-патріотичного виховання для дітей є особистий приклад вихователя, педагога, батьків, який має бути взірцем для них, тому і колектив закладу підвищує свій фаховий рівень з даного питання, щоб володіти етично-моральними нормами та бути гідними громадянина своєї держави.

Список використаних джерел:

1. Барчук Н.В., Малюта М.С. «Символ України – вишита сорочка»: навчально-методичний посібник Хмельницький дошкільний заклад. № 35, 2014. 68с.
2. Барчук Н.В. «Яскравими барвами у світ цікавого календаря»: методичний посібник Хмельницький дошкільний заклад № 35, 2014. 16с.
3. Лист МОН від 10.06.2022 № 1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України»
4. Патріотичні акварелі: Формування свідомого громадянина-патріота України: навчально-методичний посібник / автори-укладачі: О.І. Боярчук, Л.В.Микитюк, Ю.П. Устич. Біла Церква: КНЗ КОР «КОПОПК», 2015. 264с.
5. Указ Президента України №286/2019 від 18.05.2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання»
6. Указ Президента України №334/2015 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді»

Віра БІЛИК,

заклад дошкільної освіти №8 «Калинонька»

м. Старокостянтинів

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНОЛОГІЙ В МОВЛЕННЄВОМУ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Дуже часто ми чуємо одну фразу: «Дошкільний період – найбільш оптимальний для розвитку пізнавальної сфери дитини».

Аналізуючи результати та реальну картину в аспекті мовленнєвого розвитку сучасних дошкільників, на сьогоднішній день нам, педагогам-дошкільникам, доводиться спостерігати тривожну тенденцію: обмеженість дитячого словника; вживання дітьми слів-діалектів; порушення мовленнєвого розвитку; мова: нездатність грамотно і доступно сформулювати питання, побудувати коротку або розгорнуту відповідь; труднощі в побудові монологу. Саме тому, враховуючи величезний потік інформації в соціумі, важливо надати допомогу дітям у її обробці та переосмисленні. Це реальність, в якій опиняються наші діти. У зв'язку з цим, актуальним стає необхідність удосконалювання сучасних методів і прийомів, використання більш ефективних науково-обґрунтованих шляхів розвитку мовлення у дітей дошкільного віку. Одним з таких інтерактивних методів є метод мнемотехніки.

Мнемотехніка – це система різних прийомів, які полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення додаткових зорових асоціацій, дозволяє організувати навчальний процес у вигляді гри.

Працюючи з дітьми різних вікових груп та стикаючись з проблемами в їх навчанні я вирішила працювати саме з такою освітньою технологією,

як мнемотехніка, яка полегшує процес засвоєння та запам'ятовування дітьми нового матеріалу.

Завдання мнемотехніки: розвивати зв'язне і діалогічне мовлення; розвивати у дітей уміння з допомогою графічної аналогії, а так само з допомогою заступників розуміти і розповідати знайомі казки, вірші; навчати дітей правильній звуковимові; розвивати у дітей розумову активність, кмітливість, спостережливість, вміння порівнювати, виділяти істотні ознаки; розвивати у дітей психічні процеси: мислення, увага, уява, пам'ять (різні види); сприяти вирішенню дошкільниками винахідницьких завдань казкового, ігрового, екологічного, етичного характеру та ін.

Впроваджуючи мнемотехнології у роботі з дітьми, я керуюсь певними правилами: заняття проходять за принципом – від простого до складного, починаючи від мнемоквадратів і поступово переходити до мнемодоріжок, а тоді вже до мнемотаблиць; таблиці і схеми використовую кольорові, за винятком старшої групи; на одній схемі або таблиці число квадратів не повинно перевищувати дев'ять; не застосовую понад дві мнемосхеми в день, а повторний розгляд можливий тільки за бажанням дитини.

Етапи впровадження мнемотехніки: розглядаємо таблицю та розбираємо те, що на ній зображено; здійснюю перекодування інформації, тобто перетворення з абстрактних символів в образи; після перекодування здійснюється заучування вірша, чи загадки, переказ казки чи оповідання по заданій темі.

Дуже дієвим способом запам'ятовування є не готова мнемодоріжка чи мнемотаблиця, а саме те, що діти самостійно зображають схему за змістом даного твору. Такий прийом мнемотехніки практикую із старшими дошкільниками.

Використання мнемотехніки – це насамперед, початкова «пускова» найбільш значуща і ефективна робота, але не можна обмежуватися тільки нею при розвитку мовлення дітей. Паралельно необхідно проводити іншу роботу з розвитку мовлення. Наприклад, мовні словесні ігри, настільно-друковані ігри та ін.

У своїй роботі з розвитку мовлення дошкільнят використовую матеріали, які маю у своїй методичній скарбничці. Це мнемоквадрати, мнемотаблиці та мнемодоріжки для заучування віршів, загадок, скоромовок, прислів'їв та приказок, потішок, забавлянок, переказу казок, оповідань, складання розповідей.

Використання мнемотехніки допомагає мені, як педагогу, вирішувати навчальні та виховні завдання, які приносять позитивні результати у розширенні творчих можливостей дітей, завдяки гармонійній роботі лівої (логіка) і правої (творчість, образне мислення) півкулі головного мозку. У дошкільнят підвищилася самооцінка завдяки результативності у навчанні; зменшилися стреси від навчання; збільшилася навчальна мотивація, а з нею успіхи; звільнився час від зазубрювання для продуктивної та творчої роботи; діти стали більш самостійними в інтелектуальній та практичній роботі.

Таким чином, використання різноманітних прийомів мнемотехнології дозволяє впорядкувати складну інформацію про навколишнє середовище, розташувати в певній послідовності.

Робота, яку я проводжу дала хороші результати. У молодших дошкільнят спостерігається інтерес до заучування віршів і фольклорних творів, розширився коло знань про навколишній світ.

Дітям середнього віку дуже подобається відгадувати та складати самостійно мнемозагадки. При відгадуванні вони навчилися за

описовими ознаками визначати предмет і пояснювати як вони здогадалися.

Більшість дітей старшого віку стали краще складати розповіді за сюжетними картинками. Вони з задоволенням розучують вірші по мнемотаблиці та переказують твори

На мою думку, регулярне застосування даної техніки допомагає дитині збагатити свій словниковий запас, вчить вибудовувати грамотні, логічні ланцюжки. Ця техніка дуже корисна і при підготовці дітей до школи, адже йдучи в перший клас, дитина вступає в новий колектив, в якому грамотна і зрозуміла мова допоможе знайти нових друзів і комфортно почувати себе в будь-якому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти Науковий керівник: А.М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», Мандрівець, 2022 р.
3. Ванжа С.М. Вивчаємо вірші за допомогою мнемотехніки. Видавництво «Ранок» 2017 р.
4. Чепурний Г.А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник / Г. А. Чепурний. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 152 с.

Оксана БОЙКО,

директор закладу

дошкільної освіти №9 «Малятко»

Староконстянтинівської міської ради

м. Старокостянтинів

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ ДИРЕКТОРА ЗДО

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства, глобальне поширення інтернет-технологій, призводить до трансформації вже існуючих і створення нових галузей та сфер життєдіяльності, модернізації системи електронно-комунікаційного обміну, наповнює наше сьогодні цифровими технологіями. Тому ця тема актуальна для мене як для директора закладу дошкільної освіти.

Застосування цифрових технологій являється платформою для розвитку сучасного освітнього простору, головним завданням якої є: формування компетентностей, інноваційних якостей, вміння знаходити та правильно використовувати інформацію, набуття комунікативних здібностей, що підвищує вимоги до якості надання освітніх послуг. Зараз в Україні йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Уміння використовувати цифрові технології в роботі стає необхідним. Пандемія, воєнний стан, ще раз підтверджує вагомість використання нових інформаційних технологій, розширення меж спілкування, відкриття нових можливостей комунікації з колективом, учасниками освітнього процесу, батьківською громадськістю.

Міністерство освіти і науки України активно впроваджує проекти

цифрової трансформації в усі сфери освіти й науки. Реалізація цих проєктів передбачає цифровізацію дошкільної освіти, як першої ланки безперервної освіти. Використання ІКТ в роботі закладів дошкільної освіти значно розширює можливості педагогів, оптимізує управлінські процеси, сприяє підвищенню рівня надання освітніх послуг дошкільникам. В закладі дошкільної освіти повинна бути створена модель комплексного використання інформаційно-комунікаційних технологій в різних сферах життєдіяльності закладу: в управлінській діяльності, методичній роботі, освітньому процесі (тобто в роботі з дітьми) та в роботі з батьками. Важливо відзначити, що інформаційно – комунікаційні технології можна успішно використовувати як в освітній діяльності педагогів, так і в управлінській, методичній роботі, роботі психолога, комірника, завгоспа, медичної сестри.

Сьогодення ставить вимоги до професійної діяльності педагога, управлінської команди закладу дошкільної освіти, до рівня набутості та сформованості у них інформаційної компетентності. Яка передбачає сформованість інформаційно-комунікативних умінь та навиків, основи медіаграмотності, програмування, робота з базами даних, алгоритмічне мислення, навички безпеки в Інтернеті.

Цифровізація в управлінській діяльності керівника, наразі, є головною умовою для ефективної роботи закладу дошкільної освіти, його конкурентоспроможність на освітньому ринку. І дає змогу автоматизувати свою діяльність, удосконалити виконання своїх обов'язків, бути в тренді інноваційних освітніх процесів, ефективно варіювати між державними інформаційними системами.

Отже, використання цифрових технологій в роботі директора ЗДО:

- робота в освітній мережі «КУРС Дошкілля»
- управління освітнім процесом (формування плану роботи закладу

на навчальний рік: складання розкладу, режиму дня, графіків, моніторинг рівня розвитку здобувачів освіти);

- фінансове планування, звітність та ведення бухгалтерського обліку;
- облік матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти;
- управління персоналом, педагогічним колективом;
- автоматизація діяльності методичного кабінету;
- документообіг;
- підготовка будь-якої звітності;
- робота в освітній мережі;
- співпраця з іншими інституціями;
- створення бази даних працівників, здобувачів освіти;
- участь у форумах, чатах, конференціях;
- опрацювання нормативно-правової документації шляхом використання Інтернету;
- створення портфоліо, сторінок, сайтів педагогічних працівників;
- створення інформаційної технології і політики закладу.

Список використаних джерел:

1. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми / Н. П. Пихтіна. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 87 с.

3. Шелудько О. В. Подорожуємо «Комп'ютерними сходинками» [Текст] / Олена Шелудько // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 2. С. 50-57.

Тамара ВАСИЛЬЧУК,

вихователь-методист

Хмельницького закладу дошкільної освіти

№49 «Дюймовочка»

Хмельницької міської ради

м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІНІМУЗЕЇВ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Міні музей одного предмета – це особливий розвивальний простір, створений з метою цілісного пізнання дітьми певного предмета побутового призначення.

Музейна педагогіка ХХІ століття – це комплексна наукова дисципліна, яка поєднує музеєзнавство, педагогіку, психологію та розглядає музей як освітню систему, мета якої – вивчення і збереження історико-культурної спадщини народу, формування освіченої та гармонійно розвиненої особистості, сприяння вихованню патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей народу, передача культурного досвіду поколінь через педагогічний процес в умовах музейного середовища. Основна ідея використання музейної педагогіки, як інноваційної педагогічної технології у роботі з дошкільниками, суттєво оптимізує навчально-виховний процес.

Музейно-педагогічна діяльність навчальних закладів регламентується низкою нормативно-правових документів, що визначають правове поле функціонування музеїв:

– Закон України «Про музеї та музейну справу» (від 29.06.1995 №249/95-ВР . Нова редакція 01.04.2014);

– Положення про Музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України (наказ МОН України від 04.09.06 №640);

– Положення про звання «Зразковий музей» (наказ МОН України 04.09.2006 № 640);

– Порядок обліку музеїв при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України (наказ МОН України 04.09.2006 № 640) .

- З огляду на зазначене заклад дошкільної освіти визначає такі завдання: розширення знань дітей шляхом використання музейної педагогіки; формування зачатків національної ідеології, патріотичне виховання дошкільників; збереження традицій, повернення до споконвічних духовних цінностей; гармонізація розвитку творчої особистості; активізація пізнавальної та мовленнєвої діяльності; удосконалення вміння самостійно аналізувати і систематизувати отримані знання; формування активної життєвої позиції.

Мета системи роботи: збагачення духовного світу дітей; формування пізнавального інтересу, діяльності через залучення їх до музейної справи.

Завдання:

- навчати дитину бачити історико-культурний контекст речей, які його оточують, тобто оцінювати з точки зору розвитку історії та культури;

- розвивати здатність до естетичного споглядання і співпереживання, навички сприйняття особливої образної мови музейної експозиції;

- розвивати потребу в самостійному освоєнні навколишнього світу шляхом вивчення культурної спадщини різних епох та народів;

- формувати стійкий інтерес до музею як до унікального феномена культури;

- виховувати емоції, розвивати уяву, творчу активність.

Напрями діяльності:

- дошкільний навчальний заклад в просторах музею (екскурсії, цикли занять у музейній аудиторії);

- музейна педагогіка в закладі дошкільної освіти (заняття, практична діяльність дітей, спільна організація виставок дитячих робіт, які проводять вихователі в дошкільному закладі).

- нетрадиційні форми популяризації музейних експозицій (музейний подіум, раптівки, руханки, відео-зустрічі).

Методичним забезпеченням системи роботи є тематичні проекти, розроблені педагогами закладу дошкільної освіти. Саме проекти є одним із небагатьох методів, які виводять педагогічний процес за межі дитячого садка. Крім того, проекти забезпечують широке вивчення будь-якої теми.

Використання музейної педагогіки передбачає врахування вікових та пізнавальних особливостей дітей, що виявляється у доборі змісту роботи, який є найцікавішим і найдоступнішим для розуміння і сприймання дошкільників.

Музейні заняття проводяться з дітьми старшого дошкільного віку, проте окремі музейні заняття організовуються вже з дітьми середнього дошкільного віку.

Робота реалізується через:

1. систему взаємодії з дітьми в дошкільному навчальному закладі (I етап);

2. музейні заняття (II етап);

3. практичну діяльність (III етап).

Музейно-педагогічна система роботи з дошкільниками передбачає нетрадиційні форми популяризації музейної педагогіки серед педагогів, батьків вихованців. А саме: для педагогів: бенефіс музейної експозиції,

караван історій, музейний слем (рекламування обраної експозиції); для батьків: раптівка (переклад флешмоб українською мовою) «Подаруй колекцію дошкільному закладу», буккросинг (книгооберт) саморобного альбому експозиції групи майстер-класів, родинних свят, демонстрації сімейних колекцій.

Список використаних джерел:

1. Байдина Е. А. Мінімузей в ДНЗ як засіб патріотичного виховання. *Довідник старшого вихователя*. 2013. № 2. С. 32–37.
2. Малюшова Н. Здрастуй, музей. *Дошкільне виховання*. 2009. № 11. С. 24–29.
3. Рижова Н., Логінова Л., Данюкова А. Мінімузей в дитячому саду. М.: Лінка-Прес, 2008.
4. Трунова М. Секрети музейної педагогіки: з досвіду робот. *Дошкільне виховання*. 2006. № 4. С. 38–42.
5. Чумалова Т. Музейна педагогіка для дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2007. № 10. С. 44–50.

Катерина ВЕНДЕРА,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗДО

Актуальність вивчення англійської мови сьогодні продиктована потребами сучасного світу. Іноземна мова сьогодні стає більшою мірою засобом життєзабезпечення суспільства. Роль іноземної мови зростає у зв'язку з розвитком культурно-економічних відношень між країнами світу.

В закладі дошкільної освіти №10 працює гурток англійської мови "ABCD". Програма гуртка англійської мови спрямована на виховання інтересу до опанування іноземної мови, формування гармонійної особи, розвитку психологічних процесів, і так само пізнавальних і мовних здібностей; сприяє розвитку активної і пасивної мови, правильній вимові звуків на усвідомленому рівні. Вивчення англійської мови відбувається впродовж двох- трьох років, розпочинається з чотирьох або п'яти років і продовжується до шести – семи. Заняття англійської мови проходять в цікавій ігровій формі з використанням іноваційних технологій та сучасних методик з метою оволодіння базовим словниковим запасом та опанування навичками розмовної мови.

Навчання англійської мови є не обов'язковим, але бажаним компонентом дошкільної освіти. Навчання дошкільнят англійської мови - це особливий вид освітньої діяльності. У процесі навчання діти опановують іноземну мову як засіб спілкування.

Мова вивчається через особисту діяльність дітей на заняттях. Кожне заняття будується як ігрове спілкування педагога і дітей та під його керівництвом дітей між собою. Заняття з англійської мови – це не нав'язування дітям виконання комплексу різних мовних вправ, а система організованої ігрової діяльності, що сприяє засвоєнню мінімізованого обсягу англомовних знань та вмінь.

Програми навчання англійській мові полягає в тому, що при навчанні англійській мові, пильна увага приділяється виробленню комунікативних здібностей (навиків вільного спілкування і прикладного вживання англійської мови). Вихованці гуртка мають змогу отримати знання, що є додатковою інформаційною базою до основної шкільної програми.

Основні завдання навчальної програми – забезпечення формування ключових компетентностей:

пізнавальної, яка спрямована на оволодіння знаннями лінгвістичного базового матеріалу, пізнання та пошуковий підхід до національних надбань англомовних країн, вміння використовувати навчальний і додатковий матеріал у розвитку мовлення та володіння мовою в подальшому житті;

практичної, яка полягає у формуванні комунікативних вмінь вихованців у спілкуванні в іншомовному середовищі, вміння висловлювати власну думку, надавати певну інформацію;

творчої, яка забезпечує набуття досвіду власної творчої діяльності, здатність проявляти творчу ініціативу та застосовувати пошуковий метод, розвиток ораторської майстерності, формування стійкого інтересу до вивчення мов, системного та самостійного мислення;

соціальної, яка націлена на розвиток загальної культури, моральних і лідерських якостей, громадянської позиції, формування мовної культури,

позитивність якостей емоційно-вольової сфери та доброзичливе ставлення до інших, уміння працювати в колективі.

Для більш успішного навчально-виховного процесу на заняттях використовується дидактичний матеріал: яскраві плакати, різноманітні малюнки, ігри, посібники, роздатковий матеріал, різноманітні фото, аудіо та відеоматеріали.

Провідним методом навчання є дидактична гра, спрямована на розвиток іншомовного мовлення дітей на основі елементарної лексики дитячого спілкування, в якій дії дітей регулюються ігровими завданнями та ігровими правилами.

Заняття з англійської мови плануються з дотриманням циклічності розмовних тем, мовного та мовленнєвого матеріалу. Основу складають такі види навчання: I – введення нового матеріалу (первинне ознайомлення); II – поглиблене вивчення матеріалу (тренування у спілкуванні); III – закріплення і вдосконалення знань та навичок (тактика спілкування з використанням введеного мовного матеріалу).

Для навчання англійської мови дітей дошкільного віку на заняттях, я використовую ті форми і методи, які базуються на використанні різноманітних компонентів ігрової діяльності водночас з виконанням різноманітних вправ і таких прийомів, як запитання, демонстрація різноманітної наочності, вказівка, пояснення тощо. Характерним для поведінки дітей на заняттях має бути їх активна ігрова та операційна діяльність.

Згідно з метою та завданнями навчання використовую такі дидактичні ігри:

Мовні (фонетичні – на формування навичок правильної іншої звуковимови; лексичні та граматичні – на засвоєння базової лексики і граматичних структур) – «Eat – Don't eat», «Name the word to the given

sound», «What is missing», «Do you know the sounds?», «Vegetables and fruits», «Guess what it is», «Guess what a color», «Dress up the doll», «Let's Count».

Мовленнєві на формування та розвиток елементарних навичок аудіювання та говоріння (розвиток аудіювання, говоріння) – «Guests», «Who lives where?», «Who lives where?», «Cat and Mice».

Комунікативні (формування навичок спілкування) – «Cat and Mice», «What is your name?», «What's in the bag?», «Invitation».

А також, на заняттях дуже важливо використовувати рухливі ігри, пісні англійською мовою та фізкультхвилинки, вони допомагають виконати важливі методичні завдання: створення позитивної психологічної атмосфери, яка дуже важлива для невимушеного спілкування; створення ситуацій, при яких багаторазове повторення одних і тих же мовних моделей стає необхідністю. Гра є провідною формою навчання та виховання дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Беспала Л.В., Зубик М.В. Едьютеймент – новий метод навчання для нових дітей. Посібник, Кам.-Под., 2018
2. Близнюк О. І. Ігри у навчанні іноземних мов / О. І. Близнюк. К.: Освіта, 1997. С.64.
3. Тарнопольський О.Б. Методика проведення рольових та ділових ігор у навчанні іноземних мов / О.Б.Тарнопольський. Дніпропетровськ: Видавництво ДУЄП, 2003. 249 с
4. Чернякова О. Вивчення англійської мови через гру / О. Чернякова // Початкова школа. 2002. №4. С. 22.
5. Чернякова О. Вивчення англійської мови через гру / О. Чернякова // Початкова школа. 2002. №4. С. 22.

Ганна ГАБРУК,

вихователь

Віньковецького закладу дошкільної освіти
ясла-садок №2 комбінованого типу «Колобок»
смт. Віньківці, Україна

ОСОБИСТІТЬ СУЧАСНОГО ВИХОВАТЕЛЯ

Я, як молодий вихователь, прочитавши професійний стандарт, і дізнавшись які професійні функції має виконувати вихователь, замислилась «Яким же має бути вихователь?»

Це питання мене зацікавило і я вирішила знайти більше інформації про це. У цьому питанні допоміг фаховий журнал «Дошкільне виховання» у четвертому випуску за 2019 рік я знайшла цікаву статтю автора Ганни Белінської доктора педагогічних наук професора та завідувача кафедри дошкільної освіти педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка яка має назву «Особистість педагога у вимірі запиті 21 століття». У ній доступно описано яким має бути сучасний педагог аби досягти успіху в обраній справі.

Отже не дивлячись ні на який час в професії педагога є певні константи які обумовленні унікальністю цієї професії її футуристичною спрямованістю. Адже педагог сьогодні виховує дітей для майбутнього, а сам вихований на цінностях минулого. Унікальність справжнього педагога полягає в тому, що він має передбачати майбутнє. Він має сам бути людиною з майбутнього, адже є зразком для наслідування. Також дуже важливим для педагога є особистісні якості людини. Для педагога особистісні характеристики навіть більш значущі, ніж його знання, вміння та навички. Адже у сучасній практиці відомі приклади успішного

виховання дітей людьми, що не мають професійної підготовки. Особистісні якості: одразу спадає на думку любити дітей. Але щоб це не звучало як гасло ми повні розуміти, що любити це розуміти дітей, підтримувати, визнавати, приймати їх. І важливо також не забувати про людські цінності також дуже важливо.

У сучасному суспільстві вихователь є своєрідним координатором антистресом між дитиною і суспільством.

Також у цій статті опубліковані цікаві дослідження, і одне із них це : яким хочуть бачити вихователя батьки дошкільнят? Було проведено опитування 106 батьків у заклад освіти міста Києва їм було запропоновано дати відповідь на запитання «Яким ви бажаєте бачити вихователя своєї дитини в умовах дитячого садка?» Просили звернути увагу на такі моменти: вік педагога, його освіта, основні особистісні якості.

Відповіді були різні, але дали можливість виділити деякі загальні тенденції. Більшість батьків вважаю, що вихователь має бути досвідченим але не похилого віку. Ідеальний вік на думку 30-40 років. Батьки єдині в думці, що вихователь повинен мати вищу спеціальну освіту досконально знати психологію проте не лише дитячу.

Серед особистісних якостей виділяють любов до дітей, терпіння, почуття гумору, педагогічну тактовність. Також більшість респондентів наголосили, що вихователем може бути лише та людина яка має досвід виховання своїх дітей.

Коли ж аналогічне питання оставили вихованцям старшої групи, результати виявились дещо іншими.

По-перше всі без винятку діти бажають, щоб вихователь був молодим. У їхньому розумінні це: кили вихователь може гратися, бігати з ними, гарна , від неї гарно пахне, модно вдягається.

По-друге на перше місце серед особистісних якостей вихователя ставлять доброту. «Вихователька має бути доброю – кажуть вони – лагідною не сварити нас і не карати» На запитання що ж має уміти вихователь відповіді були такі: грати в дитячі ігри, добре бігати, розповідати казки, вигадувати цікаві історії, малювати, робити гарні зачіски, вчити правильно захищатися тобто вчити боротьби.

Як бачимо відповіді батьків та дітей багато в чому не співпадають. Але вихователь має уміти об'єднувати усі ці побажання.

Попри усі протиріччя, нині дошкільний педагог не просто вихователь, а радше координатор і симулятор внутрішніх сил розвитку дитини. Адже в сучасному суспільстві ми усвідомлюємо нагальну потребу у формуванні в малят позитивного світосприйняття і, водночас спостерігаємо вплив стресових чинників дитини.

З усього ми можемо зробити висновок, що педагог має бути особистістю, яка відзначається ерудицією, благородством, естетичним зовнішнім виглядом, активним сприйняттям довкілля, активною життєвою позицією.

Вимоги до сучасного педагога науковці систематизувати за трьома напрямками які можуть стати провідними векторами саморозвитку.

Перший із них світоглядний: педагог має бути людиною яка мислить категоріями Всесвіту. Тобто його цінності, картина світу і світосприйняття мають бути гармонізованою із загальнолюдськими цінностями і законами розвитку природи.

Другий професійний: вихователь має бути професіоналом у своїй справі тобто фахово компетентним, а саме володіти ґрунтовими знаннями фізіології дитини, вікової психології, дошкільної педагогіки, фахових методик. У його інструментарії мають бути сучасні технології

розвитку дитини, з ним має бути цікаво кожній дитині, енциклопедичне обізнаність необхідна риса вихователя.

І третій це особистісний вектор професійно значущими якостями педагога є доброта, емпатія, оптимізм, емоційність. Він має бути здатним відчувати потребу вчитися впродовж життя, зокрема й і у своїх вихованців. І головне – усвідомлювати свою відповідальність перед дитиною її батьками і суспільством.

З огляду на сьогоднішню ситуацію в країні хочеться додати, що вихователь має бути стресостійким та оперативно реагувати на будь яку життєву ситуацію.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
3. Фаховий журнал «Дошкільне виховання», четвертий випуск 2019 р.

Людмила ГОРДОВА,

директор закладу
дошкільної освіти №7 «Золотий ключик»
Староконстянтинівської міської ради
м. Старокостянтинів

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одним із найсуттєвіших показників моральності людини є патріотизм. Ураховуючи нові суспільно-політичні реалії в Україні після військового вторгнення російської федерації, усе більшої актуальності набуває виховання у дітей почуття патріотизму.

Дошкільний вік, як період становлення особистості, має свої потенціальні можливості для формування вищих моральних почуттів, до яких і відноситься почуття патріотизму, відбувається формування першооснов національної свідомості, залучення до надбань національної культури, виховання ціннісного ставлення до українських мистецьких традицій та творів українських митців, інтересу до українського декоративного мистецтва. На вирішення цих завдань спрямовує Базовий компонент дошкільної освіти. Як домогтися, щоб у дитини виникла потреба долучитися до етнічної культури українського народу, його історії, розуміння того, що ти належиш до українського народу?

Працюючи над цією проблемою, педагоги нашого закладу особливу увагу приділили розв'язанню наступних завдань:

- створення належних умов для вивчення культури та побуту українського народу;
- ознайомлення дошкільників з українським фольклором, народними

звичаями,

традиціями, обрядами;

- сприяння усвідомлення себе маленькими громадянами України;

- виховання у дітей поваги до духовної та культурної спадщини своєї держави;

- формування у дошкільників відповідальності за майбутнє Батьківщини.

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі України, затвердженої наказом МОН України від 06.06.2022 №527, листів МОН України від 16.08.2019 №1/9-523 «Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році», від 27.07.2022 № 1/8504-22 «Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році», одним із пріоритетних завдань на новий навчальний рік, педагогічним колективом закладу, було визначено формування у дітей дошкільного віку соціально-громадянських компетентностей. Таке завдання є пріоритетним для нашого закладу кілька років поспіль.

У процесі реалізації Концепції національно-патріотичного виховання педагоги закладу дошкільної освіти спрямовують зусилля на виховання свідомого громадянина, патріота України. Ці завдання реалізуються через такі напрями:

- морально-патріотичне виховання;

- національно-патріотичне виховання;

- краєзнавчо-патріотична робота.

Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку здійснюється через різні складові організації діяльності закладу, окреслюється у його річному плані роботи, перспективних і календарних планах освітньої роботи в різних вікових групах і охоплює всіх учасників

освітнього процесу. Для того щоб дошкільний заклад допомагав вихованню патріотичних почуттів, життя дітей в ньому повинно бути насиченим, цікавим, таким, щоб запам'яталося надовго, стало системою радісних дитячих спогадів. Обов'язковою передумовою цього стала необхідність створення відповідної матеріальної та навчальної бази.

З цією метою для роботи з дітьми в закладі було створено відповідне розвивальне середовище: оформлено український куточок національної та народної символіки, де розміщено герб та прапор України, вишитий рушник та калина; оформлено добірку віршів про Україну, Київ, Старокостянтинів; зібрано бібліотечку українського фольклору: народні прикмети, прислів'я, легенди, загадки, заклички, колисанки, народні ігри тощо; підібрано фонотеку українських пісень; підібрано та розроблено дидактичні ігри на закріплення знань про рідний край та його природу; підібрано ілюстрації, плакати, карту України.

В нашому закладі освіти обладнано кімнату з інтер'єром української хати, яку ми ласкаво називаємо «Бабусина світлиця», де зібрано народно-ужиткове мистецтво: посуд, вироби ткацтва, вишиті рушники, сорочки. Звичайно, наша музейна кімната не вирізняється багатством експонатів, зате всі вони близькі і добре знайомі дітям. З метою формування в дітей єдності пізнавального, естетичного та дієвопрактичного компонентів особистості, педагоги нашого закладу постійно проводять з вихованцями заняття з використанням експонатів музейної кімнати, екскурсії, свята, народні ігри, в переддень народних свят – театралізовані вистави, розваги, конкурси. Дуже цінними й результативними ми вважаємо творчі зустрічі педагогів та дітей з народними умільцями, які провели для дітей старших та середніх груп різноманітні майстер-класи по виготовленню ляльки-мотанки та писанок. Час від часу в «Бабусиній світлиці» відкриваємо «Музей хліба», «Музей народної іграшки», «Музей

ляльки-мотанки».

Розвиток особистості майбутнього громадянина – патріота України не можливо без відповідного розвивального середовища. Тому разом з підвищенням педагогічної компетентності велика робота була проведена по створенню розвивального середовища на території закладу, а саме облаштовані куточки ландшафтів: куточок лісу, де ростуть дуби, клени, берези, липи, проліски та первоцвіт; куточок поля, на якому влітку колоситься золота нива, а у куточку зеленої аптеки діти спостерігають як ростуть лікарські рослини. З метою формування у старших дошкільників уявлень про оформлення традиційної української садиби, створили інтер'єр українського подвір'я. Українська хата розписана вихователем закладу відповідно до традицій розпису української оселі на Поділлі, поряд стоїть декоративна криниця, пліт, неподалік млин, дерев'яний віз та лелека у гнізді. Все це сприяє ефективній реалізації завдань з національно-патріотичного виховання.

Педагоги закладу дошкільної освіти наполегливо працюють над виявленням творчого потенціалу ранніх захоплень дітей, розвитку їх інтелектуальних та творчих здібностей. З цією метою плідно працюють гуртки тематика яких передбачає виконання творів народознавчого спрямування: яскравих, легких, зрозумілих, доступних для дитячого виконання. Це гурток гри на дитячих шумових інструментах «Музики» та гурток вокального співу «Дзвіночок», набуті творчі здібності вихованці демонструють під час свят.

Щорічно в закладі плануються та проводяться тематичні тижні, дні: День вишиванки(травень), День Державного прапора, День незалежності (серпень), День захисника і захисниць (жовтень), Тиждень рідної мови «Кращої, ніж рідна, мови не буває»(лютий), Педагогічні погляди Лесі Українки (лютий), заходи з підготовки та відзначення дня народження

Тараса Григоровича Шевченка (березень), День української писемності та мови (листопад) тощо.

Над проблемою формування почуття національної свідомості педагоги закладу активно співпрацюють з батьками вихованців. Залучають їх до участі у підготовці і проведенні народних свят, фоточеленжів. Проводять екскурсії до музейної кімнати, беруть участь у започаткованій акції «Подаруй експонат в Бабусину світлицю». Новітньою і дієвою формою в роботі з батьками є майстер-клас, під час якого батьки створюють ляльку-мотанку з ниток, дізнаються про історію її виникнення, долучаються до прекрасного світу народної іграшки. Різні форми роботи з батьками сприяють налагодженню взаємодії педагогів, батьків і дітей, розвивають їх творчість.

Дошкільнята разом з педагогами закладу освіти та батьками беруть активну участь у волонтерській діяльності, яка спрямована на підняття морального духу наших захисників, які боронять нашу землю від загарбників. Діти з радістю дарують частинку свого тепла нашим військовим через власноруч виготовлені обереги та малюнки. Крім малюнків, діти старанно виводять слова побажань українським воїнам – миру, добра та мужності.

Завдяки активізації виховної роботи у нашому закладі, саме патріотичність є провідником усвідомлення своєї причетності до життя країни, її державності, народу, його культури й традицій. Заклавши зерно морального та національно-патріотичного виховання дошкільника, сподіваємося, що з них виростуть справжні патріоти, які люблять свою Україну та пишаються нею.

Список використаних джерел:

1. Патріотичне виховання в ДНЗ. Укл. І. І. Логвіненко, О. С. Тарасова,

О. О. Христич, Л. А. Швейка. Харків: Основа, 2016. 464 с.

2. Україна – моя батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І.І. Кичата, Ю.М. Палець; за наук. Ред. О.Д. Рейпольської. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 72 с.

3. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т. О., авт. кол-в: Байєр О. М., Безсонова О. К., Гавриш Н. В., Загородня Л.П. та ін. 2021. 37 с.
URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

4. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

5. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 № 2628-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

6. Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році: лист Міністерства освіти і науки України від 27.07.2022 № 1/8504-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rekomendaciyi-mon-shodo-organizaciyi-diyalnosti-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-u-202223-navchalnomu-roci>.

7. Про стратегію національно-патріотичного виховання: Указ Президента України від 18 травня 2019 р. № 286/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>

Ірина ГУДЗЯК,

керівник гуртка «Шахове королівство»

Дунаєвецького закладу дошкільної

освіти № 3 «Берізка»

Дунаєвецької міської ради, м. Дунаївці, Україна

ГРА У ШАХИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ НАВИЧОК СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

«Окупанти визначили своїми ворогами культуру, освіту та людяність. І не шкодують для них ні ракет, ні бомб. Україна, яка прагне бути конкурентоспроможною в сучасному світі, має визначити освіту та науку своїми стратегічними сферами».

Володимир Зеленський, Президент України

Скільки існує світ – стільки й існують війни. І несуть вони лише страждання та горе. Війна в Україні стала для усіх великою трагедією та викликом. Ця подія відбилася на душі кожного, стала психотравматичним фактором для народу України. Та найбільше постраждала психіка дітей. Ті діти, які бачили вибухи, чули постріли та навіть, як знущались над їхніми батьками, травмовані на все життя. У них з'явилися проблеми зі сном, вони лякаються звуків чи картинок, які нагадують про ті події, мають тривожну поведінку, та в більшості випадків дитина постійно згадує цю ситуацію в іграх або історіях [7].

Ці страшні події зачіпають всі сфери життя, а особливо відбиваються на якості навчання. Під час війни навчання в закладах освіти має багато особливостей, відбуваються також зміни і в організації самого процесу, зазвичай вони мають негативний характер, так як люди вимушені багато часу перебувати у сховищах, або взагалі покидати свої домівки.

Створення безпечних і комфортних умов перебування дітей в закладах дошкільної освіти є ключовим завданням роботи колективів дитячих садочків. ЗДО мають стати осередками, які дають змогу дітям отримувати не лише знання та практичні вміння для життя, а й психолого-педагогічну підтримку, допомагати не втратити відчуття приналежності до спільноти.

В умовах війни педагогічні працівники мають бути готовими та спроможними повноцінно надавати освітні, інформаційні, консультаційні послуги. Оскільки форма організації освіти дошкільників залежить від безпекової ситуації в кожному регіоні, комунікувати з учасниками освітнього процесу потрібно з урахуванням локації дітей: удома, в укритті, в умовах зовнішньої міграції, в умовах внутрішньої міграції, в ЗДО, з батьками, вихователями, опікунами, волонтерами тощо [8].

Сьогоднішній світ перейшов на новий етап життя, де головну роль виконує інформація. А інформаційні технології посідають важливе місце. Особливого значення набуває здатність швидко орієнтуватись у величезному потоці інформації, аналізувати її, робити логічні висновки. Одним із засобів, що сприяють розвитку інтелектуальних здібностей, є гра у шахи, яка сприяє культурному й інтелектуальному розвитку людини. Гра в шахи вимагає постійного інтелектуального напруження, розв'язання складних логічних задач. Така постійна робота мозку сприяє зростанню розумового потенціалу і не тільки у сфері шахів.

З давніх-давен відомо, що основні навички, спосіб мислення, риси характеру та вміння приймати важливі рішення закладаються у кожного з нас з самого раннього дитинства. Саме тому батьки ще змалечку повинні розвивати в дитини логічне мислення, увагу, силу волі, тренувати пам'ять, формувати цілеспрямованість та витримку. Це навчання

повинно не лише приносити користь, але і бути цікавим і захоплюючим. Саме такою є гра у шахи. Вчені неодноразово проводили дослідження про вплив шахів на розвиток дитини. Як показали результати, у дітей з поганою поведінкою та низьким рівнем знань гра в шахи сприяла підвищенню успішності, розвитку кругозору та інтелектуальних здібностей, перетворення агресії в зосередженість, уважність та зібраність. Гра в шахи формує також розвиток самокритики. Адже, зазнавши поразки, дитина починає аналізувати свої помилки, вчиться адекватно реагувати на невдачі і як наслідок – приймати правильні обґрунтовані рішення. Для розумової роботи шахи значать те ж саме, що заняття спортом для фізичного вдосконалення [9].

Понад 2000 років інтелектуальна гра в шахи залишається однією з найпопулярніших. Здається, з розвитком технічного прогресу старовинна гра має давно забутись, адже гаджети та відеоігри захопили світ. Проте у шахах є особливі риси, які подобаються дорослим і дітям. Передусім, це можливість мріяти. Гравець бачить перед собою не просто шахову дошку з фігурами. «Це справжнє поле битви двох армій. Тільки від мудрого керманіча залежить результат поєдинку, обрання правильної стратегії і тактики». У варіативному складнику оновленого Базового компоненту дошкільної освіти Освітньому напрямку «Особистість дитини. Спортивні ігри» - «Шахи» визначений як одна з трьох ігор, які формують спортивно-ігрову компетентність дошкільників. Гра в шахи допомагає в підготовці дітей до школи, розвиває в них: чіткість і правильність мислення, вольові якості, посидючість, жагу до перемоги, логіку, здатність сприймати й засвоювати велику кількість інформації [5].

Часи складні, але навіть під час війни, робота не припиняється. Ціль гуртка «Шахове королівство» навчити дошкільнят грати у цю гру, долаючи всі труднощі, виявляти повагу й толерантність до партнера по

грі, демонструвати при цьому позитивне ставлення до успіхів інших дітей. Якщо така робота розпочинається з дошкільного віку, тим більших успіхів може досягти дитина.

Головні акценти: по-перше потрібно прищепити інтерес до шахової гри, ознайомити з правилами ведення шахової партії, навчити правильно реагувати у разі як поразки, так і перемоги, розвивати інтелектуальні здібності, формувати вміння працювати в колективі. По-друге досягнення гурткової мети збагачує словниковий запас поняттями на шахову тематику, сприяє умінню орієнтуватися на шаховій дошці, самостійно планувати свою діяльність, здійснювати самоконтроль і самооцінювання, уміння спілкуватися з однолітками, здатність слухати і чути співрозмовника, розвиває дрібну моторику рук та зорово-рухову координацію [6].

Під час роботи орієнтуюсь передусім на дітей, які активні, але повільно засвоюють матеріал. За потреби з кожним дошкільником необхідно працювати індивідуально, активно залучаючи до співпраці батьків. Переходити ж до вивчення нового матеріалу можна лише тоді, коли всі діти засвоїли опрацьований раніше матеріал. Кожне заняття шахового гуртка має бути наочним, доступним, предметним, емоційно-насиченим і цікавим. Для цього потрібно використовувати різні види діяльності, зокрема дидактичні та рольові ігри, вікторини тощо. Заняття проводити здебільшого в ігровій формі [1].

Керівник гуртка виконує функцію не педагога, а старшого товариша, партнера у грі. Він створює для кожної дитини ситуацію успіху, що викликає в неї позитивні емоції та бажання й надалі грати в шахи, у цьому я переконана з власного досвіду. Домогтися цього можна за допомогою ігор-завдань, дидактичних ігор та дидактичних ігор-інсценівок, у яких діти залюбки беруть участь. Одним із важливих

чинників інтелектуального розвитку дітей є художня творчість. Тому на заняттях шахового гуртка ліпите, малюйте, співайте, створюйте аплікації, складайте веселі історії, вигадуйте різні конкурси, естафети, флешмоби.

Навчання необхідно будувати, дотримуючись дидактичних принципів: від простого до складного, від легкого до важкого, від відомого до невідомого. Намагайтеся викликати інтерес в дітей до певного виду діяльності, при цьому не примушуйте дитину, а зацікавлюйте, це дасть можливість досягти більш позитивних результатів.

Високі показники інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку при навчанні гри в шахи, це результат спільної роботи батьків і педагогів. Навчаються шаховій грі не тільки дошкільнята, а й члени сім'ї, в родині з'являється новий вид дозвілля. Мої випускники беруть активну участь у міських змаганнях з шахів серед дітей шкільного віку, де займають призові місця.

Ця гра привертає до себе увагу мільйонів людей на планеті, адже вона є своєрідною моделлю життя. Тобто все, що є в житті, є в шахах — всі відносини, всі риси характеру, всі якості, воля, здатність мислити, ухвалювати рішення, відповідальність – якості, які починають формуватися ще з дитинства. Варто спонукати дітей до тих ігор, які мають мету формування інтелектуальних якостей і вмінь, що в подальшому будуть необхідні під час навчання: витримки, посидючості, логічного мислення [2].

Хоч війна і внесла та продовжує вносити корективи у наше життя, нас не покидає бажання жити далі. Тому під звуки сирени, ми похапцем беремо шахову дошку, та разом із дошкільнятами спускаємось у підвальне приміщення, маленьке та досить затишне, розкладаємо шахову дошку та відточуємо навички гри у шахи. Зараз українці продовжують

життя в тих умовах, в яких вони є, не дивлячись на страшні події вони навчаються в повну силу і мають надію, що скоро війна закінчиться.

Список використаних джерел:

1. Марусенко П.В., Лазарева Т.Ф. Шаховий гурток у школі. К.: Рад. школа, 1983. 95 с.
2. Семизорова В.В. Мудрі шахи: методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шахи до програми «Мудрі шахи». Тернопіль: Мандрівець, 2017. 72с.
3. Чегаровський І.В. Шахи для початківців. К.: Здоров'я, 1981.
4. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
5. Наталія Богомолова, вихователь-методист дошкільного навчального закладу № 232, Дніпро «Шахи в закладі дошкільної освіти» <https://oplatforma.com.ua/article/2383-shahi-dnz>
6. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С.М.Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu-%20Innovatsiyna.ta.projektna.diyalnist.pdf>
7. Офіційний сайт ДНЗ №6 «Шоколадка». «Що врахувати в організації освітнього процесу в ЗДО під час воєнного стану». <https://dnz6.edu.vn.ua/metodichna-skarbnichka/656-shcho-vrahuvaty-v-organizaciji-osvitnogo-procesu-v-zdo-pid-chas-vojennoho-stanu.html>

8. Вплив гри в шахи. <https://shkura.com.ua/ua/vpliv-gri-v-shahi-na-rozvitok-ditini/>

9. ТОВ «Академія розвитку інтелекту СМАРТУМ Україна». «Як навчити дитину грати в шахи» https://smartum.com.ua/about_us/blog/sport/kak-nauchit-rebenka-igrat-v-shahmaty/
https://smartum.com.ua/about_us/blog/sport/kak-nauchit-rebenka-igrat-v-shahmaty/

Олена ДАЦЮК,

заклад дошкільної освіти №5 «Чебурашка»

м. Старокостянтинів

КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ЗДО

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні нагально стоїть завдання пошуку нових видів і форм організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Освітній процес має на меті розвиток самостійної, креативної особистості. Популярною розвагою для сучасних дітей стає так звана гра-квест.

Квест-ігри одне з цікавих засобів, спрямованих на самовиховання і саморозвиток дитини як особистості творчої, фізично здорової, з активною пізнавальною позицією. Що і є одним з цільових орієнтирів БКДО на етапі завершення дошкільної освіти.

Завдання педагога:

- Допомогти дитині усвідомити і подолати власні психологічні бар'єри, що заважають йому швидко знаходити рішення в складних ситуаціях.

- Створити умови для формування відкритості до освоєння нових знань через експерименти.
- Моделювати ситуації для розвитку здатності креативно мислити у вирішенні нестандартних завдань.
- Надати можливості для розвитку навичок командної взаємодії в масових змагальних іграх.
- Сприяти встановленню позитивних емоційних зв'язків у парах: «дитина-педагог», «дитина-батько», «дитина-дитина».
- Відстежувати емоційний стан дитини, його поведінку в колективі, реакцію на труднощі і т.д.
- Закріплювати у дітей навик управління своїм емоційним станом в різних ситуаціях.

Квест має ряд особливостей:

- освітня задача здійснюється через ігрову діяльність і носить пошуковий характер;
- самовираження дитини сприяє впровадженню технічних засобів навчання (спільний пошук з батьками і однолітками інформації в мережі Інтернет за посиланнями, даними в завданні, що дає батькові впевненість в якості та правдивості інформації);
- цілеспрямовано мотивується емоційна і інтелектуальна активність дитини;
- освітня діяльність може бути організована у формі навчальної гри, творчої, пізнавальної і пошукової діяльності дітей спільно з батьками;
- може бути як індивідуальною, так і колективною.

У сучасній педагогіці найчастіше використовують такі *види квестів*:

- лінійний – завдання потрібно розв'язувати одне за одним; гравці рухаються за заздалегідь спланованим маршрутом;

- штурмовий – гравці отримують завдання, підказки до його виконання, але спосіб розв'язання та маршрут обирають самостійно;

- коловий – маршрут має колову структуру. У цьому виді квесту беруть участь, як правило, кілька команд, що стартують із різних позицій і рухаються до фінішу кожна за власним маршрутом.

У своїй роботі квести я використовую, як гурткову роботу. Протягом року були проведені різні квести, які дуже подобаються діткам. Метою постало питання пошуку ефективних форм у роботі з дітьми дошкільного віку та впровадження їх в практику роботи закладів дошкільної освіти, створення умов для інтерактивної взаємодії всіх учасників освітнього процесу через постановку пошукових завдань в ході організації діяльності за допомогою певного сюжету.

Для реалізації поставленої мети вирішувалися наступні завдання:

- Визначити переваги та особливості використання квест-ігор в роботі з дітьми дошкільного віку;

- Включити в практику роботи з дітьми дошкільного віку квест-гру;

- Забезпечити взаємозв'язок між усіма учасниками освітнього процесу (дітей, батьків і педагогів) через включення в роботу квест-ігор.

Квест спрямований на вдосконалення у педагогів навичок аналітичного і творчого мислення; педагог, який створює проект в рамках квесту, підвищує рівень методичної, інформаційної та комунікаційної компетенції, йому надається можливість проявити свої творчі і конструктивні здібності, вдосконалювати навички володіння різними інформаційними комп'ютерними програмами.

Таким чином, квест стає чудовою можливістю для педагога і дітей захоплююче і оригінально організувати життя у закладі дошкільної освіти. Наше завдання полягає не в тому, щоб зробити себе необхідним

дітям, а навпаки, в тому, щоб допомогти їм навчитися, по можливості швидше, обходитися без нас.

Список використаних джерел:

1. Агапшук С. Стань гуру квестів [Електронний ресурс] / Агапшук С. <http://www.osvita.ua.com/2017/07/dyj-2017-006/>
2. Бурова А. Педагогічні інновації в дошкільній освіті / А. Бурова // Дошкільне виховання. 1999. № 7. С. 5-6.
3. Вікіпедія. Квест [Електронний ресурс] / Режим доступа: [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F)).
4. Відлацька О.С Квест-технології як інноваційна форма роботи з педагогічними працівниками у позашкільній [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.slideshare.net/NatashaKachkovskaya/ss-60820046>
5. Гриценко В. Нові інформаційні технології в освіті для всіх. Фундаментальні проблеми навчання / В. Гриценко // Дитячий садок. 2009. № 11. С. 3-8.].
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
7. Закон України «Про дошкільну освіту».
8. Сокол І. М. Квест: метод чи технологія? / І. М. Сокол // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2014 № 2. С. 28-31. Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2014_2_8
9. http://galkazh.blogspot.com/2015/07/blog-post_24.html
10. <http://lovelylife.in.ua/tvorchist/kultura/narodni-kazky-ukrayintsiv-yak-zasoby-vyhovannya-ditej.html#>
11. <https://dovidka.biz.ua/prisliv-ya-pro-kazku/>

Ірина ДОБРЯНСЬКА,

вихователь

Віньковецького закладу дошкільної освіти
ясла-садок №2 комбінованого типу «Колобок»
смт. Віньківці, Україна

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«Без будь-кого з нас Батьківщина може обійтися, але будь-хто з нас без Батьківщини – ніщо»

Василь Сухомлинський

Одним із найсуттєвіших показників моральності людини є патріотизм.

Патріотизм (грец. *patris* – батьківщина) – любов до Батьківщини, відданість їй і своєму народу.

Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, а за необхідності – віддати життя за її свободу і незалежність, людина не може бути громадянином. Як синтетична якість, патріотизм охоплює емоційно-моральне, дієве ставлення до себе та інших людей, до рідної землі, своєї нації, матеріальних і духовних надбань суспільства.

Патріотичні почуття дітей дошкільного віку засновуються на їх інтересі до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня, вважають своїм, рідним, нерозривно пов'язаним з ними. Важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дошкільників має приклад дорослих, оскільки вони значно

раніше переймають певне емоційно-позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання.

Патріотизм як моральна якість має інтегральний зміст. З огляду на це в педагогічній роботі поєднано ознайомлення дітей з явищами суспільного життя, народознавство, засоби мистецтва, практична діяльність дітей (праця, спостереження, ігри, творча діяльність та ін.), національні, державні свята.

Основними напрямками патріотичного виховання є:

- формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід;
- краєзнавство;
- ознайомлення з явищами суспільного життя;
- формування знань про історію держави, державні символи;
- ознайомлення з традиціями і культурою свого народу;
- формування знань про людство.

Для патріотичного виховання важливо правильно визначити віковий етап, на якому стає можливим активне формування у дітей патріотичних почуттів. Найсприятливішим для початку систематичного патріотичного виховання є середній дошкільний вік, коли особливо активізується інтерес дитини до соціального світу, суспільних явищ.

Цілеспрямоване патріотичне виховання повинно поєднувати любов до найближчих людей з формуванням такого ж ставлення і до певних феноменів суспільного буття. З цією метою факти життя країни, з якими ознайомлюють дошкільнят, ілюструють прикладами з діяльності близьких їм дорослих, батьків залучають до оцінки суспільних явищ, спільної участі з дітьми у громадських справах.

Однак лише ознайомлення із суспільним життям не вирішує завдань патріотичного виховання. Це засвідчив досвід роботи дошкільних закладів у 20–30-ті роки ХХ ст. Водночас не можна ігнорувати значущості

ознайомлення дітей з історією і сучасністю рідної країни, іншими суспільними явищами.

Концепція дошкільного виховання в Україні (1993), сповідуючи історичний підхід до патріотичного виховання дітей дошкільного віку, актуалізує його народознавчі, українознавчі та краєзнавчі напрями. На це орієнтують і різноманітні програми дошкільного виховання.

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні орієнтує на опанування знань про нашу державу, виховання поваги до державних символів. Старші дошкільники мають знати прапор, гімн, герб України, назву її столиці, інших великих міст, значущі географічні назви (Крим, Карпатські гори, Дніпро), пам'ятні місця (Тарасова гора у Каневі, Хортиця, заповідник Асканія-Нова тощо). Цій меті підпорядковані заняття «Ми живемо в Україні, ми дуже любимо її», «Пам'ятні місця України», «Рідне місто (село)», «Вулиці нашого міста (села)», «Наш герб» та ін.

Діти мають поступово усвідомлювати, що моральний аспект патріотизму полягає і в розвитку національної економіки (це нові робочі місця, заробітна плата працівникам, доходи бюджету, раціональне використання яких робить життя у рідній країні достойним), і в підтримці національного виробника, і в економічній, господарській порядності власників підприємств, і в розвитку меценатства тощо. Щодо цього педагог може використати приклади з історії і з сучасного життя країни. Доцільним у патріотичному вихованні дітей дошкільного віку є використання творів художньої літератури, в яких ідеться про історію і сьогодення України, життя дітей і дорослих.

До ефективних методів і форм організації патріотичного виховання належать: екскурсії вулицями рідного міста, до історичних пам'яток, визначних місць; розповіді вихователя; бесіди з цікавими людьми;

узагальнюючі бесіди; розгляд ілюстративних матеріалів; читання та інсценування творів художньої літератури; запрошення членів родин у ЗДО; спільні з родинами виховні заходи (День сім'ї, свято бабусь тощо); зустрічі з батьками за межами дошкільного закладу, за місцем роботи та ін.

Патріотичне виховання дошкільнят має вирішувати ширше коло завдань, ніж ті, що зазначені. Це не лише виховання любові до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, але виховання шанобливого ставлення до людини-трударя та результатів її праці, рідної землі, захисників Вітчизни, державної символіки, традицій держави, загальнонародних свят.

Виховання любові до Батьківщини, до своєї Вітчизни – завдання надзвичайно складне, особливо коли мова йде про дітей дошкільного віку. Однак в значному ступеню така складність виникає при спробі переносити на дітей «дорослі» показники проявів любові до Вітчизни.

Дошкільний вік як період становлення особистості має свої потенційні можливості для формування вищих моральних почуттів, до яких і відноситься почуття патріотизму.

Патріотичне почуття за своєю природою багатогранне, воно об'єднує всі сторони особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну, а також фізичний розвиток і передбачає вплив на кожну із сторін для отримання єдиного результату.

Якщо розглядати патріотизм через поняття «ставлення», можна виділити декілька напрямків:

- 1) ставлення до природи рідного краю, рідної країни;
- 2) ставлення до людей, які живуть в рідній країні;
- 3) ставлення до моральних цінностей, традицій, звичаїв, культури;
- 4) ставлення до державного устрою.

Кожен із цих напрямків може стати змістом освітньо-виховної діяльності з дітьми, і кожен внесе свій внесок в соціалізацію особистості дитини за умови врахування особливостей розвитку дітей.

Кожен момент ознайомлення дошкільнят з рідним містом повинен бути пронизаний вихованням поваги до людини-трудівника, захисника міста, гідного громадянина. Завдання залучення дітей до життя міста, його історії, культури, природи найбільш ефективно вирішується тоді, коли на заняттях встановлюється зв'язок поколінь та пізнання найближчого оточення обов'язково пов'язується з культурними традиціями минулого.

Список використаних джерел:

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді.
2. Концепція реалізації науково-методичної теми управління освіти «Формування національної свідомості та патріотизму особистості в навчально-виховному процесі».
3. Переходько О.Р. Використання українознавства та етнопедagogіки як основа національного виховання дошкільнят. Навчально-методичний посібник. Березне, 2012. 119 с.

Ірина ЖУКІВСЬКА,

вихователь,

заклад дошкільної освіти № 5 «Чебурашка»

м. Старокостянтинів

МНЕМОТЕХНІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасні діти живуть у великому потоці інформації, де живе спілкування замінюється спілкуванням з комп'ютером і телевізором. Тому розвиток мовлення стає все більш актуальною проблемою в діалогічному та монологічному мовленні дитини. Тому розвиток мовлення дітей дошкільного віку завжди перебуває у центрі уваги.

У державному стандарті наголошується на взаємопов'язаності, взаємозалежності і сформованості усіх видів комунікативної компетентності дошкільника: фонетичної, лексичної, граматичної, діалогічної, монологічної, мовленнєвої.

Зробивши аналіз реальної ситуації мовленнєвого розвитку сучасних дошкільників спостерігається тривожна тенденція:

- у дітей обмежений словник;
- часто вживають не літературні слова та вирази;
- діти не здатні грамотно і доступно формулювати питання;
- виникають труднощі в побудові монологічного мовлення;
- не можуть логічно обґрунтувати свою власну думку чи висновок;
- у дітей відсутні навички культури мовлення;
- погана дикція особливо в логопедичних дітей;
- у багатьох дітей відсутнє рефлексивне ставлення до свого мовлення.

Спостерігаючи за своїми вихованцями, я відзначила, що все частіше у дошкільників спостерігаються такі проблеми, як: бідний словниковий запас, не вміння узгоджувати слова в реченні, порушення звуковимови, уваги. Часто прийшовши у садочок, діти повідомляють що їм подарували іграшку. Коли я прошу їх описати іграшку їм важко це зробити. Не виходить опис тому що їм важко відтворити ланцюжок розповіді чи опису. У інсценізації казок діти переважно використовують речення з 2-3 слів.

Мені як вихователю необхідно формувати у дітей здатність зв'язно, послідовно, граматично правильно викладати свої думки, розповіді про різні події, переказувати художні твори. У зв'язку з цим, актуальною стає необхідність удосконалення сучасних методів і прийомів які були б більш ефективними приходять на допомогу мнемотехніка.

У роботі з мнемотехнікою ставила перед собою наступні завдання:

- У роботі враховувати психолого-педагогічні особливості дітей;
- Сприяти розвитку зв'язного мовлення;
- Збагачувати і розширювати словниковий запас;
- Формувати вміння перетворювати абстрактні символи, образи.

Оскільки головним інструментом у дітей є пам'ять. Тому її постійно потрібно тренувати. Методів для розвитку пам'яті існує безліч. Зупинимося на найцікавішому із них – мнемотехніці. Дітей в дошкільному віці оточує величезний потік інформації, який вкрай складно подолати не вміючи читати і писати. Мнемотехніка покликана в цьому допомагати.

У своїй роботі я спостерігала за дітьми 4-6 років, які намагаючись щось розповісти мені не могли знайти слів, або робили це дуже незрозуміло і безладно, перескакуючи в оповіданні з місця на місце. У цих випадках приходять на допомогу мнемотехніка. Найбільш наочний

приклад даної техніки – це картинка на шафі. Запам'ятовуючи її, дитина з легкістю візьме сама свої речі, що лежать у шафі. В основному мнемотехніка – це використання спеціальних карток і схем. Ціль їх використання може бути різною.

Основні прийоми роботи з дітьми за мнемотехнікою: дитині показую картку, на якій зображено кілька предметів і вона повинна вигадати по них розповідь – цей спосіб можна використовувати для розвитку уяви. Для розвитку пам'яті дитині пропоную вивчити вірш за картками, на яких кожному рядку вірша відповідає своє зображення. Для тренування логічного мислення пропонувала картки розподілити за групами. Якщо дитина добре працює за готовими картками, слід запропонувати їй позайматись навпаки, дати розповідь і нехай дитина сама намалює до неї картинку. При роботі з цією технікою потрібно дотримуватися певних правил.

Правила при роботі з мнемотехнікою:

- Заняття мають проходити від простого до складного починаючи від мнемо квадратів і поступово переходити до мнемо доріжок;
- Таблиці і схеми мають бути кольоровими, так дітям буде веселіше і легше;
- На одній схемі число квадратів не повинно перевищувати дев'ять тому що це є гранично допустимий обсяг;
- Не застосовувати більше двох схем в один день;
- Необхідно, щоб таблиці і схеми були різними за тематикою.

Працювати за таким принципом можна не тільки в садочку ай удома. Як же можна застосовувати принципи мнемотехніки в домашніх умовах. Можна наприклад запропонувати дитині намалювати схеми-малюнки про те, як пройшов день. Також батьки можуть давати своїй дитині картинки і нехай вона самостійно складе розповідь. Регулярне

використання даної техніки допоможе дитині збагатити свій словниковий запас, навчить вибудовувати грамотні, логічні ланцюжки.

Під час своєї роботи помітила, що переказувати казку чи описувати предмет за допомогою мнемо таблиць діти свою увагу концентрують на правильній побудові речення.

Мнемотехніка має велике значення у моїй роботі. Я застосовую її в роботі для:

- збагачення словникового запасу;
- при заучуванні віршів;
- описуванні та порівнянні предметів;
- при переказах;
- при відгадуванні і загадуванні загадок.

Використання мнемотехнічних таблиць допомагає дітям на заняттях практично оволодіти навичками звукового аналізу і синтезу. Дитина розуміє для чого виконує те чи інше завдання, вчиться виділяти навчальну мету. Мнемотехніку потрібно використовувати продумано, цілеспрямовано та систематично. У дітей формується позитивне ставлення до навчання та підвищується ефективність роботи.

Список використаних джерел:

1. Чепурний Г.А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник / Г.А. Чепурний. Тернопіль:Мандрівець.2015. 152 с.

2. Чуперний Г.Черешнюк О.Мнемотехніка- технологія ефективного засвоєння інформації // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2014. №4. С.31-35.

3. Шикун Т. Використання прийомів мнемотехніка в пізнавально-мовленєвому розвитку дошкільників // Дошкільне містечко. 2014. № 3. С.26-29.

Наталія ЗАГОРУЙКО,

вихователь закладу дошкільної освіти
№ 5 «Чебурашка» м. Старокостянтинів

ВИКОРИСТАННЯ КОРЕКТУРНИХ ТАБЛИЦЬ Н. ГАВРИШ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

З метою розвитку креативності, інтелектуальної та мовленнєвої активності з дітьми групи я використовую у своїй роботі коректурні таблиці. Використовую їх в різних формах життєдіяльності дітей, як під час спеціально організованої освітньої діяльності (на початку заняття – як засіб включення дітей у навчально-пізнавальну діяльність та в основній частині заняття – для уточнення і розширення знань) так і поза межами заняття, як гру з однією дитиною, або ж з групою дітей, в кожному випадку діти виконують завдання індивідуально.

Що саме являють собою коректурні таблиці?

За Н. Гавриш коректурні таблиці це – тематично дібрані предметні картинки різної кількості (12-16-20 для різних вікових груп), розташовані у вигляді таблиці, тобто матриці, що складається з предметних картинок, дібраних за тематичним принципом. Кожна з картинок має свій номер (крім засвоєння цифр, діти одержують ще один орієнтир для швидкого розумового й зорового руху по таблиці), найменування зображення (що дає змогу мимовільно запам'ятовувати образи слів); це збільшує

можливості для урізноманітнення завдань, допоможе краще орієнтуватися на аркуші, підвищить техніку читання за рахунок засвоєння частотного словника, в якому слово співвідноситься з картинкою, що дає змогу максимально оптимізувати інтелектуально-мовленнєву діяльність дітей.

Картинки добираються за змістом тематично. Тематична палітра може бути досить широкою, вона майже не змінюється в різних вікових групах, розширюється лише змістове наповнення, добір картинок, урізноманітнюються зв'язки між елементами теми. Це дає змогу використовувати коректурні таблиці для реалізації численних пізнавальних, інтелектуальних, мовленнєвих завдань (фонетичних, лексичних, граматичних, мовленнєвотворчих), розвивати увагу та спостережливість дошкільників.

Працюючи над створенням коректурних таблиць дотримуюсь рекомендацій щодо їх виготовлення, розроблених Наталею Гавриш. Незалежно від формату таблиці картинки обов'язково мають бути:

- предметними, щоб забезпечити якість і чіткість сприйняття: слухового (завдання чи запитання дорослого) і зорового (пошуку й знаходження відповіді на запитання чи розв'язання завдання в таблиці).
- картинки мають бути достатньо великими, реальними, щоб дитина могла їх легко впізнати, бажано однотипними (малюнки, фотографії, схематичні зображення тощо) для полегшення їх сприйняття дітьми і дотримання естетичних вимог.
- кількість картинок у коректурній таблиці для використання в молодшій групі становить від 9 до 12, максимально – 16 картинок, у старшій – 20-25 картинок.
- кожна клітинка пронумерована і підписана друкованим шрифтом, добір картинок має стимулювати розумову діяльність дітей.

- Під час роботи з коректурними таблицями перед дітьми стоять такі завдання:

2. знайти правильну відповідь;
3. назвати потрібне слово/слова;
4. пояснити свої дії;
5. висловити свою думку.

Під час виконання цих завдань у дітей формується така важлива навичка, як концентрація уваги, а ще – здатність зосереджуватися на слуховому сприйнятті та розгляданні таблиці.

- Коректурні таблиці, як і будь – які інші творчі ігри, використовуються в різних формах організації роботи з дітьми.

Існують декілька варіантів роботи з таблицям.

4. дорослий оголошує питання або завдання, діти виконують його, пояснюють свої дії; дорослий може прокоментувати відповідь, судження (надати додаткову інформацію, оцінити виконання, уточнити деякі факти тощо).

5. запитання чи завдання представлені на картках за допомогою символічних знаків, які дитина (група дітей) має самостійно «прочитати» і виконати, використовуючи спеціальні фішки (геометричні фігури, дрібні предмети тощо, якими накриваються картинки-відповіді), а потім прокоментувати результат виконання завдання. Суть розумових дій дитини полягає в тому, щоб не лише знайти на таблиці правильну відповідь, а виконати додаткові завдання: накрити, розфарбувати, порахувати, співвіднести зі схемою, моделлю, символом тощо;

6. дитина (діти) працює з дидактичною рамкою-розлінованою, але незаповненою коректурною таблицею і набором предметних картинок-карток, виконуючи усні завданнями дорослого (старші дошкільники вже можуть самі давати завдання-інструкції своїм

ровесникам), поступово заповнює ігрове поле-рамку. У роботі з дидактичною рамкою перевагу віддаємо самостійній пізнавальній активності дітей, а дорослий переважно є організатором або партнером по грі.

У роботі з дітьми використовую коректурні таблиці з таких тем як: «Професії», «Кому що потрібно для роботи», «Транспорт», «Небезпека», «Житло», «Меблі», «Одяг», «Посуд», «Меблі», «Казкові герої».

Отже, впевнено можна сказати, що використання коректурних таблиць є надзвичайно ефективним засобом розвитку комунікативної діяльності, креативності, пізнавальної активності та самостійності дошкільників.

Список використаних джерел:

1. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичний посібник. Київ: Слово, 2015.
2. Безсонова О. Коректурні таблиці як стимул пізнавальної активності дошкільників. Вихователь-методист. 2012. №12. С.60-68.
3. Гавриш Н. Коректурні таблиці як засіб стимулювання креативності дітей. Вихователь-методист. 2012. №9. С.34-44.

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ПІД ЧАС ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДОЮ

У статті аналізуються діяльність вихователя і старших дошкільників під час ознайомлення дітей із природою шляхом використання дидактичних ігор екологічного спрямування.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, дидактична ігрові завдання, гра.

Дидактичні ігри – це різновид ігор із правилами, спеціально створюваних педагогічною школою з метою навчання і виховання дітей. Дидактичні ігри спрямовані на вирішення конкретних завдань у навчанні дітей, але в той же час у них виявляється виховне та розвиваюче вплив ігрової діяльності.

Система дидактичних ігор була створена в 60-і роки у зв'язку з розробкою норм сенсорного виховання. 11 авторами є відомі педагоги та психологи Л.Венгер, В.Аванесова та ін. Можливість засвоєння зна про природу шляхом використання дидактичних ігор екологічного спрямування дітьми дошкільного віку розкриті такими дослідниками як П.Саморукова, С.Ніколаєва, Н.Лисенко, З. Плохій та ін.

У статті маємо на меті оптимізувати діяльність вихователя і старших дошкільників для ознайомлення дітей з природою шляхом використання дидактичних ігор екологічного спрямування.

Дидактичні ігри під час ознайомлення дошкільників із природою виконують три функції: закріплення знань про природу, діагностика наявних у дітей знань про природу, формування знань про природу. Слід відразу ж відзначити, що кількість ігор, за допомогою яких можна формувати знання про природу, дуже обмежена. Специфіка дидактичних ігор природничого змісту полягає в тому, що вони можуть проводитися лише тоді, коли у дітей вже є знання. В іграх ці знання стають дійовими, вони застосовуються дітьми, а отже, закріплюються, набувають міцності. Багато дидактичних ігор спрямовані на узагальнення знань, їх систематизацію. Такі ігри дуже зручно використовувати для діагностики засвоєння дітьми знань про природу.

У процесі дидактичних ігор у дітей виховується вміння уважно слухати і відповідати на запитання, самостійно розв'язувати поставлене завдання, пригадувати, думати, утримуватися від бажання щось сказати, коли правила гри цього не дозволяють. Все це сприяє розвитку вольових процесів, мови, мислення, уваги, пам'яті.

Дидактичні ігри широко використовуються під час повсякденного життя, особливо настільно-друковані ігри, якими діти можуть користуватися за їх бажанням, а також і на заняттях. У старшому дошкільному віці дидактичні ігри найчастіше використовуються у парі з іншими методами, наприклад із спостереженнями. У дидактичних іграх із природними матеріалами діти оперують з реальними природними об'єктами (овочами, фруктами, листками, квітками тощо), внаслідок чого у дітей формуються реалістичні уявлення про об'єкти природи. У наведених прикладах дидактичних ігор з природними матеріалами ставиться мета навчити дітей за листком пізнавати про дерева, закріплювати їх назви; закріплювати знання про листки і плоди дерев, кущів; навчити розрізняти городні рослини.

В роботі з дошкільниками широко використовуються настільно-друковані ігри «Свійські тварини», «Квіти», «Зоологічне лото» тощо. Переважну більшість з них побудовано на принципі лото. Дітям роздають великі картки, у ведучого - маленькі. Хто швидше закриє великі картки, той виграє. Перед дітьми ставиться завдання назвати тварину чи рослину, співвіднести її із своєю карткою.

У роботі зі старшими дошкільниками досить широко використовуються словесні дидактичні ігри. Вони проводяться з метою закріплення знань про певні об'єкти природи, навчання дітей класифікувати, виділяти зв'язки в природі, доводити свою думку, узагальнювати. Наприклад, у грі «Буває - не буває» вихователь пропонує грати так: «Я вам буду розповідати, яка буває погода, чим займаються діти і дорослі, а ви повинні уважно слухати і відповідати, буває так чи не буває і чому не буває».

Вихователь: «Випав великий сніг, вдарив мороз, і зацвіли проліски».
Діти: «Так не буває».

Вихователь: «Чому?»

Діти: «Сніг і мороз буває взимку, а проліски цвітуть навесні». Отже, в цій грі діти навчаються узагальнювати знання про характерні ознаки пір року, доводити свою думку.

Для того, щоб дидактична гра досягла мети, необхідно правильно підібрати її відповідно до віку дітей. Ігрові завдання в іграх мають різний рівень складності. У старшому дошкільному віці ігрові завдання більш складні: описувати об'єкти природи і знаходити їх за описом, складати ціле з частин, класифікувати, встановлювати причинні зв'язки. Відповідно у старшій групі проводяться такі ігри: «Відгадай, яка це квітка», «Відгадай, де росте», «Коли це буває», «Що я не так сказала», «Плутанина», «Вершки і корінці» тощо.

Успіх у проведенні дидактичної гри, інтерес до неї буде досягнутий тільки тоді, коли вихователь проведе відповідну роботу з ознайомлення дітей з тими чи іншими об'єктами природи, а закріплення уявлень, підведення дітей до об'єднання спільних ознак буде здійснюватися за допомогою дидактичної гри. Не можна проводити дидактичну гру з дітьми, у яких не буде відповідних знань. При всій майстерності вихователя гри не буде. Обов'язковою умовою гри є те, щоб діти отримували від неї велике задоволення, а не сприймали як суху навчальну вправу.

Проведення дидактичних ігор зі старшими дошкільниками починається з короткої бесіди про об'єкти природи. Далі вихователь пояснює правила гри. Після закріплення правил гри відбувається хід гри у першому варіанті. Потім пояснюється другий варіант гри, закріплюються правила і відбувається хід гри у другому варіанті. Під час підведення підсумків гри вихователь здійснює оцінку діяльності дітей у грі. Можна залучати дітей в аналізі і оцінці дій товаришів у грі. Другий варіант гри проводиться з обов'язковим ускладненням завдання, щоб подолання труднощів приносило дітям задоволення. Наприклад, при проведенні дидактичної гри «Відгадай за описом» у першому варіанті діти лише описують зовнішні ознаки рослин. У другому варіанті треба не тільки описати рослину, але й розповісти, чим вона важлива для людини, як використовується.

Використання дидактичних ігор екологічного спрямування за умови відповідної підготовки дітей і в певній системі дає змогу формувати у дітей міцні знання, систематизувати їх, підводити до узагальнень, розвивати мислення, мовлення дітей. Отже, ігри сприяють підвищенню ефективності навчання дітей у дошкільному навчальному закладі, кращій підготовці до навчання в школі.

Ірина ІГНАТЮК

вихователь інклюзивної групи

ЗДО № 45 «Ялинка»

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗДО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Основні завдання організації навчально-виховної діяльності дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в ЗДО на сучасному етапі.

Включення дітей з особливими потребами в освітній процес дошкільного закладу змінює передусім установки педагогів на розуміння особливостей розвитку дітей та врахування їхніх особливих потреб та потенційних можливостей розвитку в навчально-виховній роботі. Тому, потрібно змінювати організацію освітнього процесу в групі задля вирішення завдань навчання, виховання та розвитку дитини.

З метою забезпечення цілісного входження дитини з особливими потребами в загальноосвітній простір, що відповідатиме її потребам і можливостям, в сучасному дошкільному навчальному закладі передбачена така форма організації освіти, як інклюзивна. Інклюзивна освіта означає створення умов для отримання, засвоєння і використання знань, умінь і навичок дітьми з особливими освітніми потребами в різних видах діяльності з ровесниками. Тому загальною метою закладу дошкільної освіти є забезпечення умов для спільного виховання і навчання дітей з різними психо-фізичними особливостями мирозвитку.

Завданнями закладу дошкільної освіти є:

- Створення інклюзивного розвивального середовища, яке сприяє гармонійному розвитку особистості особливої дитини;
- Формування толерантного товариства дітей, батьків та персоналу закладу;
- Створення педагогічної системи, яка сконцентрована на потребах дитини та сім'ї.

Принципи організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в групах з інклюзивною формою навчання:

- індивідуалізації та диференціації;
- єдності сенсорного, мовленнєвого, лінгвістичного та комунікативного розвитку;
- підтримки самостійної активності дитини;
- міждисциплінарного підходу до визначення та впровадження методів і засобів виховання, навчання та розвитку дитини;
- варіативності в організації процесів навчання і виховання;
- активного включення в освітній процес всіх його учасників: дітей, батьків і фахівців;
- партнерської взаємодії з родиною.

Інтегрування дитини з порушеннями психофізично витку у загальноосвітнє середовище потребує зміни поглядів дітей вікової норми на особливих дітей та їхні потреби. Толерантне ставлення до них породжує в колективі дружні та довірливі стосунки. Діти, на відміну від їхніх батьків, демонструють високий рівень позитивного сприймання дітей з особливими потребами.

Вихователь групи повинен підготувати батьківський колектив до прийняття дитини з особливими освітніми потребами, запланувати заходи, які допомогли б батькам зрозуміти те, що наявність у групі

особливих дітей виховує в інших дітях людяність, співчуття та співпереживання.

Етапи співпраці між вихователями ЗДО та батьками:

Підготовчий. Перед вступом дитини з особливими потребами в групу необхідно провести просвітницьку роботу серед педагогів і батьків, що дасть можливість уникнути конфліктних ситуацій. Форми співпраці: анкетування, опитування, бесіда, батьківські збори, обговорення літератури з даного питання, круглий стіл, показ фільмів із життя дітей з особливими потребами, семінари тощо;

Основний. Цей етап передбачає діагностику рівня сформованості ставлення батьків до дітей з особливими потребами в групі; надання консультативної допомоги батькам, залучення батьків дітей з особливими потребами до участі у заходах, які проводяться в групі і в ЗДО; створення оптимальних умов для взаємодії між батьками групи; проведення роботи щодо згуртування батьківського колективу. Форми співпраці: консультації, участь всіх батьків у розвагах, святах, тренінгові вправи зі спеціалістами, ділові ігри, семінари-практикуми тощо.

Творчо активність батьків. На цьому етапі передбачається взаємодія між дітьми, батьками, вихователями, яка проявляється у моральній підтримці батьків дітей з особливими потребами, у позитивному налаштуванні до дітей, у розумінні необхідності перебування дітей з особливими потребами в групах загального розвитку, у бажанні сприяти створенню позитивного мікроклімату в групі, у поширенні досвіду інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір серед інших батьків. Форми співпраці: виставки дитячих робіт, круглий стіл, листування через електронну пошту, скриньки побажань, рекламні буклети, створення «Сімейного клубу».

Заходи у рамках окреслених етапів взаємопов'язані, доповнюють один одного, спрямовані на формування гуманного ставлення до дітей із особливостями психофізичного розвитку, засвідчують участь батьків на умовах партнерства в освітньому процесі, педагогізують сім'ю.

Освітні завдання:

- формувати компетентність дитини з особливостями психофізичного розвитку відповідно до основних показників оптимальної для певного віку сформованості спільної та сумісно-розподільної діяльності дорослого та дитини;
- розвивати пізнавальну активність дитини з особливими потребами у процесі сумісної діяльності з дорослим, своєї власної та під час спостереження за діяльністю дітей з типовим розвитком;
- розвивати у дітей здатність сприймати та аналізувати сенсорну інформацію, що забезпечуватиме більш ефективне ознайомлення з довкіллям;
- формувати мовленнєву (діалогічну, монологічну, лексичну, граматичну, фонетичну) і комунікативну (здатність спілкуватися з дорослими і дітьми з типовим розвитком) компетентності дитини з особливими освітніми потребами;
- формувати у дитини уявлення про саму себе, виховувати елементарні навички для вибудовування адекватної системи позитивних особистісних оцінок;
- виховувати навички продуктивної взаємодії, розвивати соціально значущі мотиви поведінки у дітей як з особливостями розвитку, так і з типовим розвитком: бути щирими і доброзичливими у взаєминах, допомагати одне одному, співчувати та ін.

Правильно організований спільний освітній процес створює кожній дитині умови щодо набуття найціннішого та найважливішого досвіду

емоційно-оцінних ставлень, взаємодії, оволодіння різноманітними знаннями, уміннями та навчиками у процесі спільної діяльності, які розширяють межі взаємодії дошкільників із психофізичними порушеннями з довкіллям, що призведе до їх успішного розвитку. Однак, найважливішим є те, що в умовах інклюзивної освіти діти, батьки та педагоги вчаться сприймати кожного таким, яким він є насправді. Як свідчить практика, спільне навчання створює передумови формування нового суспільства – толерантного, здатного розуміти та сприймати кожного. Все це вказує на необхідність проведення психолого-педагогічної та медико-соціальної просвіти всього населення, а також спеціального навчання батьків, дітей із нормативним рівнем розвитку та педагогічного персоналу ЗДО. Позитивне ставлення, розуміння та прийняття всіма учасниками навчально-виховного процесу таких дітей активно впливає на їхній розумовий, емоційний та соціальний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Валентик Н. Інклюзивна освіта: за і проти / Н. Валентик // Директор школи (Шкільний світ). 2010. №14/15. С.45-58.
2. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: наук.-метод. зб. / Всеукр. фонд «Крок за кроком», Ін-т педагогіки АПН Укр., Ін-т дефектології АПН Укр., наук.-метод центр середньої освіти М-ва освіти і науки Укр.; ред. кол.: Н. Софій (голова), І. Єрмаков (ред.). Київ : Контекст, 2000. 336 с.
3. Підготовка вихователів до розвитку особистості дитини в дошкільному віці : монографія / Г.В. Беленька, З.Н. Борисова, М.А.Машовець [та ін.] ; ред. І.І. Загарницька; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 310 с.

Наталія КАРАВЕЦЬКА,

вихователь групи раннього розвитку
Хмельницького закладу дошкільної освіти
№ 49 Дюймовочка,
Хмельницької міської ради
м. Хмельницький

ЗАСПОКІЙЛИВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ МАЛЯТ В УКРИТТІ

В умовах воєнного часу усі ми стали бранцями обставин, які диктує нам сьогоднішня. Дошкільна освіта є одним із головних чинників побудови та розвитку міцного, досконалого соціуму, тому маємо пристосуватися та зробити усе, щоб діткам було комфортніше та спокійніше. Майже кожного дня ми чуємо сирени та задля збереження життя мусимо перебувати в укритті. Інколи цей час розтягується на години.

Як же зберегти внутрішній спокій та допомогти діткам не піддатися страху?

Пропоную кілька легких способів відволікти малят під час перебування в укритті.

Перше, що треба зробити – це заспокоїти дітей у новому місці. Так, як я вихователь групи дітей раннього розвитку і у мене в групі дітки від 1,5 р., я знаю, що найменші дітки потребують найбільше уваги та теплоти у спілкуванні.

Для того, щоб заспокоїти найменших найпростіше взяти їх усіх до себе та обійняти. При цьому необхідно самому вихователю бути спокійним, щоб діти відчули ваш спокій та тепло. Таким чином, можна пограти у гру «Квочка та курчатка».

Вихователю необхідно зайняти зручне положення сидячи. Розвівши

руки кличемо діток до себе, обіймаємо їх так, як квочка курчаток. Малюкам буде комфортніше та спокійніше.

Також діток заспокоюють психогімнастичні вправи. Завданням психогімнастики є збереження психічного здоров'я, запобігання емоційним розладам у дитини та зняття психічного напруження.

Оскільки дітки у групі раннього розвитку досить маленькі, тому і гімнастика для них повинна бути цікава, легка та зрозуміла.

Психогімнастична вправа «Пташенятка».

(вправа авторська)

Закрийте оченятка і уявіть собі,

Що ви маленькі пташенятка,

Літаєте вгорі.

Вгорі, де вас гойдає легенький вітерець,

Де видно із-за хмарки сонця промінець.

Летімо аж до лісу, там шепотять листки,

Там видно на узліссі як хлюпають струмки.

Присядемо на гілочку, відчуєм холодок

Тепер летім в гніздечко, там затишно гуртом.

Вправа «Маленькі зайченята».

(вправа авторська)

Заплющіть оченята.

Ви – маленькі зайченята.

Ви граєтеся на сонячній галявині.

А тепер прилягли відпочити на травичку.

Теплі промінчики сонечка злегка торкаються вашої голівки, гладять
ваші вушка та щічки.

Ви лежите на м'якенькій травичці, вітерець гладить животик та
личко.

Потягнулися і йдемо знову гратися!

Також хочу запропонувати тіньовий театр з ліхтариком.

Ліхтарик необхідно поставити так, щоб була можливість руками на тіні скласти прості фігури зайчика, чи песика. Фігури можна також переглянути у всесвітній мережі Інтернет.

Діткам цікаво також коли вони самі намагаються повторити ці фігури.

З такими веселими та безтурботними вправами дітки обов'язково заспокоюються та почуваються у безпеці. А це і є нашим першочерговим завданням в укритті.

Список використаних джерел:

1. В'юник В.О. Ханіна О.Г., Чернишова Л.В. Мій конспект. Харків: Основа 2014р. 166 с.
2. Ідеї ігор, які можна пограти в укритті. URL <https://nus.org.ua/view/ideyi-dlya-igor-u-yaki-mozhna-graty-v-ukrytti/> (дата звернення 25.02.2023).
3. Психогімнастика як засіб розвитку та формування емоційного благополуччя. URL http://dnz140.edu.kh.ua/psihologichna_sluzhba/zahodi_psihologichnoi_sluzhbi/korekcijno_vidnovlyuvaljna_ta_rozvivaljna_robota_z_ditjmi/psiho_gimnastika/ (дата звернення 25.02.2023).
4. Театр тіней схеми для рук. Майстер-клас з виготовлення універсальної ширми і шаблонів для тіньового театру. Герой на паличці. URL: <https://modernwife.ru/teatr-tenei-shemy-dlya-ruk-master-klass-po-izgotovleniyu/> (дата звернення 25.02.2023).

Неля КЛАЧУН,

вихователь-методист

закладу дошкільної освіти №7 «Золотий ключик»

Староконстянтинівської міської ради

м. Старокостянтинів

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні дошкільна освіта України переживає черговий виток реформаційних змін. Дошкільня переходить від навчально-дисциплінарної моделі освіти до особистісно орієнтованої, від навчання дітей до супроводу їхнього розвитку, від виховання до ціннісного орієнтування. Усе це відбувається в контексті інтеграції нашої держави до європейської спільноти, що потребує певного узгодження цінностей і водночас збереження власної ідентичності.

У березні 2005 року Україна стала однією з 55-ти країн, які підписали документ ООН «Стратегія освіти для сталого розвитку».

Ідучи в ногу зі світовим співтовариством, Україна задекларувала свою орієнтацію на стратегію сталого розвитку. Слід зауважити, що від початку цей напрям в освіті розвивається як такий, основним завданням якого є формування в дітей моделей поведінки, звичок, стилю життя, що відповідають потребам сталого розвитку людства.

Актуальність освіти сталого розвитку для підростаючого покоління сьогодні вже ніким не ставиться під сумнів. Адже розв'язання притаманних сучасному суспільству екологічних проблем можливе лише за умови зміни поведінки людини, її ціннісних орієнтирів, формування у дітей особливого екологічного та економічного мислення, яке передбачає

розуміння суті тих взаємозв'язків, що існують у єдності «природа – людина – суспільство» та усвідомлення власної відповідальності кожного за збереження Землі, як єдиної можливої екологічної ніші людства. Причому, розв'язання поставлених завдань є ефективним лише за тієї умови, що сталий розвиток здійснюється з перших років життя дитини. І саме від вихователів закладів дошкільної освіти залежить досягнення головної мети закладання основ для сталого розвитку:

- створення найкращих умов для всебічного самовияву і розвитку здібностей дітей;
- утвердження особистості в різних видах діяльності через екологічне виховання на основі принципів випереджаючої освіти;
- апробація нових наукових розробок та варіативних програм виховання і навчання екологічного спрямування.

Сформувані в дітей нові моделі поведінки, звички, стиль життя дає змогу парціальна програма «Дошкільнятам – освіту для сталого розвитку». Програма «Дошкільнятам – освіту для сталого розвитку» формує у дітей екологічні, економічні і соціальні навички. Її можна легко інтегрувати з іншими комплексними освітніми програмами, за якими працюють педагоги.

Це освіта не ПРО сталий розвиток, а ДЛЯ сталого розвитку. Тож діти мають не лише ЗНАТИ, а й відповідно ДІЯТИ. Недостатньо розповісти дітям про те, що економія паперу і його вторинне перероблення сприяє збереженню дерев. Вони мають використовувати цей матеріал ощадливо, разом із батьками здавати паперові відходи до пунктів прийому макулатури. Поступово зі звички така поведінка трансформується в стиль життя.

Впровадження освіти для сталого розвитку в дошкільних навчальних закладах потребує нових педагогічних моделей, нової педагогічної

культури та мислення, нового педагогічного змісту. Тому, першим кроком для вивчення та впровадження ідей Освіти для сталого розвитку в дошкільних закладах м. Старокостянтинова – було проведення тренінгу від Всеукраїнської платформи «Критичне мислення» для педагогів міста на тему «Теорія і методика освіти для сталого розвитку у дошкільних навчальних закладах», який відбувся у травні 2018 року на базі дошкільного навчального закладу №7 «Золотий ключик».

Тренінг провела Миськова Наталія Миколаївна, викладач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. В даному заході прийняли участь 24 педагога дошкільних закладів міста. По завершенню заходу учасники отримали сертифікати, які дозволяють впровадження даної програми.

Протягом певного часу педагоги закладу продовжили вивчення питання сталого розвитку, яке розглядалось на педагогічних радах, методичних об'єднаннях.

Основним завданням освіти для сталого розвитку в закладах дошкільної освіти є створення необхідних освітніх умов, було придбано програму та дидактичні посібники для молодших, середніх та старших груп. Вихователями виготовлені необхідні дидактичні посібники: леп буки на тему «Подарунки», «Вода – джерело життя», «Сортуємо сміття», «Збережемо довкілля», «Професії», «Папір наше багатство»; дидактичні ігри «Використовую навіть клаптик паперу», «Збережемо природу разом», «Що забруднює повітря», «Для щастя рідної землі», «Чи вмієш ти дружити», «Як раціонально виконувати воду», «Вітер добрий і поганий», «Джерело світла»; інтелектуальні картки на тему «Природне довкілля», «Де повітря там і життя».

Починаючи з 2018-2019 навчального року заклад розпочав впровадження програми «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку».

Діти під керівництвом вихователів оволодівають знаннями та навичками із тем «Спілкування», «Ресурси», «Подарунок», «Бережливість», досягають бажаних моделей поведінки у спілкуванні, підтримці один одного. Залучаючи дітей до пізнавальної діяльності, вихователі намагаються прищепити їм любов до природи, навколишнього середовища, націлюють їх на збереження природних ресурсів, на культуру поведінки в природі, створюють відповідні умови для появи у дітей ентузіазму і почуття задоволення від результатів групової та індивідуальної роботи. Діти із задоволенням і цікавістю сприймають поданий матеріал, беруть активну участь у дослідницькій діяльності.

Впроваджуючи програму педагоги навчали дітей у необхідності садити квіти, дерева, роздільно пакувати сміття, мати контейнер для батарейок, закручувати крани, щоб не проливалась вода, вимикати світло, не смітити та прибирати вулиці, робити разом з дорослими все, щоб було гарно на території закладу дошкільної освіти, в своїй оселі. Намагаємося донести вихованцям, що проблема енергозбереження стала болюча через економічну кризу в країні. Над цим працюють дорослі. Вони намагаються заощадити на своїх потребах, щоб виділити кошти на школи, дитячі садки, лікарні, воїнам які захищають нашу країну, людям похилого віку.

Уже доброю звичкою у закладі стало проведення тематичних днів та тижнів: День Землі, День довкілля, День без пластика, День добрих справ, Тиждень вторинної переробки.

Особливості впровадження в освітній процес закладу освіти ідей сталого розвитку зумовлені специфікою розвитку дошкільників, однак принципи освіти для сталого розвитку є загальними для дітей різного віку. І головний принцип полягає в тому, щоб сформувані в сучасного покоління дітей уявлення про необхідність скеровувати розвиток

суспільства в потрібному руслі, прагнути до гармонійного, стабільного й безпечного життя сьогодні і в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Гавриш Н., Пометун О. Бути чи не бути – ось у чому питання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. №3. С. 4–10.
2. Гавриш Н. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Гавриш Н., Саприкіна О., Пометун О.; за заг. ред. О. Пометун. Дніпропетровськ : Ліра, 2014. 120 с.
3. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку: парціальна програма для системи дошкільної освіти. К., 2019. 23 с.
4. Лесик В., Тесленко О. Проектна технологія як новий формат взаємодії з батьками. *Вихователь-методист дошк. закладу*. 2014. № 7. С. 48–53.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
6. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL:http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf

Тетяна КОБЕРНЮК,

вихователь закладу дошкільної освіти
№5 «Чебурашка» м. Старокостянтинів

РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ЗДО

Заклад дошкільної освіти сьогодні є ідеальним полем для розгортання особистісно орієнтованих технологій, оскільки, на відміну від школи, не орієнтований на жорстко фіксований результат, отже за суттю покликаний бути розвивальним та охоронним із погляду фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я дитини.

Розвивальне середовище – це сукупність умов, які забезпечують різнобічний розвиток дітей; це система матеріальних об'єктів їхньої діяльності. Створення в закладі дошкільної освіти повноцінного розвивального середовища та забезпечення відповідної позиції вихователя в організації діяльності дітей – провідний засіб реалізації завдань сучасного реформування освіти. Адже правильно організоване розвивальне середовище сприяє соціалізації дитини, впливає на всі аспекти її розвитку.

Однією з основних умов створення в закладах дошкільної освіти розвивального довкілля для дітей дошкільного віку є опора на особистісно орієнтовану модель взаємодії між педагогом і дітьми. Це означає, що пріоритетною метою виховання є формування гармонійної та всебічно розвиненої особистості. Завдання педагога полягає у забезпеченні інтересів дитини у задоволенні її природних нахилів і потреб. Дорослий у своїй педагогічній діяльності керується положенням: «Не поруч, не над, а разом».

Форми і засоби для створення ефективного розвивального середовища в закладі дошкільної освіти. Одне з найважливіших завдань педагогів – створити в закладі дошкільної освіти розвивальний життєвий простір, що забезпечує атмосферу, сприятливу для прогресивного розвитку свідомості та поведінки кожної дитини.

Розвивальними слід вважати умови, які:

- «підживляють» природні сили дітей, сприяють реалізації ними своїх потенційних можливостей;

- допомагають набути та вдосконалити практичні навички;

- позитивно впливають на становлення особистісного досвіду;

- формують реалістичні образи світу та власного Я, елементарну систему морально-духовних цінностей;

- базуються на знанні вікових та індивідуальних можливостей вихованців. Принципи створення розвивального середовища:

- гуманізація, демократизація, особистісна орієнтація педагогічного процесу;

- природо відповідність;

- естетичність та екологічність;

- доцільність для цілеспрямованого, систематичного виконання завдань програми;

- доступність, зручність, безпечність;

- відповідність віковим особливостям і санітарно-гігієнічним вимогам;

- сучасність із врахуванням національних традицій та місцевого колориту;

- різноманітність, оригінальність;

- виховання особистості у процесі діяльності.

Очікувані результати.

Для кожного вікового періоду предметно-ігрове середовище особливе. Облаштування розвивального середовища для дітей раннього віку в дошкільному закладі має починатися з роздягальні. Щоб зробити її затишною і привабливою, шафи, в яких зберігаються речі малюків, можна пофарбувати в різні кольори, а зверху на них розмістити великі яскраві іграшки, які привертатимуть увагу малюків. На стінах роздягальні можна повісити ілюстрації або картини із зображенням пір року чи панно на теми дитячих казок. Групову кімнату також рекомендується прикрасити. Усі значущі для дітей фрагменти інтер'єру мають розміщуватися на рівні зросту малят, щоб вони могли їх краще роздивитися і їм було легше діставати все, що може знадобитися для виконання тих чи інших дій. У дітей молодшого дошкільного віку росте потреба в русі, тому в групі слід виділити місце для спортивного куточка. Можна створити в кімнаті доріжку руху, де за допомогою модулів, картинок та знаків буде визначено, які рухи повинні виконувати діти (ходьба, повзання, лазіння, подолання перешкод тощо). Середній вік – розквіт сюжетно-рольової гри. Діти цього віку вже можуть використовувати предмети-замінники, символи, які дозволяють вийти за рамки реальної предметної дії та відтворити загальний задум у скороченій ігровій формі (наприклад, ляльку годувати не з чашки, а з кубика, уявляючи його чашкою). Ця особливість відіграє важливу роль в інтелектуальному розвитку дитини, отже, бажано замість реальних предметів якомога більше пропонувати предметів-замінників. Враховуючи, що в середньому дошкільному віці інтерес проявляється до мови, ігрове середовище необхідно наповнити дидактичними іграми. Різноманітнішим, ніж у молодшому віці, стає матеріал для будівельних та конструктивних ігор, виникає потреба у місці для експериментування.

У старших вікових групах необхідно застосовувати різні матеріали, які сприяють оволодінню читанням, математикою: друковані літери, слова, таблиці, книжки з великим шрифтом, посібники з цифрами, настільно-друковані ігри з цифрами та літерами, ребуси, головоломки. Так само використовують матеріали, що стимулюють розвиток пізнавальної активності дітей – дитячі енциклопедії, ілюстровані видання про тваринний та рослинний світ, дитячі журнали, альбоми. Обов'язково виділяється місце для дидактичних ігор математичного змісту, причому таких, де б діти могли виявляти самостійність у виборі матеріалу. Не забуваймо і про предмети для дослідно-пошукової діяльності – магніти, збільшувальне скло, пружини, ваги, мензурки, великий вибір природних матеріалів. Отже, будь-яке середовище має забезпечувати розвиток творчих компонентів мислення дітей, надавати їм можливість вільно маніпулювати об'єктами, конструювати різні моделі бачення світу, виконувати творчі завдання.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. К., 2021 р.
2. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу. Запоріжжя. 2009 р.
3. Резніченко І., Створення розвивального простору у групових приміщеннях дошкільного закладу / Практика управління дошкільним закладом. 2011 №1.
4. Корендо Р., Бабіч С. Предметне розвивальне середовище чинник всебічного розвитку дитини. / Вихователь-методист. 2011 №9.
5. Удовенко І.В. Розвивальне освітнє середовище в закладі дошкільної освіти. Методичний посібник. Суми. 2021 р.

Жанна КОВАЛЬ,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОСОБЛИВОСТІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ігрова діяльність є провідною у дітей дошкільного віку. Найбільшими можливостями для всебічного розвитку дітей дошкільного віку володіє сюжетно-рольова гра.

На думку Т. Поніманської, «сюжетно-рольова гра – образна гра за певним задумом дітей, який розкривається через відповідні події (сюжет, фабула) і розігрування ролей» [4, с.154].

Як стверджує Т. Дуткевич, саме завдяки сюжетно-рольовій грі дитина починає розуміти та засвоїти соціальні функції дорослих у суспільстві. У дошкільному віці саме завдяки сюжетно-рольовій грі головний акцент переноситься з предметної діяльності на внутрішні зв'язки між дорослими, «суспільний розподіл праці та взаємообмін результатами діяльності; позиція кожного дорослого у широкому соціальному контексті та координованість цих позицій різних людей» [2].

Дослідниця В. Агіляр-Туклер стверджує, що діти засвоюють соціальні ролі з допомогою сюжетно-рольової гри. Саме в таких іграх діти відтворюють власні наявні знання і враження, особливості спілкування з дорослими та однолітками. І саме ця гра, на думку В. Агіляр-Туклер, сприяє розвитку ініціативності. Це проявляється у тому, як діти домовляються про гру, як пропонують ролі, поведінку та сюжет для кожної видуманої ними гри [1].

В цьому розумінні гра, за висловом психолога Д. Ельконіна, є арифметикою соціальних відносин [3]. В реальній дійсності стосунки людей ніби приховані за предметами, з якими люди оперують. У грі вони є такими, як їх сприймає дитина.

Науковці Т. Піроженко, К. Карасьова стверджують, що розвиток ігрової діяльності відбувається шляхом поетапного оволодіння дітьми ігровими вміннями та навичками партнерської взаємодії. Основною умовою збереження творчої гри в дошкільному дитинстві є розвиток взаємодії дитини з дорослими та однолітками в адекватному віку предметно-інформаційному середовищі [3].

Високо оцінюючи роль сюжетно-рольової гри у розвитку особистості дитини дошкільного віку В. Агіляр-Туклер наголошує на необхідності дотримання важливих моментів, які сприятимуть розвитку дитини в сюжетно-рольовій грі. До таких моментів дослідниця відносить: збагачення знань дітей та розвиток у них пізнавального інтересу; формування ігрової компетентності; спонукання дітей проявляти думки та ідеї; налаштовувати позитивно, створювати сприятливу атмосферу в дитячому колективі; стимулювати до нових відкриттів, пошуку оригінальних способів розв'язання завдань; формування в дітей бажання спілкуватися та взаємодіяти; створення ситуації успіху, підтримка дітей; створення можливості проявляти творчість, ініціативність, самостійність; використання опосередкованих методів керівництва сюжетно-рольовими іграми: допомога дітям розгорнути сюжет; збагачення низки ідеї його розвитку; підтримувати ініціативність і творчість у грі; забезпечувати «зону свободи», тобто час для вільної дитячої гри; налагоджувати довірливі стосунки [1].

Розглянемо зміст ігрових дій дітей у розрізі кожної вікової групи. Так, Діти четвертого року життя вже готові грати разом з іншими дітьми, їм

важливе не лише відтворення ігрових дій, а й спілкування у грі. Об'єднання зусиль для спорудження будинку має більше характер допомоги іншому, ніж узгодження рольових функцій. Діти ще не беруть на себе рольові функції, гра не має рольового характеру, предмет переходить із плану дії з предметами реальними до уявного плану – із предметами уявлюваними. Предмет виступає як опора для уявного образу, діти починають використовувати предмети-замінники, один і той самий предмет може мати різні значення залежно від задуму дитини.

Ігри дітей п'ятого року життя безпосередньо пов'язані з формуванням рольової поведінки, передумовами для її розвитку є формування дії у плані голосного мовлення. Поступово предмети замінюються «словами-назвами» (Д. Ельконін), а дії – жестами, які супроводжуються поясненнями, в ході цих процесів формується образно-мовленнєве мислення. Ігрові дії поступово позначаються словом, жестом, переходячи у внутрішній план, стають більш символічними.

У старшому дошкільному віці розвиток ігрової діяльності залежить від умінь дітей розігрувати декілька послідовно пов'язаних між собою сюжетів. Відсутність таких дій призводить до появи в спільній грі дітей так званих «кругових сюжетів». Таку дітей шостого року життя проявляється здатність підпорядковувати свої дії правилам гри.

Таким чином, сюжетно-рольова гра присутня в освітньому процесі кожної вікової групи. Особливості організації сюжетно-рольових ігор дітей дошкільного віку залежить від особливостей розвитку ігрової діяльності та особливостей віку дітей кожної вікової групи.

Список використаних джерел:

1. Агіляр-Туклер В.В. Виховання ініціативності дітей старшого дошкільного віку в сюжетно-рольовій грі. URL:

https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40602/Ahiliar_Tukler_aref.pdf?sequence=1 (дата звернення 14.12.2022).

2. Дуткевич Т. Дитяча психологія. URL: <https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452524/s-1> (дата звернення: 18.02.2023 р.).

3. Ігрова діяльність дошкільника : молодший дошкільний вік / Піроженко Т.О. та ін. Київ : Генеза, 2014. 88 с.

4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.

Оксана КОЗАЧУК,
ЗДО №8 «Калинонька»
м. Старокостянтинів

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«Дитина за своєю природою – допитливий дослідник, відкривач світу». В. Сухомлинський. «Чому йде сніг? Чому вода мокра? Чому полум'я гаряче? Чому повітря невидиме? А що буде зі снігом, якщо його розтопити? А куди дівається дощова вода?» – ці та багато інших цікавих та корисних запитань задають дошкільнята з самого раннього віку.

Дитина вивчає всесвіт як може і чим може – очима, руками, мовою, носом. Вона радіє, навіть найменшому відкриттю. Дослідницька, пошукова активність – природний стан дитини, налаштований на пізнання світу, який вона хоче пізнати. Дослідити, відкрити, вивчити –

значить зробити крок в невідоме. Це величезна можливість для дітей думати, спробувати, шукати, експериментувати, а найголовніше самостверджуватися. Наше завдання – допомогти дітям в проведенні цих досліджень, зробити їх корисними.

Потреба дитини в нових враженнях лежить в основі виникнення і розвитку невичерпної пошукової діяльності, спрямованої на пізнання навколишнього світу. Чим різноманітніша і інтенсивніша ця діяльність, тим більше нової інформації отримує дитина, тим швидше і повноцінніше вона розвивається. У процесі організації пізнавально – експериментальної діяльності і передбачається вирішення наступних завдань: створення умов для формування цілісного світогляду дитини засобами експериментування; розвиток допитливості, вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати; розвиток пізнавального інтересу в процесі експериментування, встановлення причинно-наслідкового залежності; вміння робити висновки, а також розвиток уваги, сприйняття, мислення; створення передумов формування практичних і розумових дій.

В експериментально- дослідницькій діяльності дитина виступає як своєрідний дослідник, який різними способами впливає на явища і предмети довкола, щоб краще їх пізнати чи зрозуміти. Тому в елементарні досліди для дітей я вводила такі явища і об'єкти природи, які наочно виражені, зв'язки між якими доступні осмисленню дітьми. Це – встановлення зв'язків між станом води і температурою повітря, залежності росту рослин від зміни тепла, світла, добрив, вологи тощо.

Розглядаючи систему загальноприйнятих етапів проведення дослідів виділяю наступні: підготовка дітей до дослідів; початок дослідів: обговорення умов і висунування припущень; хід дослідів; обговорення результатів; творчий, який можна застосовувати окремим етапом, у кожному етапі або загалом.

Обговорюючи експериментальну роботу дошкільнят, беру до уваги одну з найважливіших умов її ефективності: нові знання як результат «відкриттів» кожної дитини мають ґрунтуватися на знаннях, раніше нею засвоєних.

Перш за все, я створила у групі оптимальні умови для розвитку дослідницьких умінь дітей, практичного пізнання ними навколишнього світу і впорядкування їхніх уявлень про явища, об'єкти довкілля та їх взаємозалежність.

У групі я розташувала лабораторію.

Розробила та розмістила у лабораторії картотеку пошуково-дослідницьких ігор, куди розмістила такі ігри, як «Що швидше падатиме?» (Закон Ньютона), «Холодний-теплий», «Повітря. Вітер. Користь і шкода», «Добери за матеріалом», «Впізнаю я стан водички», «Веселий магніт», гра з лупою «Диво-картинки. Явища природи», «До чого можна доторкнутися?», «Плаває чи тоне?».

Ознайомлюючи дітей з властивостями води, провела ряд занять, серед яких: «Подорож краплинки», «Вода – рідина», «Вода-чарівниця». Діти дізналися про те, що вода капає, мється, розтікається, набирає різної форми, вона чиста, прозора, не має смаку.

Подальшу експериментальну роботу спрямувала так, щоб показати дітям перехід рідини з одного стану в інший: з твердого в рідкий і навпаки. Запропонувала провести досліди, які показують які бувають ефекти від змішування рідин. Зокрема дослід «Кольоровий місточок» показав, як із жовтого та червоного отримали помаранчевий колір, із синього та жовтого – зелений, а із синього та червоного – фіолетовий. «Веселка з води та цукру» – це красивий експеримент, який базується на щільності водних розчинів. Дуже сподобався дітям дослід «Кольоровий вулкан», який розширив знання дітей про різні хімічні реакції при

змішуванні різних речовин. За допомогою експерименту з курячим яйцем діти дізналися, що солоніша вода щільніша, ніж звичайна водопровідна, а чим щільніше рідина, тим легше предмету плавати в ній. Дослід «Квіти на воді» показав, як реагує на воду зігнутий папір. Під час дослідів «Танцююча виноградинка» діти кидали ягоду в воду і спостерігали, як вона опуститься на дно, покриється бульбашками газу і знову спливе. На поверхні бульбашки лускали, і газ випаровувався. Ягідка знову опускалася на дно і знову покривалася пухирцями газу та спливала. Так тривало кілька разів. Захоплюючим для дітей був дослід «Веселе слонення» з мильними бульбашками.

Як результат дослідницько-експериментальної діяльності, малюки здобували знання самі та у певній логічній послідовності, а не отримували їх у «законсервованій» готовій формі від дорослого. У дітей розвинене емоційне сприйняття бажання активно включатися до дослідницької діяльності засобами творчої діяльності. Крім того, під час проведення дослідів у природі, дошкільнята набувають неоціненного естетичного досвіду, адже мають змогу відчувати красу природи, побачити в ній початок життя (листочка, квітки), зрозуміти чому змінюється напрямок вітру, вода перетворюється на лід, куди зникає сонячний зайчик та багато інших таємниць. Зміст дослідів можуть пропонувати, як вихователі так і діти. Головне, щоб вони сприяли розвитку дошкільнят, були цікавими, відповідали можливостям та інтересам вихованців.

Список використаних джерел:

1. Воронюк Т.О. Дослідницько-експериментальна діяльність як засіб ціннісних орієнтирів шляхом залучення до різноманітних видів творчої діяльності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/Воронюк%20Т.О.Дослідницько->

експериментальна%20діяльність%20як%20засіб%20формування%20цін
нісних%20орієнтирів%20шляхом%20залучення%20дітей%20до%20різно
манітних%20видів%20діяльності%20(5).pdf

2. Лисенко Н. В. «Екологічне виховання дошкільників». К., 1993.

3. Сухомлинський В. О. Збірка «Чиста криниця». К., 1993.

Валентина КУЗЬМОВА,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО ДЛЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кожен, хто причетний до виховання дітей, має для себе чітко визначити, яким він хоче бачити сьогоднішнього вихованця, які риси мають бути причетні в його характері, з чим він увійде у майбутнє доросле, і так не просте життя. З цими думками я йду до дітей.

Здійсненню патріотичного вихованню дошкільнят сприяє використання неоціненної спадщини В. Сухомлинського, яку я використовую напротязі багатьох років.

Патріотичне виховання значною мірою залежить від педагога, його громадської позиції, патріотичної свідомості, почуття відповідальності за маленького підопічного.

Тож, виховуючи молоде покоління нашої держави, педагоги самі мають бути високоморальними.

У результаті пошуку оптимальних шляхів реалізації цієї проблеми я виділила чотири напрями, які в комплексі розкривають зміст патріотичного виховання:

Родинне вогнище – поглиблення знань дошкільнят про традиції вшанування роду, права та обов'язки членів родини, виховання любові і поваги, турботливого ставлення до рідних і близьких.

Рідне місто – розширення знань про рідне місто, його історичне минуле і сьогодення його героїв, виховання гордості і поваги до місцевих пам'яток, які боролися і борються за вільне життя міста; бажання зберігати та примножувати красу міста.

Україна – моя Батьківщина – плекання кращих національних рис характеру: доброти, гідності, працелюбства, волі, витримки, милосердя тощо.; відродження звичаїв, традицій, свят українського народу, етнопедагогічної спадщини.

Планета Земля – розширення уявлень дітей про життя на планеті, різноманітність рослинного і тваринного світу, поглиблення знань дітей про те, що світ заселяють різні народи, але всі вони прагнуть миру і процвітання рідної планети.

Невід'ємним елементом у патріотичному вихованні дітей їх знання прав та правил кожною дитиною. Тому багато уваги приділяю донесенню до свідомості дітей первинних уявлень про права кожної людини, які визначаємо разом з дітьми: право користуватися іграшками, право на сім'ю і любов близьких, право на розвиток тощо. Водночас даю поняття про дотримання правил поведінки в закладі дошкільної освіти, родині, громадських місцях, під час воєнних дій, сигналу тривоги, небезпечних предметів у воєнний час.

В ігровій обстановці, з опорою на реальне життя намагаюсь навчити дітей способів ділового та особистісного спілкування співпраці,

толерантності та коректності у ставленні один до одного, до оточення, вміння доводити власну думку, навчитися доречно вести себе у воєнний час.

В нагоді стають спеціальні бесіди. Матеріалом до цих бесід використовую оповідання і казки В. Сухомлинського. Ці бесіди-розповіді дають не лише перші знання про великий світ, вони є джерелом турбот і думок молодого покоління.

Кінцева мета всіх бесід громадянського спрямування полягає в тому, що кожна людина почала думати про себе, побачила очима суспільства себе саму. Адже, пізнаючи світ, дитина має пізнати себе, проіннятися почуттям глибокої самоповаги.

Є в нашому житті різні цінності, але є святині. Які ні з чим не можна зіставити чи порівняти. Це – Батьківщина, відданість землі, де ти народився і усвідомив себе, народу, який вигодував і виростив, який бореться і захищає свою країну, свій народ, свою мову, свою волю.

Виховання любові до своєї країни я поєдную з повідомлення дітям елементарних знань про державу і право, національну символіку, виховання поваги до символів держави. Для виховання у дітей знань про історичне сьогодення використовую серії фотографій. Таке виховання в дошкільному віці можна назвати школою сердечності.

Я намагаюсь виховати у кожної дитини сердечну чутливість до довкілля, до всього, що створює людина, що служить їй, і перш за все, до самої людини. Це починається з дитячої турботи про створення краси і важливо, щоб створення краси і творіння добра зливалися у дітей в єдиний потік.

Вивчаючи досвід В. Сухомлинського ми знайомимося з різними традиціями, з вмінням бачити результат діяльності, а для цього потрібна наполегливість у досягненні доброї, гарної мети.

Вбачаю важливе виховне завдання в тому, щоб дитина вмiла жалiти, оберiгати, любити, допомагати.

У своїй роботi користуюсь десятима заповiдями В. Сухомлинського, якi досить доречнi у теперiшнiй час, нелегкий для нашої країни.

10 «НЕ МОЖНА»

- Не можна смiятися над старiстю i лiтнiми людьми; є три речi, якi в жодному разi не повиннi бути осмiянні – патрiотизм, iстину любов до жiнки, старiсть.

- Не можна сперечатись з шанованими людьми, особливо з лiтнiми.

- Не можна виражати незадоволення тим, що в тебе немає тої чи iншої речi, вiд своїх батькiв не можна щось вимагати.

- Не можна робити те, що засуджують дорослi – на очах у них, нi десть поза очима.

- Не можна залишати лiтню рiдну людину наодинцi – дуже важко переживається гiркота самотностi.

- Не можна збиратись в дорогу, не запитавши дозволу i поради старших.

- Не можна сидати обiдати, не запросивши старших.

- Не можна сидiти, коли стоїть лiтня людина.

- Не можна чекати поки з тобою привiтається дорослий.

Привiтайся перший!

У цих правилах закладено глибоку внутрiшню сутнiсть – повагу людської гiдностi.

Традицiями в роботi стали запозиченi з досвiду В.Сухомлинського «Подорожi землею кулею». Разом з дiтьми «мандруємо» до мiст i сiл, до лiсу i рiчки, розглядаємо сучаснi будiвлi i пам'ятки рiдної землi, поєднуємо з вiйськовим сьогоденням. У кожному куточку вчу бачити щось нове, своєрiдне.

Здійснюючи подорож – показуємо дітям розмаїття і красу природи в різних куточках землі, пробуджуємо інтерес до культури, мистецтва, сучасного і минулого людей, показуємо боротьбу між добром і злом на всій планеті.

Підводимо дітей до розуміння того, що де б не жила людина, яким би не був колір її шкіри, якою б не була її мова – всюди вона працює, виховує дітей, мріє про мирне майбутнє, щастя.

Я переконана, що перш, ніж ввійти у широкий світ, дитина має пізнати і полюбити близьке, звичайне, рідне, відчутти себе гостинною. Коли це завдання буде реалізоване, сьогоднішньому малюку буде не важко носити високе звання людини, бути свідомим громадянином Батьківщини.

Оксана КУСТОВСЬКА,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта

науковий керівник

Машкіна Людмила Андріївна

канд. пед. н., доц., доцент кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ДІАЛОГ ЯК ФОРМА РОБОТИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З СІМ'ЄЮ

Як і раніше так і у теперішній не легкий період нашого сьогodenня, надважливим та актуальним вважається завдання по здійсненню взаємодії закладу дошкільної освіти з родинами (сім'єю) своїх вихованців.

Різні форми роботи вихователів з цією метою дозволяють перебудувати взаємовідносини суб'єктів, організувати взаємну активність, відповідальність і здатність усвідомлення результатів у процесі виховання дитини в ЗДО і сім'ї.

Показники крайніх досліджень показують, що успіх взаємодії педагогів і батьків на 80 % залежить від її комунікативної компетентності. На мою думку саме прямий діалог у спілкуванні відіграє велику роль у кінцевому результаті. В основі діалогу, спілкуванні вихователя із батьками дитини віч на віч, лежить діалогічна єдність: вираження думок та їх сприйняття, реакція на них, що знаходить відображення у структурі цього акту мовлення. Діалог складається з взаємопов'язаних реплік співрозмовників. Діалогічне спілкування являє собою не один якийсь вид мовленнєвої діяльності його учасників, а мовленнєвий акт (обмін інформацією), у якому говоріння і слухання – нерозривно пов'язані види мовленнєвої діяльності. Основними ознаками діалогу є: намір, цілеспрямованість, правила ведення розмови [1].

Цілеспрямованість мовленнєвої дії в діалозі – це наявна чи прихована мета працівника закладу дошкільної освіти (вихователя, помічника вихователя, керівництва, медпрацівника тощо) для доведення до відома родичам вихованця тієї чи іншої інформації (повідомлення про щось, питання, наказ, порада, обіцянка). Для досягнення своєї мети кожний із співрозмовників реалізує свій намір, спонукаючи партнера до певних мовленнєвих дій. Необхідною для діалогу є правила ведення розмови: а) повідомлення подається певними порціями; б) повідомлення відповідає темі розмови; в) співрозмовники роблять мовлення зрозумілим, послідовним.

Для досягнення позитивного результату у вихованні та безпечному перебуванні дітей у закладі, компетентний вихователь користується

такими основними прийомами та способами завоювання ініціативи у спілкуванні з батьками: оперативність при організації початкового контакту з батьками;

професійний підхід від організаційних процедур (вітання, запрошення) до ділового та особистісного спілкування; якнайшвидше досягнення соціально-психологічної єдності з батьками, формування почуття «ми»; чітка постановка завдань і питань, які вже в початковий момент взаємодії здатні мобілізувати батьків; увага до особистої зовнішності: охайність, підтягнутість, зібраність, активність, доброзичливість, чарівність; контакт очима; вміння «транслявати» батькам власну зацікавленість і прихильність до дітей, знаходження яскравих, привабливих прикладів, показ досягнень дітей; розуміння ситуативної внутрішньої настроєності батьків, облік цього стану, передача їм цього розуміння; досягнення загальної та ситуативної взаєморозуміння, формує у батьків потреба у взаємодії з педагогом [2].

У процесі щоденної взаємодії батьків і педагогів спілкування починається з того, що вони відчують певну потребу в діяльності, що передбачає спілкування, тобто в діалозі.

Розвитку комунікативної компетентності батьків сприяє цілеспрямована діяльність, пов'язана з підвищенням активності їх участі в житті дітей в дитячому садку. Зокрема, необхідно створювати безліч ролей для батьків та умови для їх реалізації. Батьки можуть грати формальні і неформальні ролі в житті дитячого садочку.

Педагогічний колектив та колектив батьків – це має бути єдиний живий організм, об'єднаний спільною метою, гуманними стосунками та високою відповідальністю. Присутність батьків у дошкільному закладі дозволить істотно змінити життя дітей, створити домашню атмосферу, допомогти вихователю тієї чи іншої дитячої діяльності, допоможе батькам

об'єктивно оцінити сильні і слабкі сторони у вихованні дитини. Вихователі отримують багато додаткових відомостей про індивідуальні особливості кожної дитини, про емоційний характер спілкування в сім'ї, про формування різних трудових навичок і звичок, для яких сім'я має більші можливості. Відкриті, зацікавлені контакти з сім'єю допоможуть виявити кращий досвід сімейного виховання, зацікавити інших. І батьки, і вихователі зможуть краще зрозуміти дитину, врахувати її бажання, інтереси, потреби. Такий підхід передбачає сприйняття дитини як унікальної особистості, визнання її прав, ставлення до неї як до суб'єкта з власними потребами розвитку. Це вимагає від батьків володіння певними знаннями про закономірності її розвитку та відмови маніпулювання нею у здійсненні вибору профілю та інтенсивності подальшого навчання [3].

Щоб принцип взаємодії, спільності виявився реально діючим, дошкільна установа має відмовитися від монологу, звички лише керувати батьками, натомість надати перевагу діалогу. Педагогічна допомога батькам повинна спиратися на ретельне і всебічне вивчення кожної сім'ї, кожної дитини. Це повинен бути союз особливого призначення, що ґрунтується на тонких духовно-моральних і емоційно -інтелектуальних переконаннях.

Практикуються такі види взаємодії :

1. Гість групи – необхідно заохочувати прихід батьків в групу для спостереження за дітьми та ігри з ними.

2. Доброволець – у батьків і дітей можуть бути спільні інтереси і вміння. Дорослі можуть надавати допомогу вихователям в групі, брати активну участь у виставах, сприяти організації заходів, забезпечувати транспортом, допомагати прибирати, облаштовувати і прикрашати групові приміщення.

3. Співпраця батьків один з одним – це допомога більш досвідчених батьків початківцям. Групова діяльність може включати зборів для спілкування або надання підтримки.

Важливий напрям своєї діяльності педагогічний колектив дошкільного закладу повинен вбачати в збагаченні знань вихователів про сімейне виховання, поглибленні педагогічних знань батьків, досягненні єдності виховного впливу на дитину в сім'ї і в дошкільному закладі.

Удосконалювати роботу з батьками – це у разі необхідності вносити зміни, які збагачують зміст і форми роботи, покращують різні її показники, роблять більш доцільною, сучасною, гнучкою. Процес удосконалення – довготривалий та безперервний.

Існує багато сучасних, не примусових та цікавих ідей співпраці, діалогу, дотичності педагогів з батьками: презентації, фотоконкурси, різнотематичні клуби, навчання батьків практичних умінь, аналіз дитячої творчості тощо.

В розрізі нашого не спокійного сьогодення не можемо оминати і теми про війну. Віддаючи дитину у заклад дошкільної освіти, батьки та родичі вихованців мають бути чітко проінформовані та впевнені у безпеці їх перебування та захисті. Саме в цій ситуації вихователі показують свою компетентність та свій професіоналізм у спілкуванні та наочно демонструють свої навички щодо цього питання (бути спокійним, не панікувати, пояснити мету сирен, переконати, що все швидко менеться тощо).

Педагог усвідомлює, що співробітництво потрібне в інтересах дитини. В цьому необхідно переконати батьків. Тому важливе питання діяльності дошкільного закладу – готовність педагога спілкуватись з батьками, будувати позитивні, партнерські стосунки. Вихователь має володіти певними особистими якостями, насамперед вмінням уважно вислухати

батьків і, звичайно, бути професіоналом у своїй роботі як з дітьми, так і з батьками.

Вирішуючи питання спілкування з батьками, слід акцентувати увагу на:

– дитину, як найбільшу цінність, яка виховується відповідно до сімейних традицій;

– батьків (сім'я, родина) – найбільша моральна цінність, оберіг моралі й духовності;

– педагога – професіонала, партнера, який створює дух творчості, спрямовує взаємодію, вчить мистецтву життя, життєвої компетентності [4].

Щоб найкраще, найвідповідальніше підійти до виховання дитини, батьки разом з вихователями повинні збудувати свої стосунки на принципах взаємної поваги, розуміння важливості один одного і усвідомлення того, що таке партнерство матиме довготривалий вплив, на користь усіх.

Таким чином, на конкретних прикладах ми показали, яким чином можливо перебудувати існуючу практику роботи дитячого садка з сім'єю. Необхідно відійти від традиційного розуміння роботи з батьками та орієнтуватись на роботу з підтримки сім'ї та допомогу в реалізації ініціатив батьків. А для цього потрібно підвищити активність батьків і надати їм відповідну простір в дитячому садку для самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т.О. / Авт. кол-в: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П. та ін., 2021. 37 с. у: URL

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>

2. Закон України «Про дошкільну освіту»: прийнятий 2001 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. 3-тє вид., випр. К. : «Академвидав», 2015. 448 с.

4. Хаснутдинова С.Р. Пошук активних форм взаємодії дитячого садка з батьками. *Вихователь ДНЗ*. 2011. №11. С. 82-97.

Юлія МАКСИМЧУК,

вихователь Миньковецького ЗДО «Калинка»

Миньковецької сільської ради

Дунаєвецької ОТГ

Кам'янець Подільського р-ну,

Хмельницької обл.

СТВОРЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Створити в дошкільному закладі розвивальний життєвий простір означає забезпечити сукупність умов, атмосферу, як найсприятливішу для прогресивного розвитку свідомості та поведінки дошкільника. Розвивальними слід вважати умови, які підживляють природні сили дитини, сприяють реалізації нею своїх потенційних можливостей, збагачують практичними навичками, вдосконалюють їх, забезпечують усвідомленість, культурність, міцність; позитивно впливають на становлення особистісного досвіду, формують реалістичні образи світу та

власного «Я», елементарну систему морально-духовних цінностей, корисні гармонійному розвитку, базуються на знанні вікових та індивідуальних можливостей вихованців.

Предметно-розвиваюче середовище в ЗДО Поняття «розвивальне середовище» було введено Дж.Равеном як простір розвитку компетентності. «У такому середовищі, – за словами Дж.Равена, – люди мають можливість прагнути до цілей, які їх цікавлять, і у процесі їх досягнення розвивати свою компетентність». Розвиваюче середовище для дитини – простір дитинства – простір широких можливостей, де створені максимальні умови для розвитку та саморозвитку дитини.

Одна з основних умов створення в дошкільних навчальних закладах будь-якого типу розвивального довкілля для дітей дошкільного віку є опора на особистісно орієнтовану модель взаємодії між педагогом і дітьми. Це означає, що:

- пріоритетною метою виховання є формування гармонійної і всебічно розвиненої особистості;
- завдання педагога полягає у забезпеченні інтересів дитини, у задоволенні її природних нахилів і потреб;
- дорослий у своїй педагогічній діяльності керується положенням: «Не поруч, не над, а разом».

Організація розвивального середовища для дітей дошкільного віку має свою специфіку, зумовлену насамперед особливостями психології та фізіології дітей.

Основні вимоги до обладнання ігрових куточків (центрів, зон):

Усі іграшки, матеріали, атрибути, предмети-замінники об'єднуються за функціональними ознаками відповідно до різних видів предметно-ігрової діяльності дітей (сюжетно-відображувальної, будівельної, рухової тощо).

Більшість дидактичних матеріалів, іграшок та картинок мають бути поліфункціональними, тобто використовуватися по-різному, залежно від мети діяльності.

Усі іграшки, незалежно від їхньої класифікаційної приналежності, групуються так, щоб вони відповідали за розмірами одна одній, зростові дітей і стаціонарному предметному оточенню, в якому малята зазвичай граються.

Середовище має містити як відомі дитині компоненти, так і нові, незнайомі, які забезпечують її пізнавальний розвиток. Поповнюючи обладнання в куточку, вихователь має дотримуватися принципу поступового ускладнення, тобто вносити в групу нові іграшки та ігри згідно з вимогами програми та тими знаннями, яких діти набувають на заняттях. Кожну нову іграшку слід обов'язково обіграти, зробити дітям сюрприз.

Рівень інформативності середовища досягається урізноманітненням тематики (від приготування їжі для ляльки до її лікування тощо).

Предметно-ігрове середовище має бути динамічним і мобільним, щоб діти вчилися активно ним користуватися, а також щоб забезпечувати їм свободу дій. Усе обладнання має постійно поновлюватися, видозмінюватися і легко переноситися з одного центру в інший.

Основні принципи облаштування розвивального довкілля для дітей раннього віку в дошкільних навчальних закладах:

Принцип взаємодії.

Принцип активності, самостійності й творчості.

Принцип динамічності.

Принцип вільного центрування.

Принцип емоційного комфорту.

Принцип естетичності.

Принцип зв'язку з реальним життям.

Принцип урахування вікових особливостей дітей.

Створення сучасного, інтегрованого, розвивального простору ігрових майданчиків.

При створенні предметно-просторового, розвивального середовища прогулянкових ділянок, ми дотримувалися таких принципів:

- гуманізація, демократизація, особистісна орієнтація педагогічного процесу;

- природовідповідність;

- естетичність, екологічність;

- доцільність для цілеспрямованого, систематичного виконання завдань програми;

- доступність, зручність, безпечність;

- відповідність віковим особливостям та санітарно-гігієнічним вимогам; сучасність з врахуванням національних традицій та місцевого колориту;

- різноманітність, оригінальність;

- виховання особистості в процесі діяльності.

Відповідно до вимог організації предметно-ігрового простору групами вирішили створити на кожному ігровому майданчику осередки за видами діяльності:

- природознавчий – дослідницький, куточок лісу, куточок краси: клумби, сунична галявина, ромашкове поле;

- художній – куточки казки;

- етнографічний – млин, криниця, лелечине гніздо, плетені тиночки з глечиками, березовий місточок, вулик;

- спортивний – гойдалки, каруселі, ліани, колоди, лави, дуги, гірки;

- ігровий – пісочниці, корабель, машинки, потяг;

- пізнавальний – павільйони з інтегрованими картинами та сенсорними, дидактичними завданнями;
- відпочинку та зняття емоційної напруги – куточок усамітнення, мрій.

Розвивальний простір дошкільного навчального закладу потрібно розглядати як інтегровану категорію, що поєднує в собі природне, предметно-ігрове, соціальне і середовище власного «Я».

Природне середовище вважається розвивальним за умови, якщо воно сприяє становленню у дітей цілісного сприйняття природного довкілля, прояву інтересу до нього; оволодінню елементарними уявленнями про явища та об'єкти природи, взаємозв'язки між ними; розвитку у дітей емоційно-ціннісного ставлення до природи; формуванню навичок екологічно доцільної поведінки.

Предметно-ігрове середовище є розвивальним, якщо воно розширює, поглиблює та систематизує елементарні уявлення дитини про довкілля; вдосконалює вміння дитини використовувати за призначенням предмети та знаряддя, виготовляти найпростіші вироби; вправляє в умінні самостійно визначати ігровий сюжет, робити його змістовним, розподіляти ігрові ролі, дотримуватися правил рольової поведінки, налагоджувати ігрову взаємодію, використовувати й розподіляти іграшки та ігрові атрибути, реалізовувати ігровий задум, перетворювати ігровий простір.

Соціальне середовище вважається розвивальним, якщо воно сприяє усвідомленню дитиною змісту поняття «сім'я», основних функцій членів родини, особливостей взаємин рідних людей між собою; актуалізує для дитини проблему диференціації людей за ознаками спорідненості, віку.

Середовище власного «Я» дитини є розвивальним, сприятливим для її особистісного зростання, якщо дитина має уявлення про своє тіло та

органи чуттів, орієнтується в умовах свого розвитку, має високу пізнавальну активність, здатна до вольових зусиль, довіряє самооцінці, домагається визнання, має елементарну життєву перспективу; орієнтується у правах та обов'язках; характеризується комунікативними здібностями.

Необхідною умовою повноцінного розвитку дитини дошкільного віку є ще одна складова розвивального простору – мовленнєва. Основою мовленнєвої складової є створення доброзичливої атмосфери, в якій діти виявляють мовленнєву активність, вільно спілкуються між собою та з вихователем, вчаться спілкування, гри, трудової чи іншої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про дошкільну освіту». Урядовий кур'єр. 2001. №144.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні : Дошкільне виховання. 2022. №1.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» наук. керівник Кононко О.Л. К. : Світич, 2008.
4. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : збірник методичних матеріалів [авт.-упоряд.: О.П.Долинна. А.П.Бурова, О.В.Низковська, Т.П.Носачова]. Тернопіль : Мандрівець, 2011.
5. Романюк І.А. Аналіз, планування, контроль як функція управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу. Тернопіль : Мандрівець, 2011.

Марина МЕЙ,

вихователь, керівник гуртка
закладу дошкільної освіти № 3 «Берізка»
Дунаєвецької міської ради

СУЧАСНА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого ми прокинулись через вибухи та залишили рідний Київ у пошуках безпечнішого місця для дітей.

За даними ЮНІСЕФ, станом на 6 квітня через війну кількість тимчасово переміщених осіб усередині України перевищила 7,1 мільйона людей. У 49,4% з них у родині є щонайменше одна дитина. «Дітям ми так і сказали: почалася війна, доведеться на деякий час поїхати з дому. Але ми всі разом і піклуємося про нашу безпеку». Сьогодні внесло корективи в освітнє життя та незмінним лишилося те, що всі ми маємо працювати заради наших дітей. Робота кожного з нас наразі надзвичайно важлива, бо у стані війни діти дошкільного віку належать до найуразливішої категорії населення.

В умовах воєнного стану заклади дошкільної освіти працюють по-різному: дистанційно, очно, за змішаною формою. Працюють з єдиною метою – щоб дитина була щасливою, перебувала в безпечних умовах та отримувала якісні освітні послуги. Введення в Україні воєнного стану позначилося на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнала освітня дошкільна галузь, є заклади, які працюють у звичному режимі, деякі – приймають тимчасово переміщених осіб, організують освітній процес дистанційно, консультують батьків тощо. Але значна кількість закладів освіти не працюють.

Форми організації освітнього процесу.

Визначили форми організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Перша форма – очна. Вона хоч і традиційна, але відрізняється від звичного нам формату. Більшість груп у закладах працює. Діти цих груп не харчуються. Практикуємо проведення занять та інших форм організації освітнього процесу.

Проводимо для дітей гуртки різного спрямування. А з дітьми з особливими освітніми потребами – корекційно-розвиткові заняття. Такі заняття проводимо у спеціальних та інклюзивних групах за присутністю батьків у закладі або на території закладу з дотриманням вимог.

Друга форма – дистанційна. Вона також стає певною мірою традиційною, адже під час війни вона була основною.

Під час організації освітнього процесу в дистанційному форматі педагоги враховують вікові особливості дітей. Тривалість занять для дітей молодшого та середнього дошкільного віку становить не більше 10 хвилин, старшого дошкільного віку – 15 хвилин.

Педагоги проводять заняття за графіком, який затверджує керівник закладу. Обов'язково отримуємо згоду батьків на їх проведення. Якщо батьки не мають змоги долучитися до занять, надсилаємо їм відео.

Організуємо зворотний зв'язок з батьками дітей. Використовуємо сайт закладу, програму Skype, месенджери Viber, WhatsApp, Telegram.

Третя форма – змішана. Як правило, діти відвідують гуртки в закладі та заняття в дистанційному форматі.

Для закладів освіти розробили алгоритм дій на випадок, якщо повітряну тривогу оголосили до початку навчання. При оголошенні сигналу «Повітряна тривога!» перед початком освітнього процесу:

1. Працівники закладів освіти, діти, які під час оголошення сигналу «Повітряна тривога!» перебувають вдома або у дорозі до закладу освіти, мають терміново прослідувати до найближчого укриття.

2. У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога!» під час прийому/приходу дітей до закладу освіти, вони, разом із працівниками закладу та батьками або іншими супроводжуваними особами, терміново переходять в укриття закладу освіти.

3. Під час повітряної тривоги, після того, як всі учасники освітнього процесу перейшли в укриття, діти до закладів освіти не приймаються до оголошення сигналу «Відбій повітряної тривоги!».

Якщо для закладів загальної середньої та вищої освіти можна організувати дистанційне навчання, то для закладів дошкільної освіти це досить складно. Оскільки навіть якщо зібрати дітей перед екранами та проводити для них заняття дистанційно, вони потребують особистої присутності в кімнаті дорослого задля безпеки дітей, а також щоб допомагати дитині організаційно. Вважаю, що там, де це можливо, у безпечних населених пунктах, заклади дошкільної освіти можуть працювати офлайн. Але наразі усі населені пункти на території України під загрозою ракетних ударів, тому необхідно при організації освітнього процесу враховувати наявність укриття у закладі освіти.

В умовах війни педагогічні працівники мають бути готовими, спроможними повноцінно надавати освітні, інформаційні, консультаційні послуги сім'ям, які виховують дітей. Педколектив за допомогою сайту організовує взаємодію всіх учасників освітнього процесу: постійно оновлюється й поповнюється інформаційне наповнення сайту; з використанням ресурсів онлайн-освіти, педагоги залучають тимчасово переміщених дітей та їхні сім'ї до різних програм з закладів освіти.

У пригоді стануть сторінки сайтів закладів дошкільної освіти, електронне листування, онлайн-спілкування у закритій групі в соціальних мережах тощо» та відмічена важливість «розроблення та запровадження медіа-освіти, створення інформаційних дошкільних програм, зокрема «Електронної пошти для батьків» з питань розвитку дітей». Це все стосується взаємодії з батьками та дає змогу навчити їх проводити час з дитиною з користю.

Освітню роботу в умовах дистанційного навчання здійснюють всі педагоги. До цієї роботи долучаються вихователі, вчителі-логопеди, інструктори з фізкультури, музичні керівники, практичні психологи тощо.

Особливістю навчання є необхідність включення в навчальну діяльність ігор (дидактичних, предметних, розвивальних).

Звертаємо увагу на те, що освітню роботу з дітьми необхідно здійснювати систематично. Дистанційне навчання доцільно проводити через інтерактивні навчальні матеріали, через соціальні мережі, через освітні платформи, електронні сервіси та додатки тощо.

Особливого значення для психологічного розвантаження дітей набувають зустрічі в режимі реального часу за допомогою гаджетів.

Висновок

Одним із важливих пріоритетів у діяльності закладів освіти є забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, які на сьогодні страждають від російської воєнної агресії. А життя та здоров'я дітей – це найбільша цінність людства.

Список використаних джерел:

1. Оновлений Базовий компонент 2021р. Журнал «Дошкільне виховання» 2022 р.

2. https://znayshov.com/News/Details/osvitnii_protse_pid_chas_viiny_aktualni_porady_dlia_vchyteliv
3. <https://osvitanow.org>
4. https://www.unn.com.ua/uk/news/1986320-osvitniy-protse_pid_chas-viiny-v-mon-dali-rekomendatsiyi-schodo-navchannya-v-ukrayini
5. <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni>
6. <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni>
7. <https://sqe.gov.ua/diyalnist/rekomendacii-zakladam-osviti/zakladi-osviti-v-umovakh-voienno-go-stan/>

Лариса НИЖНИК,

директор закладу

дошкільної освіти № 8 «Калинонька

Староконстянтинівської міської ради

м. Старокостянтинів

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА РОБОТИ У ЗДО

Дистанційне навчання – це одна з форм організації навчального процесу під час якого частину занять проводять з використанням сучасних інформаційних технологій за умови територіальної віддаленості педагога та дітей. Дистанційна освіта в сучасному світі здійснюється за допомогою таких технологій, як інтернет, e-mail, телефонний зв'язок та традиційне пересилання навчального матеріалу через інтернет (вайбер групи).

Певний час заклад дошкільної освіти перебував на дистанційній формі роботи.

Саме тоді, постало питання та виникали проблеми, як організувати якісне навчання у закладі дошкільної освіти. Адже, найголовнішим критерієм для організації дистанційного навчання у закладі має бути – відповідність поставленим методичним цілям.

Для організації дистанційної форми роботи наш заклад поставив мету перед педагогами щодо впровадження та використання інноваційних технологій, які надихали та мотивували педагогів під час он-лайн роботи з дітьми та батьками.

Одними з інноваційних технологій щодо організації дистанційного навчання було використання веб-сервісу Padlet та Canva.

Padlet – мультимедійний ресурс для створення, спільного редагування та зберігання інформації. Це віртуальна стіна, на яку можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки Інтернет, замітки. Це може бути приватний проект стіни, модерована стіна з кількома учасниками, які будуть заповнювати її інформацією або доступний для читання і редагування будь-яким користувачем майданчик для обміну інформацією. Щоб створити повідомлення, достатньо двічі клацнути мишею по дошці. У віконці, яке відкриється, можна записати своє ім'я, вставити свою фотографію, залишити свій коментар. На цій дошці працюють спільно. Тому той, хто створив її, надсилає повідомлення іншим учасникам проекту, вводить їхні електронні адреси і надає їм право писати на дошці або модерувати її.

Canva – платформа графічного дизайну, яка дозволяє користувачам створювати графіку, презентації, афіші та інший візуальний контент для соціальних мереж. Доступна як вебверсія, так і мобільна. Сервіс пропонує великий банк зображень, шрифтів, шаблонів та ілюстрацій.

Користувачі можуть вибирати між багатьма шаблонами, зробленими професійними дизайнерами, редагувати їх та завантажувати власні фотографії. Платформа є безкоштовною, передплачені версії, такі як Canva Pro та Canva for Enterprise, пропонують додаткові функціональні можливості.

Сервіс Canva – це унікальний інструмент для візуалізації інформації, який до того ж має зручний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Сервіс має безкоштовну версію та адаптований українською мовою. А ще – це чудова можливість для створення нових інтерактивних матеріалів для будь-якого формату навчання!

Редагування фотографій: фільтри, обрізування кадру, вдосконалення якості. Каталог шаблонів, які можна редагувати: презентації (стандартні та 16:9), плакати, буклети, пости для соцмереж, закладки для підручників, розклад занять тощо.

Бібліотека зображень, кліпартів (зображення на прозорому тлі), іконок, інфографік тощо. Можливість додавати у шаблон власні зображення. Завантаження макетів в основних форматах (JPG, PNG, PDF і PDF).

Спільне редагування документів. Про надання доступу для редагування ми писали у статті «Canva for education: стильна візуалізація навчального контенту».

Планувальник дизайнів у соцмережах: інтегруйте свої акаунти у соцмережах із акаунтом Canva для автоматичної публікації.

Вражає, чи не так? І це тільки основний функціонал сервісу. Варто зауважити, що намалювати щось із нуля, як у фотошопі, тут не вийде. А ось швидко накласти фільтр на фотографію і перетворити її на яскравий колаж для занять – цілком реально. Саме за такими інноваційними технологіями, як Padlet і Canva працювали педагогічні працівники закладу

під час дистанційної форми роботи.

Використання віртуальної дошки Padlet стало одним із таких інструментів навчання за допомогою якої була посилена зацікавленість, активність, як педагогів так і батьків.

Даний вебсервіс надавав можливість педагогам візуалізувати навчальний матеріал і репрезентувати його більш привабливо та зрозуміло. Padlet дошка дозволяє об'єднувати текст, зображення, відео, аудіо інтерактивний формат, що допомагає педагогу цікаво провести заняття, а дітям краще засвоїти матеріал. У ЗДО було створено віртуальний методичний кабінет та віртуальні дошки кожного педагога. Це дало можливість педагогам створити власні віртуальні бібліотечки та доступ до них батькам та директору ЗДО. Кожен педагог творчо та практично підійшов до створення самостійної дошки. Вони у нас всі унікальні: постійно удосконалюються. І як результат: між педагогом, дітьми та батьками встановився швидкий, зручний і продуктивний зв'язок.

Для директора та вихователя-методиста – це зручний у використанні вебсервіс для здійснення внутрішнього контролю з педагогами, для зберігання, організації та спільної роботи з документами, матеріалами, при організації колективної діяльності педагогів. Користуватись даним сервісом легко, а його можливостей для застосування в навчанні більш ніж достатньо тому рекомендуємо даний сервіс для використання та об'єднання учасників освітнього процесу у ЗДО.

Щоб мати право вчити інших, потрібно постійно вчитись самому! Не витрачаю свій час на боротьбу за досконалість, а просто прагну робити все найкраще, а саме: життєве кредо: «Бути людиною в усьому і завжди».

Список використаних джерел:

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? *Освіта*

України. 2003. 4 квітня (№ 25). С. 10.

2. Закон України «Про національну програму інформатизації». <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>

3. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К. : Грамота, 2005. 488 с.

4. Полат Е. Петров А. Дистанционное обучение: каким ему быть?. Педагогика, 1999. № 7. С. 29-34.

5. Технологія розробки дистанційного курсу : навчальний посібник / Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. та ін ; за ред. В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка. К.: Міленіум, 2008. 324 с.

6. Шахіна І. Ю., Лазнюк Д. С. Інтенсифікація освітнього процесу з використанням on-line засобів. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. Випуск 4(14). С. 318-323.

Наталія ОРЛОВА,
ХЗДО № 10 «Веселка»
м. Хмельницький

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ГУРТКА З ХОРЕОГРАФІЇ В ЗДО

Хореографічне мистецтво постійно розвивається, оновлюється новими методиками, спирається на мистецькі інновації і це має обов'язково враховуватися в роботі сучасного хореографа.

Відповідно до змісту Базового компоненту дошкільної освіти (освітня лінія «Хореографія»), хореограф має створювати сприятливі умови для всебічного розвитку дитини, розкривати її емоційний, творчий та фізичний потенціал (складові хореографічних здібностей), сприяти не

лише її танцювальній підготовці, а й підтримувати основні компоненти здоров'я (фізичний, психічний, духовний, соціальний), формувати особистісні якості та моральні норми поведінки (самостійність, працелюбність, людяність, розсудливість, справедливість, самовладання, самолюбність, спостережливість, відповідальність, креативність); урізноманітнювати форми і методи навчально-виховного процесу.

При визначенні завдань та змісту хореографічної роботи з дітьми дошкільного віку слід урахувувати вікові психологічні, фізичні та музично-рухові особливості їх розвитку.

Пріоритетність в навчанні надається ігрової діяльності, яка сприяє емоційному виконанню танців-ігор, побудованих на танцювальних формах побутових рухів (кроки, біг, стрибки) та імітаційних рухах цікавих для наслідування, що може виразно розкривати цікаві та знайомі образи відповідно до танцювальних характеристик або зразків наданих дорослим.

Одним із завдань занять з хореографії є навчати дітей орієнтуватися в різних видах хореографічного мистецтва (класичний, народний, бальний, сучасний), навчати, що кожен з них має свої особливості (рухи, музика, костюм); надавати уявлення, що танці можуть бути різними за змістом, темпом (повільні, швидкі), кількістю виконавців (сольні, парні, масові), складатися з різних рухів, виконуватися в різних костюмах.

Заняття з хореографії спряють розвитку уваги, пам'яті (м'язової, слухової, зорової), рухових та пізнавальних здібностей, навчати дитину контролювати свої та чужі рухові дії, діяти в рамках тієї чи іншої танцювальної композиції, адекватно реагувати на успіх та невдачу під час вивчення того чи іншого танцювального руху (вправи, етюду, танцю).

Рухова активність на заняттях з хореографії має відповідати віку дітей, їх індивідуальним можливостям, танцювальному досвіду, інтересам.

Важливим моментом у підготовці до заняття є визначення програмових завдань, до яких відносяться навчальні, розвивальні та виховні. Навчальні та пізнавальні завдання включають обсяг знань, умінь та навичок, які формуються, закріплюються, узагальнюються або конкретизуються. Розвивальні завдання передбачають розвиток музичних даних (почуття ритму, музично-рухової координації, емоційного сприйняття музичного твору, танцювального втілення того чи іншого музичного образу); фізичних даних (сили та еластичності різних груп м'язів); пізнавальних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, розумової активності), розумових операцій (вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати); творчих умінь та артистичних навичок. Крім того, можна планувати завдання, спрямовані на формування навчальних умінь (діяти за вказівкою педагога, адекватно сприймати зауваження, аналізувати результати своєї діяльності тощо).

Поряд з вирішенням навчальних та розвивальних завдань на заняттях з хореографії слід планувати і виховну роботу, спрямовану на виховання культури одягу, культури поведінки, культури спілкування під час танцювальної діяльності, розвиток особистісних якостей (цілеспрямованості, ініціативності, допитливості, самостійності, вимогливості, винахідливості, активного і творчого ставлення до себе та інших, організованості, відповідальності, працелюбності, доброзичливості, порядності, почуття колективізму тощо), волевих якостей (витримки, сили волі, наполегливості тощо), патріотичних почуттів (любові та інтересу до танцювальної культури України, національної гордості, емоційно-ціннісного ставлення до національних

танцювальних традицій тощо), пізнавального інтересу до тієї чи іншої теми.

Під час хореографічних занять педагогу доцільно також вирішувати стимулюючі завдання, які визивають у дітей стійку потребу в цьому виді діяльності, інтерес до навчання, мотивують усвідомлене засвоєння матеріалу, активізують пізнавальну діяльність, прагнення для досягнення результатів.

Структура танцювального заняття повинна включати в себе три частини: вступну, основну та заключну, кожна з яких вирішує специфічні навчально-виховні завдання. Вступна та заключна частини не змінюють своєї тривалості (складають 5-10% від загального часу заняття) та спрямованості. Так, вступна частина («розігрів») має на меті створення позитивного емоційного настрою, зосередженості на наступній діяльності; підготовку м'язів до більш інтенсивного навантаження. Доцільно зміст цієї частини будувати на сюжетній (ігровій) основі і включати до неї наступні побутові рухи та танцювальні елементи: крок з носка (па марше), кроки на півпальцях, кроки та біг з високим закиданням гомілки назад і високим підніманням стегна, па галопу, підскіки, па польки, стрибкові комбінації, елементи народно-сценічного та сучасного танців, імітаційні рухи та інші. Для більшої насиченості та нетрадиційного проведення цього блоку можна використовувати нескладні гімнастичні вправи з переміщенням навприсядки, на колінах, сидячи на підлозі. Бажано, щоб виконання цих вправ мало образну спрямованість та було зрозумілим, цікавим і доступним для дітей. Як правило, рухи вступної частини виконуються по колу. Однак можна використовувати «фігурне марширування», що сприяє формуванню почуття простору, опануванню нескладних перешиків, які використовуються в композиційних малюнках танців.

Заключна частина заняття спрямована на поступове зниження навантаження, релаксацію, а також аналіз танцювальної діяльності дітей. До змісту цієї частини слід добирати ігрові та творчі завдання, нескладні улюблені дітьми танці, вправи на дихання та розслаблення. Основна частина (80-85% загального часу заняття) спрямована на розвиток окремих груп м'язів, оволодіння та вдосконалення навичок танцювальної діяльності, розвиток творчості та музикальності, розучування танцювального репертуару і може варіюватися в залежності від тематики, мети, ступеня готовності дітей до танцювальної діяльності.

У роботі з дітьми дошкільного віку бажано застосовувати різноманітні цікаві форми хореографічних занять: заняття-казка, заняття-екскурсія, заняття-подорож, заняття-змагання, заняття-фантазія, заняття-розвага, заняття-концерт. Такі форми роботи захоплюють дітей, підвищують їхню активність, стимулюють творчу уяву, збагачують емоційний досвід. Заняття мають бути побудовані на сюжетній та ігровій основі, джерелами якої можуть бути дитяча література (розповіді, казки, вірші); довкілля (побут, спорт, трудова діяльність дорослих, об'єкти і явища природи); ігрова діяльність, дитячий пісенний матеріал, мультфільми, дитячі кінофільми тощо. Підготовка до заняття включає декілька етапів: вибір теми, визначення типу заняття, його мети, завдань та змісту, добір навчально-пізнавального та танцювально-тренувального матеріалу, а також методів, за допомогою яких будуть вирішуватись основні завдання заняття, визначення музичного матеріалу (робота з акомпаніатором, добір фонограм) та підготовка допоміжного реквізиту, наочно-ілюстративних, відео джерел тощо.

Успіх проведення хореографічного заняття в значній мірі залежить від правильного підбору музичного матеріалу. Для дошкільнят слід підбирати музичні твори з чіткою структурою, танцювальною

спрямованістю, які мають художньо-виховну цінність, характеризуються різноманіттям емоційних відтінків та образністю. Ці твори мають бути зрозумілими дитині, викликати позитивні емоції та руховий відгук. Правильно підібраний музичний репертуар сприятиме розвитку почуття ритму, музичної пам'яті, музично-ритмічної координації, вмінню відчувати красу і гармонію музики, розширенню світогляду, розвитку інтересу до музичного мистецтва, підвищенню загальнокультурного рівня дитини.

Проведення кожного хореографічного заняття з дітьми дошкільного віку повинно бути особливим, не схожим на попереднє, мати цікаву та доступну тематику й сюжетну основу, включати різноманітні ігрові елементи, пізнавально-інформативний матеріал, виховні та творчі завдання, тобто бути цікавим, пізнавальним та емоційно-насиченим. Це не означає, що кожного разу з дітьми слід вчити нові рухи, етюди та танці. Педагогу необхідно проявляти творчу ініціативу і будувати заняття за принципом послідовності ускладнення його змісту та систематичності засвоєння програмового матеріалу.

Основою засвоєння дітьми хореографічних навичок є увага, яка зовні виявляється у м'язовому напруженні, правильній поставі, зосередженості. Відомо, що діти дошкільного віку здатні концентрувати увагу в середньому 10-15 хвилин. Тому доцільно періодично змінювати змістовне наповнення занять, використовувати ігрові вправи, елементи змагань, умови для виконання рухів. Під час навчання слід запобігати спілкуванню на рівні авторитарно-дисциплінарних вказівок, що формують у дітей пасивну реакцію, знижують їх зацікавленість та ініціативу. У хореографічній роботі одним з продуктивних методів є співтворчість педагога та дітей. Важливо давати їм невеликі завдання

творчого характеру, підтримувати творчі знахідки, ініціативу та самостійність мислення.

Отже, проведення хореографічних занять з дітьми дошкільного віку буде ефективним за таких умов: використання педагогічного потенціалу хореографії з урахуванням її виховних та розвивальних можливостей; реалізація особистісно-орієнтовного підходу до дітей у процесі танцювальної діяльності; застосування демократичного стилю спілкування педагога з дітьми, що ґрунтується на принципах взаємодії та співтворчості; мотивації діяльності дітей; добору системи методів і прийомів залежно від етапів формування хореографічної навички; пріоритетності ігрових форм; наступності та послідовності збільшення навантаження; використання доступного й цікавого танцювального репертуару; застосування різних типів хореографічних занять; створення ситуації успіху, умов для самопізнання, творчого розвитку і самореалізації дитини; формування естетичних смаків та ціннісних орієнтацій; збереження здоров'я дитини.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В. К.: Видавництво, 2021. 36 с.
2. Березова Г.О. Хореографічна робота з дошкільнятами. К.: Музична Україна, 1989. 204 с.
3. Горшкова Е.В. От жеста к танцу. Методика и конспекты занятий по развитию у детей 5-7 лет творчества в танце. Е. Горшкова. М.: Издательство «Гном и Д», 2002. 120 с.
4. Мартиненко О.В. Методика хореографічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку: навч. посіб. Олена Мартиненко. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. 156 с.

5. Шевчук А.С. Дитяча хореографія: Навчально-методичний посібник. 3-тє вид., зі змін. та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 288 с.

Олена ПАВЛУШКІНА

старший викладач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
м. Хмельницький, Україна

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ГЕОКЕШИНГ» З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільне дитинство – один з найважливіших етапів в житті дитини. Саме в цей період вона активно пізнає навколишній світ, отримує перший досвід взаємодії з іншими людьми, прагне знайти своє місце серед них, у неї формуються перші елементарні знання. Сьогодні фахівці сучасної дошкільної освіти шукають такі форми і методи педагогічного впливу, які б повною мірою сприяли реалізації права дитини на всебічний розвиток, забезпечували виявлення здібностей і потенційних можливостей особистості. Для того, щоб зробити процес навчання актуальним, особистісно-значущим, цікавим, продуктивним, творчим, і в якійсь мірі навіть азартним, варто використовувати в практичній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти інноваційну технологію – геокешинг.

«Геокешинг» походить від англійського слова («гео» – земля, «кеш» – скарб). Геокешинг – це захоплююча командна гра, в якій присутні:

подорож, знаходження місця розташування заданих об'єктів, пошук інформації про об'єкти і відповідей на питання, розвиток допитливості та пізнавальної активності, вміння спілкуватися і знаходити в результаті спілкування потрібну інформацію, вирішувати проблему спільно. Це туристична гра, суть якої полягає в пошуку схованок і скарбів [1, с. 4].

Головна особливість геокешинга - це те, що «схованки» створюються в місцях, які володіють природним, історичним, культурними або географічним інтересом. У процесі геокешингу встановлюється тісний зв'язок між дитячою пошуковою діяльністю і підвищенням рівня дитячої допитливості, самостійності, визначено роль батьків з проблеми, діти отримують радість і задоволення від ігор розвивальної спрямованості, підтримується інтерес до інтелектуальної діяльності, розвиваються інформаційно-комунікаційні навички у дітей. У грі беруть участь діти молодшого, середнього, старшого дошкільного віку, вихователі, фахівці, батьки. Діти молодшого дошкільного віку грають в спрощену квест гру, яка готує їх до геокешинга. Вони ходять в гості один до одного і виконують елементарні завдання. Діти середньої групи в квест грі вже вчаться користуватися картами-схемами і пересуваються в приміщенні дошкільного навчального закладу, що є підготовкою для повноцінної гри в геокешинг в старшому дошкільному віці.

Під час впровадження технології геокешингу вирішуються такі завдання. Розвивальні: розвиток у дітей інтересу до інтелектуальної діяльності, самостійного вирішення пізнавальних, творчих завдань; розвиток творчих здібностей та індивідуальних позитивних психологічних якостей; розвиток вміння у дітей орієнтуватися на місцевості по карті-схемі, визначати напрямок маршруту; формування вміння «читати» найпростішу графічну інформацію і самостійно пересуватися в просторі, орієнтуючись на умовні позначення; розвиток

вміння орієнтуватися в часі і просторі; стимулювання розвитку розумових здібностей, концентрації уваги, логічне мислення, цілеспрямованість; формування комунікативних умінь дітей, культури спілкування в життєвих ситуаціях; формування дослідницьких навичок, самореалізація дітей. Виховні: виховувати інтерес до гри геокешинг, бажання виконувати та доводити справу до кінця; виховувати в грі дружні, партнерські взаємини; виховувати впевненість, почуття власної гідності, культуру спілкування, доброзичливість і емоційну чуйність; формувати навички взаємодії з однолітками, толерантності, взаємодопомоги та інші. Навчальні: навчити дітей грати в геокешинг; навчити найпростішим способам орієнтуватися на місцевості; навчити слідувати логіці гри, підкоряючись правилам, що випливають з її особливостей; навчити користуватися компасом, зашифрованими схемами, картами, планом, маршрутом; навчити батьків прийомам освітньої гри геокешинг [3, с.9-10].

Для вирішення поставлених завдань важливо дотримуватися таких принципів:

- ✓ принцип індивідуально-особистісного підходу;
- ✓ принцип комфортності і успішності – формування дитячого співтовариства, що забезпечує кожній дитині відчуття комфортності і успішності;
- ✓ принципу систематичності і послідовності – перехід від одних ігор до інших, від простих до складних;
- ✓ принцип науковості і доступності понять – при відборі змісту враховуються науковість і доступність понять;
- ✓ принцип природовідповідності буде ефективний і успішний тільки при суворій відповідності екологічної освіти законам розвитку дитячого організму;

- ✓ принцип «спіралі» – коли діти, повертаючись до тих чи інших об'єктів і явищ природи, йшли з року в рік по висхідній, поглиблюючи і розширюючи природничі уявлення та поняття, навчаючись застосовувати більш складні прийоми і методи дослідження;
- ✓ принцип інтеграції змісту дозволяє з'єднати всю навчально-виховну роботу в одне ціле і побачити місце кожної предметної області в даній системі;
- ✓ принцип особистого соціального досвіду дитини;
- ✓ принцип орієнтування на партнера-однолітка – забезпечення дитині можливості орієнтуватися на партнера-однолітка, взаємодіяти з ним і вчитися у нього, а не тільки у дорослого;
- ✓ принцип краєзнавства (вивчення природи рідного краю) дозволяє: формувати поняття на основі безпосереднього спостереження і вивчення предметів і явищ навколишньої природи; використовувати наявну у дітей інформацію для того, щоб вони застосовували свої знання в різноманітних видах практичної діяльності;
- ✓ створювати сприятливі умови для самовираження, організації комунікативного спілкування, в якому кожна дитина має можливість проявляти свою індивідуальність, що в значній мірі стимулює її саморозвиток [5].

Гра «Геогешинг» проводиться у декілько етапів.

1 етап: на цьому етапі проводиться початкова робота, а саме виготовляється макет групи, дошкільного навчального закладу, ділянки дошкільного навчального закладу або іншого об'єкту, що знаходиться за територією установи. На цьому етапі з дітьми проводяться ігри-заняття на орієнтування, уміння працювати над макетом, картою-схемою, вміння визначати на них розташування різних об'єктів.

2 етап – підготовчий, на якому педагог створює сценарій, підбирає задачі для кожного завдання, і готує все необхідне для проведення самої гри, метою якої є знайти схованку.

3 етап – проведення гри, де з дітьми розглядається карта-схема маршруту до схованки, діти дають відповіді на запитання, пов'язані з предметом або місцем, де захований тайник, робляться фото виявленого місця.

4 етап – презентація результатів, де діти представляють результат, узагальнюють отримані знання, оформляють їх у кінцевий продукт.

Геокешинг проводиться один раз в два місяці, процес підготовки до гри згуртовує дітей і дорослих єдністю мети і загальними завданнями, що само по собі створює атмосферу емоційного і психологічного комфорту. Для дітей молодшої та середньої групи використовуються ігри з використанням готових схем, карт по казках, обов'язково починається геокешинг з сюрпризних моментів, потім діти шукають клад, виконуючи завдання, продумані педагогом. У старшому дошкільному віці схеми можна давати готові, а можна виготовити самим в спільній діяльності. Починати важливо з проблемної ситуації. Обов'язковим у проведенні геокешингу є: пошук «скарбу» проводиться по карті або маршруту – схемою, за його описом, фотографії, малюнку; у грі може бути використана спеціальна термінологія: гравець – геокешер, скарб – геокешингський тайник [4]. Гра може бути формою прогулянки і мати значне крокове навантаження. Дітям дається покрокова інструкція, де потрібно пройти кілька кроків на місцевості до фінального контейнера, знаходячи координати кожного наступного з попередніх. У схованці-загадці місце закладки можна дізнатися тільки після успішного вирішення завдання. Схованки можуть бути самого різного зовнішнього

вигляду і розміру та містити різні сувеніри, солодощі, іграшки, тощо[3, С.12-13].

Обов'язкові умови проведення квест-гри: учасники отримують завдання знайти що-небудь (наприклад, головний приз) і «підказки» (загадки, питання, кросворд, схему – креслення, лабіринт та ін.)[2]. Завдання може бути у вигляді листа – інструкції або окремих зашифрованих листів, які учасники знаходять у міру виконання чергового завдання; у грі повинен бути сюжет і предметно-ігрове середовище (на час гри група перетворюється в «тридесяте царство» або «космос», або «морське дно» за мотивами літературного твору або мультфільму); дошкільнята повинні чітко представляти мету гри, до якої вони прагнуть (наприклад, знайти скарб або врятувати доброго персонажа від злого); у зміст сценарію потрібно впровадити різні види діяльності, так як виконувати одноманітні завдання діти зазначеного віку, згідно з психолого-віковим особливостям, не можуть; в ході гри учасники проходять низку перешкод, виконуючи пізнавально-інтелектуальні завдання; всі завдання для квесту пишуться на окремих аркушах пареру і ховаються в схованках – «станціях». Обов'язково необхідно пояснювати дітям правила змагання: кожне наступне завдання пов'язано з попереднім. Це означає, що без виконання першого завдання гравці не можуть приступити до другого, третього і т.д.; ведучий стежить і направляє дітей, «наштовхує» на правильне рішення, але остаточні висновки діти повинні робити самостійно; грати краще, розбивши дітей підгрупи по 5-6 чоловік, щоб діти мали можливість виконати завдання в різному темпі відповідно до своїх індивідуальних особливостей; всі ігри та завдання повинні бути безпечними (не слід просити дітей перестрибнути через багаття або залізти на дерево); слід продумати тимчасові інтервали, під час яких діти зможуть виконати

завдання, але при цьому не втратять до нього інтерес; гра повинна бути емоційно забарвлена за допомогою декорацій, музичного супроводу, костюмів, інвентарю; переможці відзначаються відзнаками (наклейка, медаль, стрічка та ін.); для гри складається програма або сценарій, які можуть мати назву за сюжетом або просто назватися «квестик».

Отже, дана технологія допомагає здійснити комплексно-діяльнісний підхід до розвитку особистості кожної дитини, дозволяє винести навчання за рамки дошкільного навчального закладу. Це кращий спосіб познайомити дітей з природою рідного краю, пам'ятками і історичним значенням нашого міста. Адже скарб можна знайти не тільки в землі, а й у всьому різноманітті нашого навколишнього світу. Таким чином, в процесі активного впровадження технології геокешингу дитина дошкільного віку набуває здатності здійснювати експериментування: бачити і виділяти проблему, приймати і ставити мету, вирішувати проблеми, аналізувати об'єкт або явище, виділяти суттєві ознаки і зв'язок, зіставляти різні факти, висувати гіпотези і припущення, відбирати засоби і матеріали, робити висновки, фіксувати етапи дій і результати графічно.

Список використаних джерел:

1. Абрамов В.В., Тонкошкур В.В. Історія туризму. Харків: Видавництво «Форт», 2010. 294с.
2. Беленька Г. В. Природничі науки у казках, запитаннях, дослідях. К. : Шк. світ, 2011.171с.
3. Рабчун Н. О. Геокешинг – це весело! Нетішин, 2017.116 с.
4. <https://edugalaxy.intel.ru/?showtopic=2046> – освітній геокешинг і мобільні ігри

5. Геокешинг – одна з сучасних технологій дошкільної освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.garmoniya.mk.ua/articles/geokeshyng-odna-z-suchasnyh-tehnologiy-doshkilnoyi-osvity.html>

Анастасія ПРОЗОРОВА

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький

науковий керівник:

Миськова Наталія Миколаївна,

доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИЧНОГО КАБІNETУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПАРЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА МОЗАЇКА»

Методичний кабінет закладу дошкільної освіти є важливим центром методичної допомоги у професійній діяльності педагогічного колективу. Одним із основних нормативних документів, які визначають основні аспекти діяльності методичного кабінету, є Примірне положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України № 372 від 16.04.2018 [1]. Оскільки зазначеним документом визначено «надання методичної допомоги

педагогічним працівникам щодо їх професійного розвитку, підвищення кваліфікації, професійної компетентності; підготовки та проведення освітнього процесу з дітьми, роботи з батьками вихованців, інших законних представників здобувачів освіти; навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; поширення серед батьків психолого-педагогічних знань; створення сприятливих умов для самовдосконалення педагогів, розвитку творчої ініціативи у них; забезпечення методичної підтримки щодо реалізації педагогічних ініціатив та апробації навчальної літератури, методичних розробок тощо» [2] метою роботи методичного кабінету, вважаємо за доцільне виокремити організацію діяльності методичного кабінету закладу дошкільної освіти як одну із необхідних умов підготовки педагогічного колективу до реалізації парціальної програми «Інтелектуальна мозаїка» (далі – Програма).

Орієнтуючись на основні завдання діяльності методичного кабінету, які визначені Примірним положенням про методичний кабінет закладу дошкільної освіти (далі – Положення), спробуємо пояснити наше припущення.

Одним із основних завдань Положення визначено «виявлення перспективного педагогічного досвіду в колективі закладу дошкільної освіти і за його межами, сприяння його вивченню, узагальненню, впровадженню та розповсюдженню шляхом висвітлення у засобах масової інформації, організації та участі у виставках, презентаціях, роботі методичних об'єднань, шкіл перспективного педагогічного досвіду тощо» [2]. На виконання цього завдання вважаємо, що буде доцільним забезпечити наявність у методичному кабінеті Програми та інформації про перспективний педагогічний досвід її реалізації співавторами, та зокрема і самі матеріали досвіду:

– запис вебінару, який відбувся в рамках Всеукраїнського марафону парціальних програм на платформі Українського інституту розвитку освіти спільно із видавництвом «Ранок»;

– публікації перспективного планування роботи гуртка за Програмою у фаховому періодичному виданні «Палітра педагога».

Для виконання завдання «... організація системи роботи, спрямованої на удосконалення професійної майстерності, (...) підвищення їх кваліфікації, активізацію творчого потенціалу та збагачення досвіду» [2] важливо подати до плану роботи ЗДО на рік з подальшим відображенням у перспективному та календарному плані роботи вихователя-методиста перелік форм методичної роботи з педагогічним колективом з метою:

– ознайомлення з концептуальними засадами Програми, її завданнями;

– ознайомлення з перспективним педагогічним досвідом реалізації Програми;

– створення умов для набуття педагогами практичних умінь та навичок використання елементів окремих педагогічних технологій для досягнення очікуваних результатів Програми.

Більш важливим моментом буде успішне та цікаве проведення запланованої роботи, а як підтвердження та результат у методичному кабінеті серед матеріалів семінарів, методичних годин та ін., після проведення важливо помістити сценарії, конспекти, питання для анкетування та ін., що було використано безпосередньо під час взаємодії з педагогами.

Сучасні вимоги діяльності закладу дошкільної освіти диктують необхідність використання онлайн платформ для взаємодії вихователя-методиста як організатора роботи методичного кабінету з членами педагогічного колективу. Саме на обраній онлайн платформі можна

вчасно надавати інформацію для педагогічного колективу про заплановані заходи центрів професійного розвитку педагогів, випускових кафедр спеціальності 012 Дошкільна освіта, Асоціації працівників дошкільної освіти та інших установ щодо проведення різноманітних заходів по ознайомленню з педагогічними технологіями, на яких зосереджено увагу у Програмі.

Таким чином, організація діяльності методичного кабінету закладу дошкільної освіти сприятиме підготовці педагогічного колективу до реалізації завдань парціальної програми «Інтелектуальна мозаїка».

Список використаних джерел:

1. Наказ МОН України 16.04.2018 № 372 «Про затвердження Примірного положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0372729-18#n10> [дата звернення: 2.04.2023 р.].
2. Примірне положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0372729-18#n10> [дата звернення: 3.04.2023 р.].

Каріна ПТАШКА

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти зі

спеціальності 012 Дошкільна освіта,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

м. Хмельницький

науковий керівник:

Крутій Катерина Леонідівна,

професор кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових

методик, доктор педагогічних наук, професор,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

м. Хмельницький

САМОДІЯЛЬНА ВІЛЬНА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Дошкільний вік є унікальним та значущим періодом в розвитку дитини. Саме в цей період закладаються базові риси особистості, розвивається довільна поведінка, збагачується уява, творчість та самостійність дитини. Однак всі перелічені якості розвиваються переважно не під час спеціально організованих занять, а в провідній діяльності дошкільника – у грі.

У Базовий компонент дошкільної освіти виокремлює ігри зі ініціативою дорослих (дидактичні, настільно-друкові, ріхливі, обрядові тощо) та вільні самодіяльні ігри дітей (сюжетно-відображувальні, ігри-експериментування, сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані) [1, с. 14].

Підґрунтям для вільної самодіяльної гри є уявна ситуація, зміст якої полягає в тому, що дитина бере на себе роль дорослого і виконує її у

створеній нею самою ігровою обстановці. Вільні ігри навчають дитину узгоджувати свої дії з іншими учасниками гри, приміряти на себе ролі та якості, а також віднаходити рішення для різноманітних життєвих ситуацій. Особливість вільних самодіяльних ігор полягає в тому, що участь в них вихователя обмежується організацією середовища та добором необхідного ігрового матеріалу. Організація середовища з розвитку монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку за допомогою вільних самодіяльних ігор передбачає прояв вихователем зацікавленості іграми дітей, ознайомлення з новими словами та виразами; створювати різноманітні освітні ситуації задля збагачення досвіду старших дошкільників.

Прикро, проте у дослідженнях низки авторів (К. Крутій, О. Голук, І. Деснова, Н. Родюк та ін.) відзначається тенденція до редукції вільних ігор. Діти дошкільного віку практично не знають традиційних дитячих ігор і не вміють в них грати [3, с. 417]. Найсуттєвіша зміна, яку відзначають науковиці полягає в тому, що діти, особливо старшого дошкільного віку, стали набагато менше й гірше гратися, суттєво скоротилися і за кількістю, і за тривалістю самодіяльні вільні ігри. Так, у наукових доробках К. Крутій, І. Деснової та М. Замелюк зазначається, що п'ятирічні діти не вміють самостійно організувати власну ігрову діяльність та наповнити її відповідним змістом. Вони тиняються, штовхаються, перебирають іграшки тощо. У більшості з дітей означеного віку не розвинена уява, відсутня творча ініціатива і самостійність мислення [5, с. 124].

Вільні самодіяльні ігри часто застосовуються вихователями в якості засобу реалізації освітніх завдань. Адже вони приховують в собі великі можливості для психічного та соціального розвитку дітей. На нашу думку,

вільні самодіяльні ігри можуть здійснювати вплив на розвиток монологічного мовлення старших дошкільників.

Так, на шостому році життя в кількісному і якісному відношенні лексикон дитини має досягти такого рівня, щоб вона вільно спілкувалась з дорослими та однолітками і була здатна підтримувати розмову майже на будь-яку тему, доступну для розуміння в її віці. Під час розповідання діти цього віку прагнуть точно добирати слова, зрозуміло висловлювати власні думки, логічно та послідовно поєднувати різноманітні факти в єдине ціле [2, с. 420]. В активному словнику дитини все частіше відображається категоризація предметів за декількома та більше ознаками (машина легкова і вантажна, а не просто машина; одяг, взуття зимове та літнє). Діти старшого дошкільного віку все частіше застосовують висловлювання, що вказують на професійну приналежність, що відображають певні ознаки, дії та операції, які здійснюють дорослі під час трудової діяльності, інтегрують набутий лексикон в ігрову діяльність.

Саме підчас вільних самодіяльних ігор монологічне мовлення дітей набуває плавності й точності, стає структурно оформленим. Під час розгортання самодіяльної вільної гри в дитини виникає потреба комунікувати з однолітками, формулювати зв'язні висловлювання. Прагнення дітей старшого дошкільного віку до відображення різноманітних моделей взаємовідносин між дорослими створює передумови для набуття ними досвіду участі в різноманітних формах спілкування, в тому числі й збагаченню під час ігрової діяльності монологічних висловлювань. Діти навчаються висловлювати власні думки найбільш повно та послідовно, напрацьовують вміння граматично правильно оформлювати висловлювання. Отже, вільні самодіяльні ігри сприяють не тільки, формуванню в старших дошкільників навичок

міжособистісного спілкування, але й створює передумови для розвитку монологічного мовлення дітей у різних мовленнєвих ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Наказ МОН України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet>

2. Деснова І.С. Особливості розвитку зв'язного мовлення у дошкільнят. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції / за ред. Н.О. Пахальчук; О.П. Демченко. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2022. Вип. 11. С. 418-421.

3. Kruty K.L., Holiuk O.A., Desnova I.S., Rodiuk N. Bilaska O. Pakhalchuk N. Blashkova O. Dysontogenesis and reduction of childrens game: analysis, consequences, ways to solve problems. *Society. Integration. Education Proceedings of the International Scientific Conference 2022. Vol. 1. P. 415-425.*

4. Крутій К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів. *Академічні студії. Серія педагогіка*, 2021. № 2(4). С. 84-91.

5. Крутій К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. № 1. С. 122-133.

Інна РЕМЕНЮК,

здобувачка другого (магістерського)

рівня вищої освіти спеціальності

012 Дошкільна освіта

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Зданевич Лариса Володимирівна

професор кафедри дошкільної

педагогіки, психології та фахових

методик, доктор пед. наук, професор

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОБОТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування екологічного виховання дошкільнят є актуальною для сучасної системи освіти. Отримані знання на цьому етапі будуть слугувати базою для розвитку в подальших ланках освіти.

Знання дошкільнят повині стати основою для формування та розвитку емоційно-ціннісного та відповідального ставлення до навколишнього середовища, що проявляється в бажанні і здатності освоювати практичну діяльність в природі, дотримуватися правил природокористування, належному ставленні до рослин і тварин.

Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти (БКДО) основним ресурсом, що визначає поступальний рух суспільства, є гармонійний розвиток особистості дитини. Однією з засад нового Базового компоненту дошкільної освіти виступає компетентнісний підхід до розвитку особистості, котрий передбачає спрямованість освітнього процесу на досягнення соціально закріпленого результату. Це зумовило необхідність

чіткого визначення спрямованості змісту освітніх ліній: знає, обізнана, розуміє, вміє, усвідомлює, здатна, дотримується, застосовує, виявляє ставлення, оцінює. Такий підхід орієнтує освітян на загальний цілісний розвиток дитини, підкреслює важливість закладання в дошкільному віці фундаменту для набуття в подальшому спеціальних знань та вмінь [1].

Новітні технології екологічного виховання ґрунтуються на сучасних методах формування екологічних уявлень, серед яких:

метод формування мислеобразів – за допомогою творів мистецтва, наукової інформації тощо;

метод екологічної лабіалізації – особистісне світосприйняття;

метод екологічних асоціацій – асоціативні зв'язки між різними образами;

метод художньої репрезентації природних об'єктів;

метод екологічної емпатії – співчуття природним об'єктам;

метод екологічної рефлексії – аналіз поведінки людини з точки зору природних об'єктів;

ігровий метод – у формі гри пізнавати світ природи та правила взаємодії.

Ігрові навчальні ситуації є актуальною розробкою педагогами для вирішення конкретних дидактичних завдань на екологічних заняттях, екскурсіях, під час спостережень та праці в природі.

Серед форм екологічного виховання виокремлюють безпосереднє введення дитини у світ природи під час щоденних прогулянок, екскурсій, ігор та праці в навколишньому, емоційного спілкування дорослого з дитиною про природу.

Заняття може бути направлене на бесіду, з проблемними запитаннями, завданнями, які обговорюються і вирішуються під час

бесіди. Тим самим дають дітям навички порівнювати, аналізувати, використовувати набуті знання та робити висновки.

Також повинні проводитися заняття з милування природою, заняття-дослідження, заняття-відкриття, заняття-подорожі, заняття-мрії під час яких діти мають можливість ділитися своїми почуттями, самостійно, але під керівництвом вихователя здобувати знання, мріяти. Цей підхід забезпечує усвідомленість і міцність засвоєння дітьми знань.

Ефективними у роботі з дітьми є тематичні заняття. Перевага надається індуктивному методу діти отримують інформацію під час спостережень, експериментування, дидактичних ігор, праці і тільки після того проводяться підсумкові заняття, на яких встановлюються причинно-наслідкові зв'язки, формулюються висновки.

В екологічному вихованні використовують метод спостереження. За допомогою даного методу діти пізнають зовнішні характеристики об'єктів природи та набувають різних навичок. Спостереження сприяють правильно ставитися до навколишнього середовища. Метою є пробудження інтересів, пізнавальної активності дітей, розвивати в них спостережливість. Важливо коли ця діяльність відбувається протягом усього навчального року.

Виділяють такий метод екологічної освіти як – словесний. Найбільше значення має постійне ознайомлення дітей з художнім словом та літературними творами, розповіді екологічного спрямування, українські народні казки. Все це виявляє моральну позицію дитини на її стосунки з тваринами, рослинами, людьми.

Дуже багато знань, умінь, навичок і понять формуються під час запланованих, систематичних та проведених в різні пори року екскурсій і прогулянок природі.

Дуже важливим видом діяльності дітей є гра, саме через неї дитина пізнає світ – вона носить пізнавальний характер та розвиток емоційної сфери. Під час екологічної гри в дітей виховується позитивне ставлення до природи, діти вчаться дбати про навколишнє середовище. У грі діти засвоюють нову інформацію, виділяють ознаки природних явищ, розмірковують, розвивають пам'ять.

Під час роботи можна використовувати ігри різного спрямуванні такі як – рольові екологічні ігри, імітаційні екологічні ігри, змагальні, дидактичні, ігри з природним матеріалом, ігри подорожі.

Змістом екскурсій є: обстеження близької місцевості для формування уявлень про навколишні природні умови, рельєф, наявних рослин і тварин. Під час екскурсій діти збирають природний матеріал для колекцій, ігор, занять праці, малювання.

Цікавим методом у роботі з дітьми є проблемні ситуації, які стимулюють допитливість, забезпечують умови практичного пошуку вирішення завдань. Проблемні ситуації розвивають самостійність думки, обґрунтовувати свої судження, підводять до висновків.

Альтернативою використання у роботі з дітьми проблемних ситуацій можуть бути мовні логічні завдання – розповіді-загадки про природу, відповіді на які дитина може дати лише в тому випадку, коли чітко усвідомить зв'язки і закономірності в природі.

Для формування у дітей умінь і навичок поведінки в природі використовуються різноманітні вікторини, конкурси, які активізують інтерес, увагу дітей, сприяють розвитку їх пізнавальних здібностей, закріпленню набутих знань та вмінь.

В екологічному вихованні важливою є «Екологічна стежина», яка допомагає формувати у дошкільнят основи екологічної культури, екологічної вихованості, проявляти гуманні почуття до живих істот,

правильно себе поводити в навколишньому середовищі, закріплювати правила безпечної поведінки в природі. Такі стежини виконують пізнавальну, розвивальну, естетичну і оздоровчу функції.

Дослідницько-експериментальна діяльність дошкільників в природі є джерелом знань та розвитку пізнавальних інтересів. За допомогою експериментів діти встановлюють зв'язки між змінами об'єктів рослинного світу та впливом на них природних факторів і діяльності людини. Діяльність яка спонукає до розв'язання дошкільниками проблемних завдань за допомогою проведення дослідів та нескладного експериментування.

Також ефективним методом – є метод проектів. Якщо правильно організувати проектну діяльність кожна дитина має змогу реалізувати та розширити свій життєвий досвід, проявити свої здібності в спільній роботі, а саме яка для неї цікава й доступна. В спільній праці над проектом діти навчаються взаємодіяти, разом з вихователем спільно придумувати план, виконувати завдання, допомагати один одному.

Досить захопливими для дітей є природознавчі квести – логічні завдання цікавого пошуково-дослідницького характеру. Це пошук та відгадування екологічних маршрутів, орієнтування на місцевості, побудова оптимальних маршрутів переміщення, знаходження оригінальних рішень завдань природознавчого змісту [5, с. 13].

Серед інноваційних технологій у формуванні основ екологічної культури дітей дошкільного віку ефективними є технологія використання авторської казки і технологія використання пейзажного живопису.

Метод екологічної казки ненав'язливо виховує у дітях любов до навколишнього світу. Кожна казка містить доступну інформацію для дітей про закони природи й довкілля. Можна сказати, що екологічні казки виховують та дають дітям початкові знання про особливості

навколишнього середовища, дають змогу усвідомити загальну екологічну картину світу, пояснюють суть екологічних проблем, їх причини, допомагають осмислити взаємозв'язки всього живого в природі.

Екологічне виховання – це велика праця педагогів, яка спрямована на розвиток особистості з сформованою екологічною культурою. Для успішного здійснення цього процесу необхідно якомога більше використовувати на заняттях цікавий матеріал, організовувати виховні заходи, вікторини на екологічну тематику, фізкультхвилинки екологічного спрямування, використовувати різноманітні підходи, включаючи залучення інтерактивних методик, можливостей сучасної техніки. Використання сучасних засобів мультимедіа дозволяє досягти нової якості знань, розвивати логічне і критичне мислення, відкривати нові можливості проведення освітньо-виховного процесу в більш доступній і цікавій для дітей формі.

Екологічне виховання є складовою частиною всебічного і гармонійного розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція 2021).
2. Беленька Г. В. Природничі науки у казках, запитаннях, дослідках / Г.В. Беленька. К. : Шк. світ, 2011. 128 с : іл. (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Богініч О.Л., Беленька Г.В. Природа і рух: [посіб. для батьків дошкільнят та соціальних педагогів] / за заг. ред. С. Чередниченко. К. : Кобза, 2003. 192 с.
4. Коновальчук І.І. Теоретичні й технологічні аспекти формування екологічної компетентності молодших школярів // Молодь і ринок. 2016. № 5 (136). С. 20–24.

5. Присяжнюк І. Екологічний квест як освітня технологія // Дошкільне виховання. №6, 2018. С. 12-17.

6. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3867/2/G_Belenky_O_Polovin%D0%B0_T_Naumenko_PANW_PED_PI.pdf

7. <https://vertebrolog.com.ua/ekologichni-formi-roboti-iz-ditmi-metodita-formi-roboti-v-dou-z-ekologichnogo-vixovannya-doshkilnyat/>

8. <https://vertebrolog.com.ua/>

Вікторія РОЗГОН,

науковий керівник,

доцент кафедри дошкільної

педагогіки, психології та фахових

методик, кандидат пед. наук, доцент

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Інна РЕМЕНЮК,

здобувачка другого (магістерського)

рівня вищої освіти спеціальності

012 Дошкільна освіта

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Екологічне виховання дітей дошкільного віку є актуальною проблемою сучасності, оскільки саме в дошкільному віці закладаються основи екологічної свідомості, екологічної культури, що впливають на поведінку та діяльність людини у природі.

У вирішенні проблем охорони навколишнього середовища важлива роль належить освіті. Вже з самого раннього віку діти повинні знати до чого призводить недбале ставлення до навколишнього середовища. І не тільки знати, але й відчувати особисту відповідальність за її стан.

У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні серед першочергових завдань дошкільного виховання визначено формування основ екологічної культури, морально-ціннісної орієнтації особистості. Відомо, що цінності є необхідною передумовою розуміння сутності природи, переосмислення власної поведінки в межах гуманістично спрямованих орієнтирів щодо природи. Тому основним предметом екологічного виховання дітей дошкільного віку має стати формування суб'єктивного відображення універсальної цінності природи [2].

Найбільш сприятливим періодом у житті людини для формування й розвитку екологічної свідомості є дошкільний вік. Саме в дошкільному періоді в дитини починає розвиватися емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього світу, відбувається формування основ екологічної свідомості особистості, яке проявляється у взаємодії дитини з природою. Завдяки цьому можливе становлення екологічної свідомості в дошкільнят (О. Білан [3]).

Ефективність впливу довкілля на дитину в закладі дошкільної освіти залежить від уміння педагога організувати комфортне екологічно-розвивальне середовище, яке забезпечує дітям дошкільного віку сприймати та пізнавати екологічне середовище. Саме це і формує екологічну свідомість.

Розвиток основ екологічної культури у дітей старшого дошкільного віку передбачає формування екологічного мислення і відповідної діяльності.

Формування свідомості у дітей дошкільного віку – це процес пізнання природи і законів, що визначають взаємодію суспільства та природи. Основною функцією екологічної свідомості є дбайливе ставлення до природи, раціональне використання природних ресурсів, запобігання глобальній екологічній катастрофі.

Умовами формування екологічної компетентності дітей визначають:

- поєднання різних форм, методів, засобів екологічної освіти;
- підвищення екологічної культури педагогів і батьків;
- практичну діяльність дошкільників з охорони природи;
- взаємодію установ освіти з підприємствами, науковими установами та громадськими організаціями, суб'єктами природоохоронної діяльності;
- безперервність екологічної освіти та виховання [2].

Екологічне виховання – це систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток в дошкільників екологічної культури. Завдання екологічного виховання – накопичувати екологічні знання, виховувати любов до природи, вчити берегти навколишнє середовище. Педагоги і батьки повинні показувати свій приклад для дошкільників про правила поведінки в природі [3].

У дошкільному віці потрібно сформувати основи екологічної компетентності, які надає дитині досвіду поведінки в природі, природокористування. Тому, можна зробити висновок, що формування екологічної компетентності у дітей дошкільного віку має бути необхідною складовою частиною освітнього процесу.

Результатом екологічного виховання вважається екологічна вихованість, яка складається з екологічних уявлень, емоційно-ціннісного ставлення до природи, екологічно доцільної поведінки та діяльності в природі. Екологічні уявлення дітей старшого дошкільного віку є водночас

складовою частиною виховання екологічної свідомості, складовим елементом екологічної культури, екологічної вихованості та підґрунтям формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи та екологічно доцільної поведінки в ній [4].

Екологічна свідомість – це сукупність уявлень про взаємозв'язок людини з природою, про наявне ставлення людини й суспільства до природи, про взаємодію з нею. Екологічна свідомість будується на розумінні зв'язку рослин і тварин із зовнішніми умовами, їх пристосованості до середовища проживання; залежності життя тварин і рослин від впливу факторів зовнішнього середовища й діяльності людини [1].

Цілком актуальним і вагомим є твердження З. Плохій, що «чим вищий рівень знань дітей про природу, тим більше вони виявляють пізнавальний інтерес до неї, орієнтуючись на стан і благополуччя самого об'єкта, а не на оцінювання його дорослими» [4, с. 13]. Учена наголошує: «У дошкільнят важливо сформувані найперші наукові уявлення про взаємозв'язки між живими організмами та природним довкіллям. Наявність таких знань допомагає зрозуміти, як тісно взаємодіють між собою всі компоненти природи і як людина й інші живі організми залежать від природного середовища». На думку дослідниці, з набуттям екологічних знань у дітей формуватиметься розуміння самоцінності природи, відчуття себе її частиною [4, с. 17].

Дошкільне дитинство дає дитині можливість тісно спілкуватися з природою і сприймати яскраві враження під її впливом. Успіх в активному пізнанні світу природи, складних взаємодій в кожному природному співтоваристві, їх зміни, причини порушення і шляхи подолання, може бути забезпечений при використанні різних форм роботи, спрямованих на процес розвитку основ екологічної культури

старших дошкільників. Використовуються і різні методи навчання (наочні, практичні, словесні).

Методи навчання – це способи спільної діяльності вихователя і дітей в ході якої здійснюється формування знань, умінь і навичок, а також виховання ставлення до навколишнього світу.

До наочних методів відносяться: спостереження, розгляд картин. Наочні методи з найбільшою повнотою відповідають можливостям пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.

Практичні методи – це гра, елементарні досліди й моделювання. Їх застосування дозволяє уточнювати уявлення дітей, поглиблювати їх, приводити отримані знання в систему, вправляти дітей у застосуванні отриманих знань.

Словесні методи – це розповіді вихователя і дітей, читання художніх творів, бесіди. Словесні методи використовуються для розширення знань дітей про природу, для їх систематизації і узагальнення, допомагають формувати у дошкільнят емоційно-позитивне ставлення до природи [1].

Велику роль з формування екологічної свідомості в дітей дошкільного віку відводять спеціально організованим спостереженнями.

Спостереження – основний метод ознайомлення дітей із природою, що має на меті вивчення об'єктів і явища природи. Фенологічні спостереження – це цілеспрямований та організований процес сприйняття періодичних змін, які відбуваються в світі рослин і тварин. Перевагою таких спостережень є також легкість в організації (наприклад, організація спостережень у куточках природи), які не вимагають різноманітних специфічних пристосувань і пристроїв [4].

Досвід фенологічних спостережень передбачає оволодіння дитиною системою навичок набуття знань, естетичного досвіду, балансу естетичних вражень. Діти дошкільного віку мають розвинутий і

закладений самою фізіологією дитини пізнавальний інтерес, зокрема, до довкілля. Саме в цьому віці вони сприймають світ загалом, що сприяє формуванню системних знань і становить основу екологічного світогляду [3].

Одним з ефективних засобом екологічного виховання є дидактичні ігри з природними матеріалами – діти знайомляться з властивостями і якостями, станами об'єктів природи, засвоюють способи встановлення цих властивостей. У процесі ігор формуються знання про навколишній світ, виховуються пізнавальні інтереси, любов до природи, дбайливе і дбайливе ставлення до неї, а так само еколого-доцільну поведінку в природі. Ігри сприяють розвитку у дітей спостережливості і допитливості, допитливості, викликають у них інтерес до об'єктів природи. У дидактичних іграх розвиваються інтелектуальні вміння: планувати дії, розподіляти їх за часом і між учасниками гри, оцінювати результати [3].

Заняття з екологічного виховання інтегруються з іншими сферами знань: мистецтвом, розвитком мовлення, формуванням математичних уявлень, фізичною культурою, валеологією тощо. Цікавими формами роботи є заняття-дослідження, заняття-відкриття, заняття подорожі. На таких заняттях не нав'язуються готові знання, а надається змога ділитися своїми почуттями, і лише потім робиться акцент на основному питанні [4].

Заняття екологічного змісту як вид діяльності з формування екологічної компетентності дошкільників займає важливе місце в освітньому процесі дошкільників.

Отже, екологічна освіта – це безперервний процес засвоєння цінностей і понять, що спрямовані на формування вмінь, які необхідні для усвідомлення й оцінки взаємозв'язків між людьми, їхньою культурою і довкіллям, що є передумовами формування екологічної компетентності,

яка передбачає формування вмінь приймати екологічно відповідальні рішення.

Список використаних джерел:

1. Авдєєва М.М., Степанова Р.Б. Життя навколо нас. Екологічне виховання дошкільнят. Ярославль: Академія розвитку. 2003. 112 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
3. Білан О.І. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Львів, 1996. 71 с.
4. Плохій З.П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника: навч.-метод. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Київ: Світич, 2010. 117 с.

Надія САМОФАЛОВА,

вихователь-методист

МНЕМОТЕХНІКА – ТЕХНОЛОГІЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАУЧУВАННЯ ВІРШІВ

*Навчайте дитину якимось невідомим їй п'яти словам – вона буде
довго та марно мучитись, та пов'яжіть двадцять таких слів з
картинками, і вона їх засвоїть вмить*

К.Д. Ушинський

Останнім часом для навчання розповідання дітей дошкільного віку широке застосування в педагогічній практиці знайшли прийоми мнемотехніки. Використання мнемотехніки в дошкільному віці стає надзвичайно актуальним.

Актуальність мнемотехніки для дошкільнят обумовлена тим, що саме в цьому віці в дітей переважає наочно-образна пам'ять. Найчастіше запам'ятовування відбувається мимоволі, просто тому, що якийсь предмет або явище потрапили в поле зору дитини. Якщо ж вона буде намагатися вивчити і запам'ятати те, що не підкріплене наочною картинкою, щось абстрактне, то на успіх розраховувати не варто. Мнемотехніка для дошкільнят якраз допомагає спростити процес запам'ятовування, розвинути асоціативне мислення і уяву, підвищити уважність. Більш того прийоми мнемотехніки в результаті грамотної роботи вихователя призводять до збагачення словникового запасу та формування зв'язного мовлення.

Обов'язково в усіх вікових групах ознайомлюють дітей з поезією, заучують вірші напам'ять. Заучування віршів – один із засобів

розумового, морального та естетичного виховання дітей. Питання по вивченню дітьми віршів повинно бути пов'язане з розвитком естетичного сприйняття поезії, художнього слова. У дошкільному віці важливо вчити дітей сприймати і оцінювати поетичний твір, виховувати художній смак. Сприймаючи поетичні образи, діти отримують естетичну насолоду. Вірші діють на дитину силою й чарівністю ритму, мелодики; дітей приваблює до себе світ звуків.

Останніми науковими дослідженнями доведено, що заучування віршів – процес індивідуальний (кожна дитина має свій рівень запам'ятовування), тому не рекомендується проведення фронтальних, групових занять з цією метою. Є доцільним ознайомлення з поетичним твором, дібраним для заучування, проводити на групових заняттях, а його розучування – індивідуально.

Як свідчить практика, традиційне вивчення віршів, що ґрунтується на механічному запам'ятовуванні, не поліпшує пам'ять та не формує навички вивчення віршів, тому сам процес вивчення віршів зазвичай викликає в дітей негативні реакції та психоемоційне перенавантаження.

Одна з методик, які отримали найбільш широке поширення, так звані мнемотаблиці. Вони являють собою таблички, в осередках яких поміщаються ті чи інші графічні зображення, що допомагають при заучуванні напам'ять віршів. Таблиці для маленьких дітей (або на початковому етапі роботи) містять 4-6 клітин, потім кількість кодуємої інформації може зростати. У цьому випадку до кожного рядка або слова вірша підбирається картинка, яка «говорить». Підключення зорової та образної пам'яті дозволяє вивчити напам'ять той чи інший вірш.

Така методика не має зазначених негативних впливів і цікава дітям. Як свідчить досвід, мнемотехніка як здоров'язбережувальна технологія сприяє поліпшенню запам'ятовування, формування навичок

ефективного засвоєння складної інформації, виховує в дітях упевненість у собі та власних можливостях.

Пропоную алгоритм вивчення вірша за допомогою прийомів мнемотехніки:

- Читаємо вірш та формуємо загальне уявлення про його зміст.
- Зображуємо текст вірша у вигляді асоціативних малюнків.
- Читаємо вірш без тексту, впираючись винятково на створені асоціативні малюнки.
- Пришвидшуємо читання вірша за малюнками доти, доки вірш не читатиметься «на одному подиху».
- Читаємо вірш за малюнками виразно та з інтонацією.
- Запам'ятовуємо створені асоціативні малюнки і читаємо вірш напам'ять, згадуючи асоціативні образи.

Чим менша дитина, тим чіткіше повинен бути ритм вірша, тим простіше ті художні образи, які в ньому втілюються, і не можна не дивуватися тій легкості, з якою такі вірші дітьми запам'ятовуються. Тому, беручи до уваги надзвичайну легкість, з якою вірші запам'ятовуються дітьми, і слід бути вкрай обережним і розбірливим при виборі віршів. Знання віршів збагачує словник дитини, формує навички правильної вимови, виховує культуру мовлення. Поезія сприяє естетичному, моральному й емоційному розвитку. Крім того, розучування віршів розвиває пам'ять, особливо якщо робити це регулярно та із застосуванням правильних методів.

Ще в 1997 році мені на очі потрапила стаття з журналу «Дошкільне виховання» про використання таблиць для складання розповідей. І я подумала, чому б не використати такі таблиці для вивчення віршів. Перші мої «мальовані вірші», це вірші для дітей старшої вікової групи – «Облітав журавель», «Зима», «Їжачок – хитрячок» та інші.

За допомогою цих мнемотаблиць діти швидко запам'ятовували вірші, тому, що це були не просто слова, а слова які можна бачити.

Вже працюючи вихователем-методистом я повернулась до роботи щодо виготовлення мнемотаблиць для вивчення віршів, але вже їх не малювала, а картинки знаходила в мережі Інтернет. (Додаток 1) Поділилась своїми наробками з вихователями. Спочатку вчити вірші за допомогою картинок (мнемотаблиць) почали тільки дві групи. А вже цього року вихователі всіх дошкільних груп використовують мнемотаблиці для вивчення віршів, не тільки за моїми розробками, а й розробками видавництва «Ранок».

Вивчаючи вірші за цією методикою, дошкільнята не лише розвиваються, а й отримують велике задоволення.

Можна зробити висновок, що у методиці з розвитку мовлення особливе місце займає робота, спрямована на виховання у дітей любові до поезії, ознайомлення з поетичними творами, розвиток умінь сприймати і відтворювати виразно вірші. Користь від застосування такої методики у закладі дошкільної освіти безсумнівна, особливо ефективна для дітей з мовною патологією, з проблемами запам'ятовування. Перефразовуючи відомі слова, можна сказати, що мнемотехніка в закладі дошкільної освіти – не розкіш, а нагальна потреба.

У дитячому садку

І.Блажкевич

		
Наш Іванко	в дитсадку –	як барвінок
		
у вінку,	А навколо нього друзі –	як весною квіти в лузі.
		
Завели швидкий танок,	звеселили	дитсадок.

Равлик

В.Луцук

 2		
Равлик, равлик,	вистав ріг –	дамо сиру
		
на пиріг!	Виставляє равлик роги:	геть з дороги!

Про мишок

Л.Лежанська

2		
Дві	подружки	сірі
		
мишки	Поголяти вийшли трішки.	Раптом котик їм навстріч –
		
Мишки	в шпарку	шурх під піч!

Верба

П.Воронько

		
Над водою	на горбі	Любо, весело
		
вербі!	Довгі коси розпускала –	У ставочку полоскала,
		
Не потрібен гребінець,	Їх розчеше вітерець	

Пиріг

П.Воронько

		
Падав сніг	на поріг,	Кіт зліпив собі
		
пиріг.	Доки смажив, доки пік –	Пиріжок
		
водою стік.	Кіт не знав,	що на пиріг
		
треба тісто,	а не сніг.	

Любов САМЧУК,

вихователь-методист

закладу дошкільної освіти №8 «Золотий ключик»

Нетішинської міської ради,

м. Нетішин

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЇ З УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ЗМІШАНИЙ ФОРМАТ

Тільки налагодили якісну комунікацію з учасниками освітнього процесу після COVID-19, як знову доля поставила перед педагогами нові випробування, внесла корективи в освітянське життя.

Українське суспільство сьогодні переживає жахливу кризу. Введення в Україні воєнного стану позначилося на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнала освітня галузь, зокрема дошкільна. В частині регіонів України виникла загроза для життя. З початком цієї страшної, жахливої війни, як і в більшості регіонів України, була призупинена робота закладів дошкільної освіти нашого міста. Зокрема і нашого закладу дошкільної освіти «Золотий ключик» Нетішинської міської ради.

Перші три тижні воєнного стану були для всіх нас найважчими: у всіх страх, паніка, негативні емоції, відчай. Такий стан мабуть був не лише у працівників нашого колективу, а й в усіх українців. Щоденні дзвінки від педагогів і одні і ті ж запитання: що буде далі? Коли виходити на роботу? Що робити тим, хто не чергує в укритті? Як організувати роботу з дітьми, батьками?

І роботу знайшли всі працівники: почали ходити плести сітки, різати тканину, цілодобово чергувати та прибирати в приміщенні укриття.

Але згодом зрозуміли, що потрібно зібратися з силами та почати

налагоджувати комунікацію: спілкування з педагогами закладу, вихованцями, їх батьками, будувати освітній процес. Адже не тільки дорослі перебували в такому стресовому стані, але й наші діти, які були позбавлені нормальних умов для розвитку та освіти.

Перед педагогами постало завдання: необхідно відновлювати освітній процес, добирати форми та методи взаємодії між учасниками освітнього процесу відповідно до конкретної ситуації кожного. Незважаючи на воєнний стан ми – педагоги маємо організовувати освітній процес з дітьми будь-якого віку та спрямовувати його на виконання завдань Базового компонента дошкільної освіти як Державного стандарту, який є актуальним у будь-який час. Визначили основні завдання своєї діяльності:

- налагодження комунікації учасників освітнього процесу;
- надання педагогічної підтримки дітям раннього та дошкільного віку, їхнім батькам, а також дітям з особливими освітніми потребами.

Робота закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану – це виклик для всіх учасників освітнього процесу. У нас з директором ЗДО виникло питання: з чого розпочати? Розпочали роботу з педагогами. Організували із педагогами спілкування через сайт та електронну пошту закладу, соціальну мережу Viber. Розміщували різні інформації, консультації, поради. Провели семінар-практикум з формування мовленнєвої компетентності дошкільників у форматі відеоконференції на платформі Zoom. Для комунікації з педагогами дуже допомагала електронна платформа Google Classroom, з якою працювали і раніше. З'явилося досить багато нової інформації з різних джерел, яку необхідно було донести до педагогів. Таку інформацію розміщували у Google Classroom. Та зрозуміли, що педагоги потребують очної зустрічі. Спочатку таку зустріч організували разом з практичним психологом, яка провела

психологічну практику на формування стресостійкості педагогів в умовах воєнного стану. А далі почали працювати над підвищенням фахового рівня педагогів.

Та незмінним лишилося те, що всі ми маємо працювати заради наших дітей. Як будувати освітній процес та в яких умовах? Робота кожного з нас наразі надзвичайно важлива, бо у стані війни діти дошкільного віку належать до найуразливішої категорії населення. Перебуваючи в небезпеці, в тривалому стресовому стані, дитина позбавлена нормальних умов для розвитку та освіти. Організувати дистанційне навчання для дітей дошкільного віку досить складно. Оскільки, навіть якщо зібрати дітей перед екранами та проводити для них заняття дистанційно, вони потребують особистої присутності в кімнаті дорослого задля безпеки дітей, а також щоб допомагати дитині організаційно.

Поштовхом для посиленої роботи з організації освітнього процесу з дошкільниками стали методичні рекомендації МОН України щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану. Опрацювавши методичні рекомендації з педагогами робота закипіла.

Мною був розроблений алгоритм підготовки відеозаняття для дошкільників. Вихователь старшої групи підготувала та провела відеозаняття, яке переглянули всі вихователі та разом зробили глибокий аналіз заняття. Із аналізу переглянутого заняття визначили вимоги до створення відеозанять з дошкільниками.

Вихователі внесли корекцію в перспективні плани, склали план роботи, виокремили теми, за якими можна провести онлайн заняття, підготували необхідний матеріал, склали графік занять. Вихователі почали відзняти відеозаняття та надсилати відео у Viber групу батьків,

щоб вихованці і батьки мали змогу долучитися до перегляду. Спочатку такі заняття відзняли для дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку, а згодом і почали для дітей раннього віку. Була нагода спостерігати за дитиною раннього віку, яка переглядала таке заняття краще ніж мультфільм. Потім розпочали проводити заняття онлайн через електронну платформу GoogleMeet, завчасно домовляючись з батьками. Окрім запису відео-занять вихователі знайшли ще один спосіб створення відео-занять – це запис слайдів з озвученням. Вихователі створювали презентацію відповідно до теми заняття і накладати голос, тобто розповідати про все, що зображено на слайдах, задавали дітям запитання, використовували загадки, вірші, розв'язували творчі завдання.

Педагоги організувати і продуктивну діяльність. Під кінець відеозаняття заохочували дітей самостійно виготовляти поробки, малюнки, вивчати вірші, брати участь у будь-яких проєктах. Організували зворотній зв'язок з батьками дітей, використовуючи месенджери Viber та Telegram.

Готуючи відео-заняття педагоги дотримувались вимог Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, враховували вікові особливості дітей, завдання програми за якою працюють, дотримувалися тривалості занять.

Таким чином, педагоги почали налагоджувати комунікацію з батьками. Розпочали роботу із спілкування з батьками вихованців через соціальну мережу Viber та чим займаються діти. Педагоги надавали консультації, поради батькам у Viber-групі: як адаптуватися до нових обставин їхнього життя, як допомогти впоратися з тривожністю під час воєнних дій, як формувати в дітей навички безпечної поведінки.

На даний час освітній процес здійснюємо очно, часто (під час

повітряних тривог) освітня діяльність здійснюється в укритті. При виникненні нестандартних ситуацій, коли освітній процес в ЗДО призупиняється, педагоги організують освітній процес дистанційно.

Підвищити ефективність комунікації учасників освітнього процесу допоміг сайт ЗДО, на якому розміщені завдання й рекомендації для батьків щодо роботи з дітьми відповідно до віку. Для того, щоб поліпшити організацію освітнього процесу в дистанційному форматі на сайті сформували бібліотеку онлайн-матеріалів. Розмістили консультації, рекомендації, поради, пам'ятки щодо роботи з дітьми. Використали публікації психолого-педагогічного та методичного спрямування, багато взяли із сайту МОН «Сучасне дошкілля під крилами захисту» та Telegram-каналу «Підтримай дитину». Також розмістили відео-заняття, підготовлені вихователями всіх вікових груп.

Робота закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану – це виклик для всіх учасників освітнього процесу. Та працюємо з єдиною метою – щоб дитина була щасливою, перебувала в безпечних умовах та отримувала якісні освітні послуги. Разом ми впораємося. Все буде Україна.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (2021).
2. Лист МОН №1/8504-22 від 27.07.2022 «Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році».
3. Лист МОН №1/3845-22 від 02.04.2022 «Щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану».
4. Лист МОН №1/3845-22 від 02.04.2022 «Щодо здійснення заходів захисту вихованців під час освітнього процесу в умовах воєнного стану та надзвичайної ситуації».

Тамара СЕМЕНЮК,

вихователь,

вихователь-методист,

ЗДО № 45 «Ялинка», м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СОРОМ'ЯЗЛИВОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Для сучасного українського суспільства характерним є акцентування уваги на формуванні у підростаючого покоління комунікативних умінь, наполегливості, готовності бути конкурентоспроможними на ринку праці. При цьому широко поширені звернення батьків до вихователів, психологів з питаннями про те, як знайти упевненість в собі, подолати сором'язливість і скутість. Страх видатися смішним, неспроможним, неуспішним в очах ровесників властивий багатьом діткам. Вони в цей період перебувають між двох полюсів: потужного прагнення до самоствердження, актуалізації свого «Я», прояву сильних і яскравих сторін своєї натури і хворобливого самоприниження, страху перед можливими поразками, невпевненості в собі. Від того, наскільки гармонійно буде сформований образ «Я» на будь-якому віковому етапі, залежить подальше успішне особистісне становлення особистості дитини.

Проблема сором'язливості у дітей дошкільного віку є важливим питанням, адже в цей час у дитини відбуваються зміни в житті, які формують її особистість та подальшу модель поведінки. Коли дитина вперше приходить в заклад дошкільної освіти, вона зустрічається з новими людьми, вимогами, проблемами і не всі діти здатні справитися з такими подіями.

Психологічний словник означає сором'язливість як якість особистості, що проявляється в тривожності, нерішучості, надмірній обережності в спілкуванні з оточуючими, наявності вираженого психологічного бар'єра, що знижує її комунікабельність [5, с. 279].

Отже, сором'язливість – це характерологічна риса особистості, яка проявляється в різних формах: може бути і легкий дискомфорт, і незрозумілий страх, і навіть глибокий невроз.

Прояви сором'язливості можна вже бачити у дітей раннього дошкільного віку. Ймовірно, це пов'язано з тим, що дорослі люди можуть самостійно подолати свою сором'язливість або хоча б навчитися її ретельно приховувати. Діти ще не володіють високим самовладанням і вмінням аналізувати свій внутрішній стан, що дозволяє боротися з проблемою та доволіно керувати своїм станом [2].

У психології виділено три основні види проявів соромливої поведінки дошкільнят: по-перше, це зовнішні способи поведінки, які як би сигналізують оточуючим: «Я сором'язливий». Для нього характерна невпевненість, яка виражається в очікуванні неуспіху в ускладнених ситуаціях; по-друге, це фізіологічні симптоми тривожності, наприклад, почервоніння/збліднення при соромі; по-третє, це сильні відчуття обмеженості і самозосередження [6].

Сором'язлива дитина не вміє і не наважується вступати в контакти з іншими, малознайомими і незнайомими людьми. Вона губиться при зверненні до неї дорослих (за винятком близьких родичів), ледве відповідає на питання, розмовляє і спілкується локально, тільки за своїм вибором [7]. До закладу дошкільної освіти така дитина адаптується дуже повільно, з великими труднощами. Активні контакти з вихователем часто залишаються недоступними їй до завершення дитячого садка: дитина не може поставити питання вихователю, навіть найбільш важливі. Не

зрозумівши завдання вихователя, така дитина не наважується перепитати і в той же час боїться не виконати те, що потрібно, в результаті виконує завдання настільки неправильно, що викликає здивування, сміх дітей або невдоволення вихователя [1].

Оскільки сором'язливі діти особливо вразливі та чутливі, тому ставлення до них має бути лагідне, ніжне, таке, що підтримує й заохочує.

Сором'язливий дошкільник дуже часто буває настільки боязкий, скутий, що створюється враження, що він не зможе впоратися навіть з найлегшим завданням. Але його поразки пояснюються не тим, що він не знає, що робити, а тим, що його будуть сварити. Таким дітям потрібно багато часу, щоб ознайомитися із завданням, зрозуміти, що вимагається і який повинен бути результат. А якщо дорослий починає підганяти, то дитина, як правило, взагалі припиняє роботу. Після кількох таких випадків діти починають відмовлятися або ухилятися від виконання будь-яких завдань [3]. Також, сором'язливі діти дуже схильні до навіювань: вони досить гостро відчують ставлення до себе дорослого, його емоційний настрій.

Аналіз та узагальнення наукової літератури за означеною проблемою дозволяє виділити причини виникнення сором'язливості, а також конкретні обставини, які викликають сором як реакцію на конкретну ситуацію.

Найчастіше сором'язливість у дітей дошкільного віку викликають знання про людей, які певними ознаками відрізняються від них, мають владу, контролюють потік необхідних ресурсів тощо. Або ж це люди, дуже близькі, що можуть дозволити собі критику на їхню адресу. Такими можуть виступати однолітки, батьки, родичі, люди старшого віку, незнайомці, представники протилежної статі, авторитетні особистості (викликають у дітей сором'язливість через своє становище або знання) [2].

Спостереження показують, що розвинена в ранньому дитинстві сором'язливість зберігається протягом наступних вікових періодів. Але більш гостро проявляється на п'ятому році життя. Саме цей вік викликає у дітей формування потреби в шанобливому ставленні до них з боку дорослого [4].

Сором'язливість дітей дошкільного віку часто виникає ще в зв'язку з підготовкою їх до школи, тобто приблизно в 6 років. Низький рівень розвитку спілкування, замкнутість, труднощі в контактах з іншими людьми – і дорослими, і однолітками – перешкоджають дитині включитися в колективну діяльність, стати повноправним членом групи в дитячому садку або в шкільному класі. Дитина боляче реагує на зауваження, ображається на жарт, іронію в свою адресу, в цей період їй дуже потрібні похвала і схвалення дорослого. Дорослим необхідно вести себе делікатно по відношенню до сором'язливої дитини [1]. Допомогти дитині подолати сором'язливість та сформуванню у неї необхідні способи спілкування. Залучати в спільні ігри і колективні заняття – завдання психологів, педагогів і батьків. Проте в старшому дошкільному і молодшому шкільному віці до цього приступати може бути пізно. До моменту потрапляння в школу у сором'язливої дитини вже сформований певний стиль поведінки, своєрідна поведінка в суспільстві. Крім того, усвідомлення своєї сором'язливості перешкоджає дитині її подолати, адже характерною особливістю таких дітей є сильно виражена невпевненість в собі і занижений рівень домагань. Дитина не в змозі побороти свою сором'язливість, так як не вірить в свої сили, а те, що вона фіксує увагу на цих рисах свого характеру і поведінки, ще сильніше її сковує. Допомогти сором'язливій дитині можуть тільки дорослі, причому чим раніше вони почнуть це робити, тим краще [7].

Ми визначили основні прояви сором'язливої дитини: у дитячому закладі така дитина адаптується вкрай повільно, вона не може поставити питання вихователю (навіть найнеобхідніше, наприклад, попроситися до туалету; не зрозумівши завдання вихователя, така дитина не наважується перепитати і водночас боїться не виконати те, що потрібно; на заняттях таку дитину важко спонукати відповідати на запитання, а якщо це все-таки вдається, вона говорить тихо і невиразно, зазвичай коротко, виступ на святі перетворюється для таких дітей на справжню муку; у колективі дітей часто приречені на ізоляцію, самотність (у кращому разі решта дітей не помічає, байдуже усуває від своїх ігор); сором'язливі діти особливо вразливі, чутливі, і тому ставлення до них має бути м'яким, теплим, підтримуючим.

Тому варто здійснювати профілактичну роботу з подолання сором'язливості на етапі раннього дошкільного періоду через: мінімізацію симптомів сором'язливості; підвищення самооцінки дітей; формування навичок комунікації та взаємодії в міжособистісних стосунках дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Гаспарова Є. Сором'язлива дитина. *Дошкільне виховання*. 2011. № 3. С. 11-12.
2. Зімбардо Ф., Ширлі Р. Сором'язлива дитина. Як подолати дитячу сором'язливість і попередити її розвиток. Київ: Сварог, 2020. 308 с.
3. Мінаєва В. Як допомогти дитині подолати сором'язливість. *Виховання школярів*. 2011. № 9. С. 10-14.
4. Павелків Р. В., Цигипало О.Г. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 376 с.

5. Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В. Синявський, О.П.Сергеєнкова; За ред. .А. Побірченко. Київ, 2007. 336 с.

6. Степаненко І.М. Теоретичні підходи до вивчення природи виникнення сором'язливості. Єдність навчальних і наукових досліджень – головний принцип університету. Матеріали наук.-практ. конф. викладачів, докторантів та аспірантів. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С. 185-187.

7. Усова С., Молочкова І. Дитяча сором'язливість як наслідок деструктивного сімейного виховання. *Соціальна педагогіка*. 2011. № 3. С. 101-109.

Наталія СІКОРСЬКА,

асистент вихователя

Віньковецького закладу дошкільної освіти
ясла-садок № 2 комбінованого типу «Колобок»
смт. Віньківці, Україна.

РОЛЬ АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ В РОБОТІ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

З метою забезпечення ефективності освітнього процесу дітей з ООП, які виховуються у дошкільних закладах освіти, утворюється команда психолого-педагогічного супроводу (КППС).

Психолого-педагогічний супровід -це комплексна система заходів з організації освітнього процесу і розвитку дитини, передбачена ІПР.

Психолого-педагогічний супровід включає в себе надання психолого-педагогічних та корекційно – розвиткових послуг. Це взаємоузгоджена комплексна діяльність команди фахівців та батьків дитини, спрямована

на створення необхідних умов, що сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню знань, умінь, навичок, успішній адаптації, її самореалізації та інтеграції в соціум.

Однією з умов успішного впровадження інклюзивного навчання є командний підхід, який забезпечують члени команди психолога – педагогічного супроводу.

Діяльність команди ППС регламентує Наказ МОН № 609 від 08.06.2018 р. Реалізації потенційних можливостей дитини та підготувати її до подальшого життя.

Команда - це група людей у яких є спільна мета, які співпрацюють, щоб досягти більше разом чим поодиноці. Одна людина не може займатися питаннями когнітивного, моторного, соціального та комунікативного розвитку дитини. Це можливо зробити лише разом.

Склад команди містить постійних учасників та залучених фахівців:

- постійні учасник: адміністрація, вихователі групи, асистент вихователя, практичний психолог, дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП), і батьки або законні представники дитини з ООП та інші;
- залучені фахівці: медичний працівник ДЗО, лікар, асистент дитини, спеціалісти служби у справах дітей та інші.

Асистент вихователя – це педагогічний працівник, якого призначає на посаду керівник закладу освіти. Його основне завдання забезпечувати особистісно-орієнтоване спрямування освітнього процесу.

Асистент вихователя виступає, «посередником» між командою фахівців та батьками.

Участь асистента вихователя дуже важлива на всіх етапах взаємодії команди супроводу. Асистент веде спостереження за дитиною, якій розвиток вона має на початку навчання її інтереси, характер, як вона

взаємодіє з дорослими, дітьми з групи, які види роботи їй подобаються, де виникають проблеми. Надає набуту інформацію іншим учасникам КППС які працюють з дитиною про її індивідуальний розвиток та ті труднощі які виникають під час роботи. Із інформації асистента фахівці ті методи які будуть доцільними при роботі з дитиною, потім відбувається зворотній зв'язок вже фахівці роблять свої висновки та інформують і надають певні рекомендації, щодо роботи асистенту вчителя. І вже протягом року ведеться спостереження за успіхами та невдачами дитини і проходить постійна взаємодія фахівців. Вони працюють як одна команда спрямована на гармонійний розвиток дитини.

Однією з головних функцій асистента вихователя є спостереження, тому він спостерігає за дитиною більш ніж всі інші фахівці. Зазвичай, асистент може надавати консультації батькам з питань досягнень дитини, взаємодії її у колективі однолітків та реалізації ІПР.

Досвід роботи закладу освіти доводить, що при плануванні та реалізації навчальних програм дітей з особливостями психофізичного розвитку необхідно забезпечити співпрацю між педагогами, працівниками ЗДО, родинами, громадськістю. Основну увагу необхідно звернути на те, щоб ця співпраця (а в кінцевому результаті успіхів дітей з особливими потребами) здійснювалася систематично і на регулярній основі.

Для досягнення найкращого результату соціалізації та навчання дитини надзвичайно важливо формувати позитивні стосунки між учасниками КППС.

Аналіз певних досягнень процесу інтеграції дітей з особливими потребами у ЗДО переконує у тому, що зроблені перші кроки, які є свідченням комплексних змін у покращенні життя дітей та їх сімей.

Робота всіх фахівців навчального закладу спрямовується на досягнення головної мети - підготовка дитини до самостійного життя. При цьому значну увагу сконцентровані на тому, щоб допомога і підтримка у процесі навчання не перевищувала необхідну, інакше дитина стане занадто залежною від цієї підтримки.

Таким чином, співпраця фахівців команди та спеціалістів ІРЦ-суттєвий чинник у структурі професійного співробітництва в інклюзивній групі. Розуміння того, як краще здійснювати співпрацю, допомагає педагогічним працівникам ЗДО оптимально організувати навчання дітей з ООП, сприяти їх соціальній адаптації.

Світлана СІКУЛА,

ЗДО10 «Веселка м. Хмельницький

ЕЙДЕТИКА ЯК ЗАСІБ КРЕАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ

Усі ми знаємо, що дошкільний період – найбільш оптимальний для розвитку пізнавальної сфери дитини. Тому формування у дошкільнят активно-пізнавального ставлення до навколишньої дійсності і здатності доволіно регулювати пізнавальну діяльність набувають вирішального значення. У дошкільному віці дуже важливим є організація дитячого досвіду, його узагальнення та фіксація у вигляді еталонів, символів, умовних позначень, моделей.

Методики ейдетики корисні для впровадження в систему освіти, вони формують новий підхід до освітніх та виховних технологій, який дозволить кожному доступно, легко та із задоволенням здобувати нові

знання в будь-якому віці, одержуючи задоволення від реалізації своїх здібностей.

Методи ейдетики різноманітні: запам'ятовування слів, цифр, імен, віршів, прозових текстів тощо. Завдяки їхньому застосуванню розвиваються відчуття дотику, нюху, смаку; сприймання кольору, форми; довільна увага; тактильна, нюхова, зорова, слухова пам'ять; вербальне та невербальне мислення, відтворювальна і творча уява й мовлення.

Сказане може здатися надто легким і незвичайним але кожен із нас має досвід такого навчання, і не тільки досвід, а й уміння навчатися саме так, адже перші 6-7 років свого життя людина запам'ятовує 70-80 відсотків інформації, яку надалі активно використовує.

Це – рідна мова, орієнтація в просторі, призначення і засоби використання навколишніх предметів тощо.

Виникає питання здібності дитини не є природженими (генетично задаються лише задатки), а й соціально набутими. Визначальним у розвитку здібностей є умови життя і взаємовідносини людини в суспільстві. Так як дитина дошкільного віку в дитячому садочку перебуває половину свого часу, здібності дитини розвиваються на базі засвоєння досвіду виховання та навчання в процесі педагогічної діяльності.

Відпрацювавши у дитячому садочку деякий час, я почала замислюватися над тим, як зробити життя дітей більш наповненим, цікавим, радісним, як пробуджувати інтерес та спонукати до мовленнєвої активності, як дарувати дітям відчуття успіху, як навчити запам'ятовувати інформацію та швидко і вчасно її пригадувати. Саме в цей час я почула про ейдетику і про можливість її практичного застосування у різних сферах життя людини.

Я вирішила спробувати з дітьми своєї групи прийоми ейдетики і зрозуміла, що використовуючи їх, можу досягти значних успіхів у розвитку інтелектуальних здібностей дітей: розвиваючи асоціативне мислення, ми, дорослі також розвиваємо пам'ять і творчу уяву. Бо не буває поганої пам'яті-ми просто не вміємо нею користуватися, а для цього слід розвивати асоціативне мислення. Розум малюків завжди активний, йому властивий безперервний пошук асоціацій, кожна яка стає трампліном до відкриття іншої. Якщо дітям допомагати розвивати асоціативне мислення змалку, то згодом ви замітите, що вони будуть успішнішими і знаходитимуть нестандартні рішення в навчанні і повсякденних ситуаціях, це їх також спонукатиме до мовленнєвої активності. Одним з основних питань переді мною стало створення умов для повноцінного розвитку дітей. Враховуючи, що дитину дошкільного віку треба навчати передусім, думати самостійно, я у своїй групі організувала гурток «Малі ейдетики», де заняття можна організувати по-різному, нестандартно, з використанням мнемотехніки, друдлів, тактильних карток і багато іншого матеріалу, де діти можуть отримувати практичні, сенсорні, тактильні, позитивні емоції.

Заняття з ейдетики розвивають уяву, пам'ять, мовлення, мислення, увагу, сприйняття, тому у формуванні пізнавальної сфери займає провідну позицію.

У своїй гуртковій роботі, люблю використовувати друдли - це загадка головоломка; малюнок, про який неможливо чітко сказати, що це таке. Роботу з друдлами варто почати з другого півріччя молодшої групи. На початкових етапах цієї роботи застосовую предметні картки, що легко асоціюються із запропонованим друдлом. У дітей, ніколи не буває невірної відповіді, кожна відповідь цікава, нестандартна, креативна.

Велике значення для дітей має форма, в якій я оцінюю результати їх діяльності, в усіх випадках першим і основним принципом оцінки повинна бути похвала, що свідчить про загальне позитивне ставлення до них. Необхідність загальної позитивної оцінки роботи дітей пояснюється тим, що дошкільнята ще не здатні відокремити оцінку виконання ними конкретного завдання від оцінки себе, як особистості загалом. Слова «Ти зробив це погано» вони сприймають як «Ти поганий» і трактують як вияв негативного ставлення з боку дорослих. Це породжує або відчуття замкнутості, ворожості або тенденцію для формального виконання будь-яких вказівок з надією заслужити похвалу.

Діти не завжди можуть пояснити хід своїх міркувань через невпевненість у собі, підвищену комфортність (тобто залежність від чужої думки). Тому після хибної відповіді не варто різко перебивати малюка: «Неправильно! Думай!» Краще спокійно спитати: «Чому ти так думаєш?» Адже часто навіть даючи неправильну відповідь, діти керуються власною логікою, і вона буває цікавою і оригінальною.

Заняття з ейдетики показали, що діти з цікавістю сприймають пропоновані методи розвитку пам'яті, які базуються на уяві, фантазії, образних асоціаціях, оскільки мають привабливу ігрову форму. І головне: формується позитивне ставлення до навчання в цілому. Дитина звикає до думки, що вчитися – це цікаво та весело.

Список використаних джерел:

1. Антощук Є.В. Швидка педагогічна допомога від «Української Школи Ейдетики». 8 уроків з техніки ефективного запам'ятовування будь-якої інформації. Вінниця, «Поділля-2000», 2002. 72 с.
2. Білан О. Розповідання за ілюстраціями. Старший дошкільний вік / Олександра Білан. К.: Шкільний світ, 2011. 120 с.

3. Пащенко О. Асоціативне мислення // Дошкільне виховання. 2008. № 12. С.16-17.
4. Пащенко О. Асоціації за друдлами // Дошкільне виховання. 2009.- № 4. С.24-25.
5. Пащенко О. Ейдетика для розвитку і навчання // Дошкільне виховання. 2010. № 10. С.16-17.
6. Пащенко О. Ейдетика на щодень // Дошкільне виховання. 2009. №8. С.24-25.
7. Пащенко О. Асоціативне мислення // Дошкільне виховання. 2008. № 12. С.16-17.
8. Пащенко О. Звукові, смакові, нюхові асоціації // Дошкільне виховання. 2009. № 2. С.16-17.

Вікторія СОЛОВЙОВА,

музичний керівник

Старокостянтинівський заклад дошкільної освіти

№7 «Золотий ключик»

м. Старокостянтинова, Хмельницької області

ГУРТОК ШУМОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Одним із видів діяльності музичного керівника є організація гурткової роботи, яка є важливим аспектом для створення сприятливих умов щодо творчої реалізації дітей дошкільного віку. Гурток є додатковою організаційною формою освітнього процесу. Організовується з урахуванням інтересів та здібностей вихованців 5-6 років. Основний вид

діяльності – колективна гра на музичних інструментах. Тривалість заняття 15-35 хв. два рази на тиждень або до 40 хв. Один раз на тиждень.

Підбір інструментів.

Вибір інструментів залежить від виду оркестру (шумовий, змішаний, ансамблевий). Найкраще рішення – поєднання інструментів різних груп. Чим різноманітніше інструментальне наповнення, тим яскравіше звучання оркестру.

Наступний етап організації гуртка – чіткий механізм відбору. Структура відбору дітей до гуртка, включає в себе: колективну вправу з вихованцями «Уяви себе»; індивідуальну роботу; робота в групах.

Результати діагностики нотуються за кольоровою системою.

Послідовність роботи з гуртківцями. Перші заняття – це час знайомства дітей із музичними інструментами, їх зовнішнім виглядом, історією виникнення, способами гри на інструментах, розуміння малюками диригентського жесту.

Надважливим завданням є допомогти дітям відчувати музику, не грати на інструменті за рахунком а саме відчуті пульсацію музики. Розвиток відчуття метру, є досить однотипним, тому перед керівником гуртка постає завдання урізноманітнити навчання.

На мою думку, найкращий спосіб це використання «звучних» жестів за системою К. Орфа або body percussion. Саме використання таких жестів допомагають відчуті музику тілесно, пропустити крізь себе. Наприклад, співаючи пісню супроводжуємо її простими рухами (оплесками або притупуванням).

Для активізації дітей на заняттях доцільно використовувати рухливі ритмічні ігри. Головне завдання у таких іграх – чітко слідкувати та дотримуватись метру музики.

Робота над ритмічними малюнками. На цьому етапі знову звертаюся до зв'язку музики з рухом і мовою. Мовна підтримка є дуже важливим і дієвим елементом при розучуванні ритмічних малюнків адже слово дитина промовляє в ритмі, який згодом може перенести на інструмент. У роботі з розвитку ритму доречно використовувати наочність.

Розучування ритмічних малюнків. Одним із легких способів у розучуванні ритмічних малюнків є використання ігор із клавесами. Використання різноманітних ритмічних ігор та вправ із клавесами дасть змогу вихованцям гуртка швидко, а головне правильно, відчуваючи музику і її особливості опанувати всі тонкощі виконання метру та ритму.

Робота над поєднанням метру та ритму. Використання різноманітних ритмічних вправ, музичних етюдів, розповідей, створення ігрових ситуацій, коли поєднуються ритм і метроритм сприятимуть розвитку даного напрямку.

Підбір музичного репертуару. Шумовий оркестр передбачає звучання певного мелодійного супроводу. На сьогоднішній час – це музичні твори, фонограми мінус, аранжировки пісень у якісному звучанні. Музичний репертуар має бути доступним але високохудожнім. На жаль, останнім часом склалася така ситуація, музичне мистецтво стало на шлях спрощення. Дитину вже в ранньому дитинстві програмують на односторонній, спрощений, світогляд, який легко керується засобами масової інформації. На мою думку, такої ситуації можна уникнути якщо музичне виховання дітей здійснювати з опорою на традиції народної музики та музикування на народних інструментах. Вивчення народних інструментів сприяє формуванню у маленької людини національної самосвідомості. Характерні для української народної культури звуки, тембри, орнаменти, мелодії, форми «пронизують» її наскрізь, вона усвідомлює невід'ємною частиною свого суспільства та культури. Не

варто залишати поза увагою твори сучасності: пісні, танці, мотиви із мультфільмів. У бібліотеку музичних творів варто додати твори Штрауса: «Полька Анна», «На прекрасному блакитному Дунаї», «Казки віденського лісу», «Персидський марш». Серед всесвітньовідомих класиків варто виділити українського метра – Леонтовича.

Розучування музичного твору. Знайомство із музичним твором розпочинаємо із його прослуховування, визначення характеру, емоційної складової. Після ознайомлення із твором та визначення характеру музики педагог переходить до показу ритмічних малюнків та способам гри на інструменті.

Таким чином, гра на музичних інструментах є захоплюючим, цікавим видом музичної діяльності дітей. Музикування на народних інструментах дозволяє вирішувати як завдання музичного виховання і навчання, так і завдання всебічного розвитку дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Поліщук Г. І. Рудик. Рух. Ритм. Дотик. Хмельницький, 2007.
3. Борисевич Ж. В., Дюміна Г. В., Кочарян М. В., Лисенко Л. М., Пашнева Н. О. Граємо у шумовому оркестрі. Харків: Обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації працівників культосвітніх.

Наталія ТОНІНЧУК,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

Дошкільні заклади спрямовують свою роботу на розширення й поглиблення уявлень членів родин про сучасні освітні завдання, роль вікових та індивідуальних особливостей дитини в її особистісному становленні, сутність компетентності як інтегративну якість особистості. Важливо узгодити позиції та очікування вихователів й батьків, принаймні з основних напрямів, гуманізувати взаємодію, налаштуватися на необхідність професійного та особистісного самовдосконалення.

Основні завдання співпраці педагогів і батьків: налагодити партнерські стосунки з батьками; ознайомити батьків з програмами, з якими працюють дошкільні заклади – інформувати батьків про підходи дошкільного закладу до виховання і навчання дошкільників, нетрадиційні методи роботи з дітьми; створити атмосферу спільності інтересів педагогів і батьків, взаємопідтримки, взаємопроникнення партнерів у проблеми одне одного; визначати педагогічний потенціал родини, плекати свідоме ставлення до материнських та батьківських функцій; збагачувати виховні уміння батьків; підтримувати їх упевненість у своїх педагогічних можливостях.

Зміст співпраці: роз'яснити батькам необхідність формувати компетентну особистість у дошкільному віці; створити в сім'ї та дошкільному закладі сприятливі умови для формування компетентності дошкільника, вмінь поводитися гнучко, вчиняти адекватно, діяти доцільно, співвідносити вимоги зі своїми бажаннями та

можливостями. розкрити важливість ролі матері й батька у вихованні хлопчика і дівчинки; об'єднати зусилля різних дорослих для розв'язання складних проблем статевого виховання в дошкільному віці; сприяти в сім'ї та дошкільному закладі, щоб дошкільник був самостійним, вислював особисту думку, здійснював власний вибір, приймав рішення, брав на себе відповідальність за його наслідки; формувати в батьків віру в можливість дитини: оснащення членів родин засобами виховання у синів та доньок почуття впевненості в собі, уміння розраховувати на свої здібності та якості, підтримувати себе у складних ситуаціях, довіряти власному життєвому досвіду, своїм життєвим враженням та відчуттям; роз'яснити батькам значення дошкільного дитинства, його особливої ролі: завдання підготовки дитини до школи, раннього прилучення до гуртків і секцій, роботи з комп'ютером, навчання іноземних мов на розвиток її життєздатності, особистісної зрілості.

Умови співпраці: налаштувати на спільне розв'язання реальних та життєво важливих проблем; створити в процесі спілкування атмосфери: довіри, взаєморозуміння, витриманості, доброзичливості, розсудливості, виваженості в оцінках і судженнях, емоційної врівноваженості, привітності, відкритості для контактів; налагодити діалог, вдосконалити вміння вислуховувати матір і батька, адекватно реагувати на почуте, брати сказане до уваги, запитувати про незрозуміле, співпереживати у складних ситуаціях; зберігати конфіденційність з батьками; вміти домовлятися, узгоджувати позиції, знаходити компроміс, укладати угоди, дотримуватися даних батькам обіцянок; розуміти педагога, що основна функція батьків – захисна: підтримка матері і батька у високих чеканнях щодо своєї дитини; прояв поваги до дитини та її батьків навіть за умови неприйнятної поведінки, неуспішної діяльності малюка; надання йому шансу переробити погано зроблене: виправити помилки, поліпшити своє

досягнення, визнати свою неправоту; дотримуватися принципу диференційованого підходу до батьків кожного вихованця, враховувати особливості родини (склад сім'ї, вік батьків, освіта, стаж шлюбного життя, кількість дітей, досвід батьківства, матеріальний статок, умови проживання, професійні інтереси, характер тощо); приділяти увагу неповним, розлученим, з повторним шлюбом, конфліктним сім'ям, батькам дітей-новачків тощо; приділяти особливу увагу ослабленим дітям, які часто хворіють, емоційно неврівноваженим, гіперактивним, хлопчикам і дівчаткам з утрудненнями в розвитку; відповіді батькам на багаточисленні запитання, пов'язані з особливостями їх виховання і навчання; підтримувати батьків у вирішенні проблем, що стихійно виникають; залучати батьків до виховного процесу дошкільного закладу, надавати їм права за власним бажанням знайомитися з його життям, спостерігати за діяльністю сина (доньки); створити ситуації взаємодії члена родини з різними дітьми, запрошувати рідних, дорослих до організації життєдіяльності дошкільників; ознайомитись педагогу з життям вихованців удома, відчутти сімейну атмосферу, відкрити реалії щоденного буття родини, особливості сімейного досвіду виховання, визначення ролі і місця кожного члена сім'ї у вихованні дитини.

Урізноманітнити педагогом форми взаємодії з батьками: (дискусійні зустрічі, «круті столи», вечори запитань та відповідей, тематичні бесіди, семінари-практикуми, тренінги, рольові ігри, організації спільного відпочинку, фольклорні вечори, пізнавально-ігрові вікторини, спортивні свята та змагання, індивідуальні консультації, відвідування місця роботи батька, використання скриньки зауважень і побажань, запровадження анонімного «телефона довіри», адресні пам'ятки для батьків, домашні завдання з основ філософії життя тощо); осучаснити наочними та інформаційними матеріалами, адресовані сім'ї; звернутись до вдалого

досвіду сімейного виховання дошкільника; запрошувати батьків з благополучної сім'ї поділитися своїм досвідом з іншими; вивчати та поширювати кращого досвіду сімейного виховання; створювати в дошкільному закладі сприятливі умови для конфіденційного спілкування батьків з різними фахівцями – психологом, медичним працівником, музичним керівником, інструктором з фізичного виховання, викладачем іноземної мови тощо. Така освітня ідея щодо інноваційних підходів до організації сучасного виховного процесу стає домінуючою, оскільки стимулює новаторські зміни в усіх сферах життєдіяльності людини та соціальному середовищі, орієнтованих передусім на формування сучасної особистості.

Список використаних джерел:

1. Білоус, С.В. Дитячий садок і сім'я – єдиний простір дитинства [Текст] / Світлана Білоус// Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. №12. С.57.
2. Вовчук І.С. Батьківський всеобуч. Матеріали для роботи з батьками учнів 1–4 класів, ч. 1/ І.С Вовчук, Ю.О. Петік. Х.: Основа, 2011. 123 с.
3. Гурковська, Т.Л. План роботи Клубу турботливих і люблячих батьків [Текст] / Тетяна Гурковська // Психолог-консультант. 2016. №8. С. 32–33.
4. Джемула, Г.П. День родини [Текст] / Галина Джемула// Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. №5. С.70.
5. Коновал, Н.А. Щоб зростали діти працьовиті. [Текст] / Наталія Коновал// Палітра педагога. 2015. №3. С. 9–11.
6. Корнієнко, С.М. Батьківські збори без помилок. [Текст] / Софія Корнієнко// Палітра педагога. 2016. №2ю С. 3–5.
7. Макаренко А.Х. Книга для батьків. К.: Рад. школа, 1973. 335 с.

8. Низковська, О.В. Гврмонія родинних стосунків різних поколінь – необхідна умова родинного виховання [Текст] / Олена Низковська // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. №5. С.45.

9. Роговик, І.А. Фестиваль родинних театрів [Текст] / Ірина Роговик // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. №8. С.64.

10. Шалда, Н.В. Інтеграція суспільного та родинного виховання [Текст] / Наталія Шалда // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2012. №8. С.56-63.

Юлія ХАРКАВЛЮК,

ЗДО №10 «Веселка»

м. Хмельницький, Україна

РОЗВИТОК СЕНСОРНИХ ЕТАЛОНІВ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Пізнання властивостей предметів пов'язане із засвоєнням сенсорних еталонів і розвитком дій сприймання. Провідну роль у сенсорному розвитку дитини відіграє ознайомлення із сенсорними еталонами і способами їх використання. Засвоєння сенсорних еталонів значно розширює сферу пізнання дитиною властивостей, взаємозв'язків між ними. Засвоєні у ранньому дитинстві уявлення про властивості предметів починають відігравати роль зразків, з якими вона порівнює властивості нових предметів у процесі їх сприймання.

У дошкільному дитинстві відбувається перехід від застосування зразків, засвоєних у результаті узагальнення власного сенсорного досвіду, до використання загальноприйнятих сенсорних еталонів. Засвоєння сенсорних еталонів, як і формування уявлень про властивості предметів,

відбувається за результатами сприймання (обстеження форми, кольору, відношення за величиною та ін. властивостями і відношень, які набувають значення зразків). Для цього необхідно, щоб дитина виокремила основні властивості, що застосовуються як еталони, і порівняла з ними властивості конкретних предметів. Умови для оволодіння загальноприйнятими еталонами створюються у продуктивних видах діяльності. Дитина, отримавши завдання відтворити в малюнку, конструкції, аплікації певний предмет, намагається зіставити його особливості з особливостями наявного у неї матеріалу. Це спонукає її по кілька разів обстежувати матеріал, запам'ятовувати кольори фарб, форми кубиків, елементи мозаїки. Оскільки під час зображення різних предметів діти використовують одні й ті самі фарби, кубики, елементи мозаїки, вони зіставляють їх властивості із властивостями багатьох предметів, які поступово набувають значення зразків, еталонів. Унаслідок ускладнення продуктивних видів діяльності дитина засвоює нові еталони форми і кольору (до 4-х - 5-ти років повноцінно оволодіває ними відповідно до програми дошкільного закладу). Нелегко засвоюють діти уявлення про величину предметів. Загальноприйняті еталони величини (сантиметр, метр), на відміну від еталонів форми і кольору, мають умовний характер.

Сприймання величини розвивається у дошкільників на основі уявлень про відношення за величиною між предметами. Ці відношення позначають словами, що вказують місце, яке займає предмет серед інших (великий, маленький, найбільший тощо).

До початку дошкільного віку діти мають лише уявлення про відношення за величиною між двома предметами (більший – менший). Визначити величину ізольованого предмета вони ще не можуть, бо для цього потрібно відновити у пам'яті його місце серед інших. У молодшому

і середньому дошкільному віці у дітей складається уявлення про співвідношення за величиною між трьома предметами (великий, менший, найменший). Вони визначають великі або маленькі знайомі їм предмети, незалежно від їх порівняння з іншими («слон великий», «муха маленька»).

Від засвоєння окремих еталонів форми, кольору 5-6-річна дитина переходить до засвоєння зв'язків і відношень між ними, уявлень про ознаки, за якими властивості предметів можуть змінюватися. За допомогою дорослих у спеціально організованій діяльності вона засвоює, що одна і та сама форма може змінюватися за величиною кутів, співвідношенням осей або сторін, що форми можна згрупувати, відокремивши прямолінійні від криволінійних. Удосконалення уявлень про кольори сприяє засвоєнню тонів спектра. Дитина дізнається про змінюваність кожного кольору за ясністю, групування їх на теплі і холодні, про м'які, пастельні кольори та їх поєднання. Уявлення про величину збагачуються внаслідок зіставлення дитиною предмета з іншими предметами різної величини. Крім загальних еталонів величини, у неї формуються уявлення про окремі її виміри – довжину, ширину, висоту. Засвоюють діти ці уявлення у процесі практичної діяльності, повсякденного орієнтування у довкіллі, однак не всі з цих уявлень можуть бути усвідомлені і виражені словесно. Засвоєння сенсорних еталонів відбувається також відносно всіх інших властивостей предметів і явищ. Наприклад, у процесі мовного спілкування дошкільники засвоюють зразки, що відповідають системі звуків рідної мови.

Ознайомлення дітей із сенсорними еталонами зобов'язує вихователя організувати запам'ятовування дитиною слів, які позначають основні різновиди властивостей предметів. Слово-назва фіксує, закріплює у пам'яті дитини сенсорний еталон, робить його застосування

усвідомленішим. Це відбувається за умови використання назв еталонів на основі дій дитини з обстеження і застосування відповідних еталонів. Якщо дитині лише показують різновиди геометричних форм, кольорів, відношення величини і домагаються запам'ятовування їх назв, навіть правильно вжите слово не сприяє вдосконаленню її уявлень і сприймань.

Ознайомлення дошкільників із сенсорними еталонами поступово поглиблюється, оскільки з'являються тонші різновиди еталонних властивостей. Так відбувається перехід від ознайомлення з кольорами спектра до ознайомлення з їх відтінками; від ознайомлення з основними геометричними фігурами до ознайомлення з їх варіантами за співвідношенням осей і сторін, величини кутів та ін. Крім того, дітей ознайомлюють зі зв'язками і відношеннями між еталонами - порядком розміщення кольорів у спектрі, послідовністю зміни відтінків за якістю, групуванням кольорових тонів на теплі і холодні, м'які і контрастні, поєднання кольорів; діленням фігур на овальні і прямолінійні тощо.

Список використаних джерел:

1. Малікова Ю.В. Сенсорне виховання у спадщині видатних педагогів минулого/ Ю.В.Малікова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського: зб. Наукових праць. Одеса: ПДПУ ім. К.Д.Ушинського, 2005. № 3-4. С.151-153.

2. Дичківська І.М., Поніманська Т.І. М.Монтессорі: теорія і технологія. Сенсорно-пізнавальний розвиток дітей раннього віку, як передумова формування обдарованої особистості. Освіта та розвиток обдарованої особистості. №11 (18)/11/2013. С.47-52.

3. Мусевич В. С. Феномени сенсорного розвитку дітей: підручник для студ. вузів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. 210 с.

4. Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (нова редакція) від 22.05.2021 № 615

5. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата зверення: 03.11.2021).

Ірина ЦАРЮК,

вихователь-методист,

ЗДО № 45 «Ялинка», м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільне період – дуже короткий відрізок у житті, але має велике значення. У цей період психічний розвиток відбувається як ніколи бурхливо та стрімко. Абсолютно беспорядний та залежний малюк перетворюється на відносно самостійну та активну особистість. Отримують певний розвиток всі аспекти дитячої психіки, тим самим закладається фундамент її подальшого зростання. У контексті всебічного розвитку дошкільнят особлива увага приділяється розвитку емоційної сфери дітей. У сучасних умовах суттєво зростає необхідність підвищення емоційної компетентності дітей як необхідної умова формування адаптивних здібностей, пізнавальної активності, ініціативності, що сприяють продуктивній взаємодії дітей із суб'єктами соціального середовища.

Емоції дитини починають набувати особливих соціальних функцій: включаючись у процес спілкування з дорослим, вони не тільки сигналізують про стан самопочуття дитини, але й стають засобом обміну враженнями між дорослим і малюком. Важливим для подальшого розвитку малюка, зокрема його особистості, є відгук дорослого на емоційні стани дитини, що свідчать про любов дорослого, його особистісне ставлення до малюка як до унікальної та дорогоцінної істоти [2, с. 245].

У віковій психології [1] прийнято вважати, що виникнення нових емоцій у дошкільному віці, перш за все пов'язано зі зміною змісту та структури діяльності дитини. До 3 років у дітей з'являються емоційні реакції, що свідчать про наявність естетичного переживання. Серед провідних особливостей емоційного розвитку дитини у ранньому віці є такі: емоційне життя дитини насичене глибокими, інтенсивними, позитивними та негативними, слабо керованими переживаннями, що забарвлюють всю активність малюка; дорослий повинен скеровувати переживання дитини, попереджати їх негативний вплив на стан нервової системи, її перезбудження; головним джерелом емоцій дитини виступає предметно-маніпулятивна гра, спілкування з дорослим та з ровесниками; під впливом виховання виразніше виявляються вищі почуття – естетичні, інтелектуальні, моральні; розвиток емоцій дитини впливає на якісні зміни у відносинах з дорослими, починає відігравати важливу роль у розвитку особистості дитини – з'являється прагнення до схвалення, орієнтація на оцінки дорослих, пов'язані із бажанням уникнути сорому, приниження своєї гідності [2, с. 250].

Якщо у ранньому віці емоції зумовлювались безпосередньо оточуючими впливами, то у дошкільника вони починають опосередковуватись його ставленням до тих чи інших явищ. Внаслідок

появи опосередкованості емоцій, вони стають більш узагальненими, усвідомленими, керованими. Дитина виявляє здатність стримувати небажані емоції, скеровувати їх відповідно до вимог дорослих та до засвоєних норм поведінки. Дитина орієнтується на «добре» і «погано», «можна» і «не можна», все частіше «хочу» поступається «треба». Стримування дитиною емоцій набуває характеру їх інтеріоризації, тобто згортання зовнішніх проявів [2, с. 251].

Також важливим новим фактом емоційної сфери дошкільника стає переживання з приводу можливої реакції дорослих на його дії та вчинки: «що скаже мама?», «батько буде сваритись». Таким чином, емоції дошкільника включаються у внутрішні механізми забезпечення супідрядності мотивів як важливий їх компонент [2, с. 251].

Все це впливає на поведінку та характер діяльності дітей. Молодші дошкільнята здатні тільки вчиняти малоцікаві дії досягнення бажаного. Старші дошкільнята здатні взагалі відмовитися від привабливої мети та зайнятися менш бажаною діяльністю, відштовхуючись тільки від моральних спонукань, відчуваючи при цьому позитивні емоції.

Але на емоційну сферу дитини так само впливають зміни у сфері пізнання та самосвідомості. Дитина починає більше використовувати мову, в тому числі і висловлювання своїх емоцій. Це призводить до того, що поступово вона починає контролювати свої емоції. Наприклад, дитина 3-4 років частіше виявляє свої негативні емоції плачем, діти старшого дошкільного віку більшою мірою висловлюють їх засобами слів. Але контроль емоцій, особливо пов'язаних з фізіологічними потребами, складний для дошкільнят. Емоції все ще можуть мати імпульсивний характер. Змінюються емоції і при трудовій діяльності дитини. Здебільшого це спричинено появою колективної діяльності. Завдяки цьому дитина починає відчувати радість від загального успіху, співчуття

зусиллям товаришів, задоволення від гарного виконання своєї частини роботи та невдоволення, якщо вона підвела колектив.

Таким чином, емоційному розвитку дошкільника властиво наступне: емоції дошкільника опосередковуються його ставленням до тих чи інших явищ; внаслідок появи опосередкованості емоцій, вони стають більш узагальненими, усвідомленими, керованими; емоції у функції передбачення включаються у внутрішні механізми забезпечення супідрядності мотивів як важливий їх компонент; інтенсивний розвиток вищих почуттів відбувається у процесі виконання різних видів діяльності малюка – трудової, продуктивної, ігрової; особливістю вищих почуттів є їх тісний взаємозв'язок [2, с. 253].

Крім того, зауважимо, що на всіх вікових етапах становлення особистості дитини розвиток емоційної сфери залежить від характеру її спілкування з дорослими та однолітками. У дошкільному віці, як і в ранньому, діти все ще емоційно залежать від дорослих. О. Лісовець зазначає що, емоційне самопочуття дитини залежить від того чи радіє дорослий успіхам дитини, чи співпереживає їй при невдачах тощо [4]. Ласкаве, щире ставлення до дитини та прояви до неї уваги сприяють нормальному розвитку дитині. Товариськість та доброзичливість дорослого впливає на розвиток позитивних соціальних якостей у дитини. У такому разі дитина довіряє дорослому та не боїться контактувати з оточуючими людьми. Якщо ж дорослий неухважний до дитини, це знижує її соціальну активність. Це може виражатися в плаксивості, невпевненості в собі, агресії по відношенню до однолітків, дитина може замикатися у собі.

Також у дошкільному віці діти прагнуть спільної діяльності з однолітками. Спілкування з однолітками емоційно більш насиченим, ніж з дорослими. Це викликає сильнішу експресивно-мімічну реакцію. При

спілкуванні з однолітками у дитини є реалізується найбільший спектр комунікативних процесів. Вона може сперечатися, обманювати, нав'язувати свою думку, шкодувати та інше. При нестачі емоційних контактів з однолітками емоційний розвиток дитини може розвиватися значно довше та не відповідати біологічному віку дитини.

Дитина потребує доброзичливого контролю і позитивної оцінки дорослого. Правильна поведінка в присутності дорослого – перший етап морального розвитку поведінки дитини. І хоча потреба вести себе за правилами і набуває особистісного смислу для дитини, її почуття відповідальності найкращим чином розкривається в присутності дорослого [5].

Емоції і почуття дитини дошкільного віку пов'язані з її внутрішнім світом і різноманітними соціальними ситуаціями, внаслідок порушення яких (зміна режиму, способу життя, втрата значущих дорослих тощо) у неї може виникнути стресовий стан, афективні реакції, тривожність, страхи. Це призводить до негативного самопочуття дитини, тобто її емоційного неблагополуччя. Найсильніше і найважливіше джерело переживань дитини-дошкільника – її взаємини з іншими людьми.

Якщо дорослі уважні до дитини, поважають її як особистість, то дитина переживає емоційне благополуччя – почуття впевненості, захищеності, яке сприяє нормальному розвитку особистості дитини, виробленню у неї позитивних якостей, доброзичливого ставлення до людей. Ставлення до дитини дорослого викликає у неї відповідні почуття – радість, гордість, співчуття, страх, образу, гнів, заздрість тощо [3].

Аналіз та узагальнення наукових напрацювань за означеною проблемою дозволяє стверджувати, що емоційна сфера дитини дошкільного віку характеризується такими провідними ознаками: емоції проходять шлях прогресивного розвитку; діяльність – основа емоційного

розвитку дитини; емоційні процеси відіграють важливу роль в регуляції діяльності життєдіяльності дитини; онтогенез емоцій нерозривно пов'язаний із загальним ходом психічного розвитку дошкільника; на розвиток емоцій впливають всі структурні компоненти психіки (пізнавальні процеси, мотиваційна сфера, самосвідомість). Таким чином, між двома та шістьма роками у дитини відбувається формування почуття особистості та культурної ідентичності. При цьому дитина відчуває сильні емоційні переживання. І відповідно, вона має навчитися інтегрувати їх у структуру своєї особистості.

Список використаних джерел

1. Вікова психологія: хрестоматія / упоряд. Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська та ін. Київ: Каравела. 2014. С. 129-132.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Практикум. Навч. посібн. Київ : ЦНА, 2019. 424 с.
3. Кулачківська С. Є., Ладивір С. О., Піроженко Т. О. Сьогодення майбутнього школяра: методичні рекомендації. Київ, 1998. 88 с.
4. Лісовець О. В. Вплив сім'ї на виховання самостійності дітей дошкільного віку. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2022. № 1. С. 23-29.
5. Павелків Р. В., Цигипало О. Г. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 376 с.

Тетяна ЦЕГЕЛЬНИК,

доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, доктор філософії, доцент

Людмила ЗАВАДСЬКА,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГРУПИ ЗДО З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ

Реформування освіти України в сучасних умовах велику увагу звертає на те, щоб задовольнялись права та потреби не тільки дітей без порушень у розвитку, але й дітей які мають особливі освітні потреби, зокрема і діти з порушеннями зору. В Законі України «Про дошкільну освіту» наголошується на тому, що дошкільна освіта має бути доступною та безкоштовною для всіх дітей дошкільного віку без винятку [17].

Саме для забезпечення доступної та якісної освіти, яка ґрунтується на індивідуалізації, диференціації та недискримінації освітнього процесу, активно організовуються інклюзивні групи в закладах дошкільної освіти.

Концепція інклюзивної освіти дає можливість кожній дитині з особливими освітніми потребами отримати освіту в рамках загальної системи освіти. Це досягається шляхом врахування індивідуальних особливостей дитини.

На основі вивчення психолого-педагогічної літератури з проблеми діяльності вихователя з дітьми з порушенням зору в інклюзивній групі ЗДО, нами визначені наступні критерії та показники:

1. Забезпечення інклюзивного освітнього середовища дітям з порушенням зору в ЗДО:

- адаптація фізичного середовища, в тому числі групових кімнат та ігрових осередків, для забезпечення безпеки та доступності для дітей з порушенням зору;

- розробка індивідуальних навчальних планів, які враховують специфічні потреби та можливості кожної дитини з порушенням зору;

- організація діяльності, що сприяє включенню дітей з порушеннями зору в групові заходи, ігри та взаємодії з іншими дітьми.

2. Професійна компетентність та готовність вихователя до організації діяльності в інклюзивних групах ЗДО:

- досвід роботи з дітьми з порушенням зору; бажання підвищувати професійну компетентність, відвідування спеціалізованих курсів або тренінгів;

- використання асистивних технологій та адаптивного обладнання для полегшення навчання та доступу до навчальних матеріалів дітям з порушенням зору;

- здатність розуміти та враховувати індивідуальні емоційні та навчальні потреби дітей.

3. Взаємодія з командою психолого-педагогічного супроводу дитини з порушенням зору в ЗДО:

- залучення батьків у процес планування та обговорення заходів психолого-педагогічного супроводу щодо своєї дитини з порушенням зору;

- регулярний обмін інформацією про прогрес та потреби дитини з порушенням зору;

- частота та регулярність зустрічей або консультацій з членами команди психолого-педагогічного супроводу (психологами, тифлопедагогами, логопедами, асистентами та ін.).

Для перевірки вищезазначених критеріїв та показників ми розробили анкету для вихователів інклюзивних груп, в яких виховуються діти з порушенням зору. Анкета складається з трьох блоків, питання вміщені в кожен блок, мають на меті перевірити вищезазначені критерії. В анкетуванні взяли участь 14 вихователів закладів дошкільної освіти міста Хмельницького та Хмельницької області, які працюють в інклюзивній групі з дітьми з порушеннями зору.

Аналізуючи відповіді до першого блоку, який був складений з метою визначення рівня професійної компетентності та готовності вихователя до організації діяльності в інклюзивних групах ЗДО, ми отримали такі результати: здебільшого у сфері дошкільної освіти працюють вихователі з досвідом роботи не менше 5 років, як правило, вихователі не проходили курсів щодо роботи з дітьми з порушенням зору, проте, вони вважають себе компетентними у цій сфері.

Питання другого блоку, були підібрані таким чином, щоб визначити яка думка вихователів щодо забезпечення інклюзивного освітнього середовища дітям з порушенням зору в ЗДО. У ході дослідження, ми вияснили, що більшість вихователів не вважають доступним середовище у ЗДО для дітей з порушеннями зору.

Питання третього блоку допомогли нам визначити ставлення вихователів до організації взаємодії з командою психолого-педагогічного супроводу дитини з порушенням зору в ЗДО, а саме: залучення батьків у процес планування та обговорення заходів психолого-педагогічного супроводу щодо своєї дитини з порушенням зору; регулярний обмін інформацією про прогрес та потреби дитини з порушенням зору; частота

та регулярність зустрічей або консультацій з членами команди психолого-педагогічного супроводу (психологами, тифлопедагогами, логопедами, асистентами та ін.).

Отже, на основі проведеного анкетування, визначено стан організації діяльності вихователя інклюзивної групи здо з дітьми з порушенням зору. Результати анкетування показали, що організація діяльності вихователя інклюзивної групи ЗДО з дітьми з порушенням зору, загалом перебуває на низькому рівні, про що свідчать результати анкетування, опитування та педагогічного спостереження.

Список використаних джерел:

1. Бабійчук Т. Організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Методист. 2018. № 10. С. 28-35.

2. Про дошкільну освіту: Закон України від 20.12.2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 16.10.2023).

Вікторія ЧОРНА,
ЗДО № 10 «Веселка»
м. Хмельницький, Україна

STREAM-ОСВІТА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

STREAM-освіта – новий інтеграційний підхід до розвитку, виховання й навчання дітей. Цей напрям освіти інтегрує в собі завдання з формування в дітей загальних наукових уявлень про світ; ознайомлення їх з інформаційно-комунікаційними технологіями; розвиток уміння експериментувати, конструювати; навчання дітей основ опрацювання змісту тексту, грамоти, математики, а також різних видів мистецтва.

STEM – це система освіти, що вчить жити у реальному швидкозмінному світі, вміти реагувати на зміни, критично мислити і бути розвиненою творчою особистістю. На сьогоднішній день STEM є одним з головних трендів освітньої політики багатьох розвинутих країн світу. Зазначений напрям в освіті дає можливість у навчальних програмах посилити природничо-науковий компонент. В Україні спостерігається підвищена зацікавленість до навчання за STEM-напрямами. Сьогодні STEM-підходи реалізуються в багатьох українських школах, закладах позашкільно та дошкільної освіти. Отже, STEM-освіта має починатися від дошкільного віку і тривати до студентських років.

Крім поняття STEM, існують і такі поняття, як:

STEAM, STREAM. Розберімося докладно, що вони означають, яка у них різниця і для дітей якого віку підходять.

STEM = Science, Technology, Engineering, Mathematics – акронім слів – природничі науки, технологія, інжинірінг, математика.

STEAM = Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics – акронім слів – природничі науки, технологія, інжинірінг, мистецтво, математика.

STREAM = Science, Technology, Reading + Writing, Engineering, Arts and Mathematics – акронім слів – природничі науки, технологія, читання + письмо, інжинірінг, мистецтво, математика.

З огляду на визначення напрямів освіти можна зробити висновок, що *STREAM* – для дошкільників та учнів молодших класів; *STEAM* – середня та старша школа; *STEM* – профільна та вища освіта.

Принципові положення *STREAM*-освіти:

1. Ми маємо забезпечити дитині право вибору, адля цього їй потрібно спробувати себе у різних галузях знань, щоб самостійно вирішити що

більше подобається, чим насправді хочеться займатися у дорослому житті.

2. Головне не примушувати дитину робити щось через силу, через «не хочу, не можу, не буду», тоді і результати будуть відповідними, дитина буде впевнена у власних силах, відчуватиме, що її поважають, до неї прислухаються.

3. Чим раніше дитина пізнає світ мистецтва, тим кращими будуть результати (незалежно від того, якою діяльністю вон займатиметься у майбутньому) Без фантазії наукової творчості та сміливості, впевненості у власних силах, самостійності, цілеспрямованості, умінні доводити свою думку ніколи не буде справжніх відкриттів.

4. Розвиток інтуїції дитини – відкриття починаються з інтуїції, а інтуїція починається з малку на заняттях різного спрямування:

- діти вчать порівнювати не тільки кількісно, а і якісно (порівнювати не рахуючи точну кількість предметів у множинах, не зіставляючи множини, а тільки прикидаючи «на око» де елементів більше, а де – менше);

- висувають гіпотези і придумують експерименти для перевірки їх правильності;

- будують перші хмарочоси, методом проб і помилок навчаються забезпечувати міцність та стійкість конструкції;

- вчать прикрашати свої роботи, вчасно зупиняючись, прислухаючись до почуття міри;

- придумують цікаві прийоми з'єднання елементів у поробках та цікаві назви геометричним формам, яскраві порівняння з об'єктами довкілля тощо.

Переваги STREAM-освіти перед традиційною технологією освіти:

- навчання за темами, а не за предметами: дитина бачить зв'язок між науками, навчання стає насправді системним;
- використання знань у повсякденному житті;
- розвиток критичного мислення та вміння вирішувати проблеми; надання впевненості у власних силах;
- комунікація та командна робота; розвиток інтересу до технічних дисциплін;
- креативні та інноваційні підходи до проектної та дизайн-діяльності; підготовка дитини до технологічних інновацій у житті

Список використаних джерел:

1. Презентація альтернативної програми «STREAM-освіта», або Стежинки у Всесвіт» <http://ukrdeti.com/prezentaciya-alternativno%201%97-programi-stream-osvita-abo-stezhinki-u-vsesvit/>
2. Крутій К.Л. Альтернативна програма «STREAM-освіта», або Стежинки у Всесвіт» /Альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників / автор. колектив ; наук. керівник К.Л.Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2018. 144 с.
3. Крутій К.Л. STREAM – освіта, або Стежинки у Всесвіт. Концептуальні засади парціальної програми формування культури мислення в дошкільників // Інформаційний збірник для директора та завідувача дитячого садочка. 2017. № 9-10 (62), травень. С.57-76.
4. Виступ К.Крутій <http://ukrdeti.com/vistup-prof-katerini-krutij-iz-temi-stream-steam-stem-trendi-v-osviti-chi-evolyucijna-neobxidnist/>
5. Кому потрібна STREAM-освіта? Пізнавальні ігри для педагогів та ОБҐРУНТУВАННЯ необхідності переходу від STEM-освіти до STREAM-освіти в дошкільному та молодшому шкільному віці. http://informaciaforall.blogspot.com/2017/11/stream_16.html

Олена Шевчук,

ЗДО «Калинонька» №8

м. Старокостянтинів

ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Один відомий англійський філософ і громадський діяч Бертран Рассел писав: «Логіка – це юність математики, математика – зрілий вік логіки». Логіка і математика упродовж багатьох століть розглядались у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності – як два щаблі у розвитку однієї науки.

Сьогодні з поміж важливих завдань, що ставить перед собою освіта особливої активності набирає проблема розумового виховання дітей

Розумове виховання – це розвиток уваги та логічного мислення. Здійснення такого розвитку можливе за умови використання на заняттях завдань із логічним навантаженням.

Математика, природа, мова пронизують усю діяльність людини, математичні поняття використовуються на кожному кроці. Без них неможливий дивовижний технологічний процес, економічне процвітання. Тому виникає необхідність здійснювати логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку.

Отже, на сьогодні навчання початкам математики має сприяти розвитку інтелектуальної освіти дитини, а саме:

- 1) пізнавальних інтересів, аналітичності розуму, вміння віднаходити конструктивне рішення.
- 2) дослідницькому інтересу, прагненню до пошуку.
- 3) логічного, дивергентного мислення.
- 4) якостей мислення: гнучкості, самостійності.

5) схильності до винахідливості.

У своїй роботі я використовую елементи інноваційних технологій, такі як: палички Кюїзенера, методику Нікітіних.

Лічильні палички Кюїзенера застосовую для засвоєння дошкільниками елементарних математичних уявлень. Ці матеріали сприяють розвитку дрібної моторики, сенсорних здібностей, творчого потенціалу, зв'язного мовлення, фантазії дітей, навичок моделювання й конструювання, логічного мислення, уваги, пам'яті, виховують самостійність, ініціативу, наполегливість у досягненні мети.

«Кольорові числа» дають змогу формувати в дошкільників моделі різних математичних понять, як-от: число, цифра, розмір, довжина, форма, додавання, віднімання, більше, менше тощо, і формувати усвідомлене уявлення про величину, довжину, висоту, ширину, послідовність чисел натурального ряду, парні, непарні числа. Розв'язуючи завдання з використанням цих паличок, діти опановують прямий і зворотний рахунок; арифметичні дії: додавання, віднімання, множення й ділення; навчаються ділити ціле на частини й вимірювати об'єкти; ознайомлюються з властивостями геометричних фігур. Розвиваються просторові уявлення дошкільників (більше, менше, зліва, справа, вище, нижче тощо). Такий широкий спектр можливостей лічильних паличок Кюїзенера, безумовно, доводить їх багатофункціональність. Окрім математичних навичок при застосуванні методики Кюїзенера можна складати сюжетні малюнки, вчити чи повторювати кольори, використовувати їх для орієнтування у просторі. Такий дидактичний матеріал відповідає специфіці й особливостям математичних уявлень дітей, рівням розвитку дитячого мислення.

Методика Нікітіних сприяє повноцінному розвитку дітей, базується на різноманітних іграх із кубиками, цеглинками, квадратами,

конструкторами. Вона загальнодоступна, і кожен може її використовувати. Методика ґрунтується на тому, що гальмувати і прискорювати розвиток дитини не можна, слід лише стежити, як розвивається дитина, і допомагати їй у цьому. Перша умова успішного розвитку – ранній початок. Тому я використовую ігри за методикою Нікітіних з дітьми раннього віку. Безліч завдань дитина вирішує сама.

Діти старшої групи в захваті від гри «Танграм». Це старовинна східна головоломка. Завдяки цій грі діти навчаються аналізувати зображення, виділяти в них геометричні фігури, візуально ділити цілий об'єкт на частини, і навпаки – складати з елементів цілу модель, а найголовніше – мислити логічно. Завдяки тому, що ця гра складається за схемою у дітей розвиваються такі якості як посидючості, логічне мислення, покращується уява. Всі ці навички допоможуть дитині під час навчання в школі, та й у дорослому житті.

Важливе місце у навчанні та розвитку дітей старшої групи займають задачі та їх розв'язування. Логічні задачі для дошкільнят це нестандартні задачі, які дають змогу навчити дітей розмірковувати, критично мислити, знаходити правильне рішення, застосовувати свої знання на практиці.

Також неабиякий вплив на розвиток логічно-математичного мислення має ігрова діяльність. Є безліч логічних ігор одні з них це: гра «Геометричні фігури» (в ній за допомогою мотузки діти спільно складають геометричні фігури), гра «Вежа» та ін.

Логічний і математичний компоненти взаємозалежні оскільки математичні знання засвоюються за допомогою логічних прийомів. Тільки правильно організована діяльність дітей і вихователя в процесі навчання забезпечує достатній рівень логіко-математичного розвитку дітей.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Науковий керівник : Піроженко Т.О. та ін.. К.: Видавництво, 2021.37с.
2. Логіко-математичний розвиток та його значимість у дошкільному віці.: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://shchaslyvyi.com.ua/matematychnyj-rozvytok/>
3. Нікітченко С. І. Вивчаємо математику з паличками Кюїзенера. Дошкільне виховання.2012. № 3. С. 16–19.
4. Нікітченко С.І. (2010). Логіко-математичний розвиток дошкільників засобами інноваційної технології «Палички Кюїзенера». Умань, Україна.
5. Палички Кюїзенера: [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://dnz52.edu.vn.ua/index.php/dlya-pedagogiv/metodichna-skarbnichka/69-palichki-kyujizenera>

Людмила ЮРЧУК,
вихователь ЗДО №5 «Чебурашка»
м. Старокостянтинів.

СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

«Виховання має навчити дитину» дивитись, слухати і дотикатись «і не тільки дивитися та слухати не уважно, а й до усього доторкатися, прислухатися, затримувати в руці» Ж.Ж. Руссо.

Основа пізнавального розвитку дитини – сенсорний розвиток. Сенсорний розвиток дитини – це розвиток її відчуттів і сприймань,

формування уявлень про зовнішні властивості предметів; форму; розмір; положення у просторі.

Сенсорне виховання – це система педагогічних впливів, спрямованих на формування способів чуттєвого пізнання і вдосконалення відчуттів і сприймань. До головних завдань сенсорного виховання належать:

- Формування у дітей системи перцептивних (обстежу вальних) дій;
- Формування системи сенсорних еталонів;
- Розвиток уміння самостійно використовувати сенсорні еталони у

власній діяльності. Немає такої педагогічної системи, яка б ігнорувала роль сенсорного виховання.

Наприклад М. Монтесорі вбачала у сенсорному вихованні можливості щодо підготовки дитини до повноцінного життя у природному і соціальному середовищах. Формування повноцінної особливості, на її погляд неможливе без належного розвитку органів чуття, це означає, що розвинуті органи чуття є основою розумового і морального буття.

Дошкільне дитинство є періодом інтенсивного сенсорного розвитку дитини. Ранній вік – найсприятливіший час для сенсорного виховання, без якого неможливе формування розумових здібностей дитини. Цей період важливий для вдосконалення діяльності органів чуття, для накопичення уявлень про навколишній світ розпізнавання творчих здібностей малюка.

Значення сенсорного розвитку дітей дошкільного віку.

Воно являє собою базу для інтелектуального розвитку дитини.

Структурує і впорядковує дитячі враження від спілкування із зовнішнім світом.

Стимулює розвиток спостережливості та уваги.

Позитивно впливає на естетику дитини.

Стає базою для розвитку фантазії та уяви.

Готує малюка до взаємодії з реальним світом.

Дає дитині можливість навчитися новим методам предметно-пізнавальної діяльності.

Формує сенсорні еталони.

Дозволяє розширити словниковий запас.

Позитивно впливає на рівень розвитку слухової, зорової, образної, моторної пам'яті.

В сенсорно пізнавальному розвитку використовуються різноманітні методи та прийоми, це сюрпризні моменти, дидактичні ігри та вправи, ігрові персонажі, бесіди, фізкультхвилинки, пальчикові вправи та гімнастики, самостійна ігрова діяльність, художні твори. Для реалізації своєї роботи використовую різні види діяльності. Наприклад, дидактичні ігри (ігри з втулочками, піраміди, шнурівки, кольорова мозаїка, ігри з прищіпками та намистинками, шумові коробочки, кольорові цеглинки, різноманітні будівельні матеріали. Дослідницька діяльність, ігри з піском, водою, з різноманітними крупами.

Ігри на розвиток сенсорики створюються з урахуванням вікових особливостей дитини, і принципів добровільності, також права на самостійний вибір і самовираження. Однією з таких іграшок є різноманітні бізіборди. Ідея створення бізіборда – розвиваючої дошки з безліччю предметів, здатних зацікавити малюка і стимулювати його інтелектуальний і фізичний розвиток – належить М. Монтесорі, автору заснованої на ідеї вільного виховання. Хоча з моменту створення першого бізіборда, пройшло понад 100 років, усучасних дітей це унікальна іграшка має величезний успіх. Бізіборд – як засіб раннього розвитку дитини. «Не чіпай! Не можна! Небезпечно!» – як часто наші діти чують це? Звичайно, небезпечно – чіпати розетку, балуватися дверним замком,

кусати електропроводи. А що, якщо у дитини будуть свої «дорослі іграшки»? Тим більше, що винаходити велосипед не потрібно, адже все вже придумано; бізіборд – розумна іграшка, яка познайомить дитину з побутовими предметами – дрібницями і відверне від справжніх «небезпек». У цієї розвиваючої дошки є і своя назва – busybord.

В своїй роботі, я використовую різноманітні інноваційні технології з сенсорно – пізнавального розвитку, які впливають на мислення, розвиток мовлення, подальше естетичне сприйняття навколишнього світу, уяви, та як наслідок – творчі здібності, дитини. Це і є фундаментом подальшого розвитку дитини. Також залучаю батьків до придбання й виготовлення дидактичних матеріалів, до участі в семінарах – практикумах, тренінгах із питань розвитку дитячої особистості, спільному дозвіллі з метою оптимізації дитячих та батьківських відносин.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. / Л. В. Кузьменко, І. М. Новик, О. Л. Венгловська. Харків: Видавництво «Ранок», 2021 р.
3. Сенсорний розвиток дошкільнят. М. Л. Кривоніс, О. Л. Дроботій. Видавництво «Ранок».
4. Сенсорний розвиток дітей раннього віку. О. С. Тарасова.

Алла ШЕЛЕСТЮК,

вихователь

Хмельницький заклад дошкільної освіти №3 «Світлячок»

КОЛЬОРОВІ МІСЯЦІ ЗДОРОВ'Я «МАЛЯТКО-ЗДОРОВ'ЯТКО»

Свідомий активний дошкільник – це дитина, яка вміє і хоче пізнавати світ, не прагне до готових рішень і моделей поведінки, а хоче відкривати його самостійно: на дотик, смак і запах; такий малюк воліє роздивитись усі кольори яскравого світу, почути всі його звуки й мелодії.

Виховати творчу людину без краси неможливо, бо вона є прекрасним і вічним джерелом натхнення, творчості, духовності.

Природа щиро піклується про людину. Вона не лише оточила її унікальним світом краси, а й нагородила людину здатністю сприймати кольори, чути голоси, відчувати аромати, смакувати плоди, тобто, досліджувати світ краси.

Здатність відчувати гармонію кольорів закладено в самій природі людини. Але в буденному житті людина втрачає в деякій мірі здатність помічати відмінності в кольорах предметів і певною мірою «обезбарвлюючи» свою природну здатність. У дитини органи чуття розвиваються найактивніше. Тому кольори потрібні дитині з народження. Вони впливають на самопочуття та емоції немовляти.

Колір раніше за інші засоби зображення стає в дитячих малюнках і змістовним (виражає зміст, переживання, відчуття), і естетичним (показник красивого). Для дитини кожен колір наповнений настроєм. Тому в малюнках колір використовується для позначення того, що подобається дитині, що вона вважає красивим, добрим. Відповідно, через кольори дитина виражає своє ставлення до навколишнього світу.

Тому потрібно створювати умови для формування колористичної культури дошкільників в образотворчій діяльності, розвитку колірної сприйняття та активізації експериментально-дослідницької діяльності дітей у колористичній творчості, навчати, як їх використовувати. Ще в давні часи люди помітили, що колір одягу, предметів побуту, освітлення здатний впливати на фізичний і психологічний стан людини.

Сучасна наука підтвердила лікувальні властивості кольорів. На основі досліджень їхнього впливу і сформувалася кольоротерапія – методика покращення здоров'я людини за допомогою кольорів. «Кольори діють на душу: вони можуть викликати почуття, пробуджувати емоції та думки, які нас заспокоюють і хвилюють, породжують сум і радість».

Всі темні кольори заспокоюють, світлі збуджують. З темряви виходить першим синій колір, зі світла - жовтий. Це основні кольори, з них виходять інші. Кольори можуть чинити фізичний (надто швидкоплинний) і психічний (при довгому спогляданні на певний предмет) вплив.

На мою думку, кольори сприймаються через асоціацію, наприклад – синій – холодний. Від органу зору сприйняття кольору переходить на інші органи і доходить до тактильних відчуттів. Також колір впливає на кров'яний тиск – він підвищується від синього до зеленого, до жовтого і червоного (в сукупності і окремо), зворотний процес при зворотному представленні.

Одні кольори поглинають форму (жовтий, білий), інші нею поглинаються (синій, чорний).

Кольори зцілюють нас, змінюють наш настрій і внутрішній стан, заспокоюють і змушують діяти, розпалюють творчу думку або пристрасть, допомагають зосередитися. Колір впливає на підсвідомість не менш сильно, ніж вчасно сказане слово. Тому сьогодні для роботи з

дітьми створюються цікаві програми, розробки вправ та занять, ігор та дослідів, в яких використовується кольоротерапія в поєднанні з нестандартними техніками роботи в образотворчому мистецтві.

Для створення гарного настрою нашим малюкам на протязі дня, використовувати «кольорові фізкультхвилинки». Перед початком різнокольорових фізкультхвилинки потрібно дати дітям можливість розглянути колір, насолодитися ним, для цього ефективно використовувати сюрпризний момент – поява «гостя», тобто ляльки, іграшки, або іншого предмета відповідного кольору.

Методика передбачає роботу з такими кольорами як: зелений, жовтий, оранжевий, синій, сірий (сріблястий), блакитний, рожевий та червоний.

Послідовність «кольорових» днів здоров'я така:

Вересень – зелений день. Зелений колір заспокійливо діє на нервову систему, знімає головний біль, стомлення, надає відчуття бадьорості. Його психологічний вплив: сприяє гармонії, розташуванню до інших людей. Робить врівноваженим, знімає негативні емоції, агресію, внутрішню скутість, розслабляє.

Жовтень – жовтий день. Жовтий колір стимулює мозкову діяльність і моторику, стимулює уяву та практично не набридає. Його психологічний вплив: знімає негатив, додає впевненості, підвищує сприйнятливості до нового, стимулює творчість, дисциплінованість, допомагає сконцентруватися.

Листопад – оранжевий день. Оранжевий колір будить радість життя і веселість. Він допомагає при депресіях, апатії і втраті апетиту. Цей колір благотворно впливає на залози і легені...

Грудень - синій день. Синій колір знімає збудження та агресію. Також сприяє розвитку розумових здібностей та поліпшує пам'ять, тому він

вважається кольором знання. Його психологічний вплив: проганяє тривогу, розвиває інтуїцію, очищає мислення, допомагає заглибитися в себе. Знімає напади істерики, м'язову напругу. Допомагає не довірливим, неспокійним, напруженим дітям.

Січень – сірий (сріблястий) день. Сріблястий колір відрізняється стійкістю і зменшує хвилювання. Цей колір виходить з сірого, висловлює прагнення до свободи і спробу подолати всі обмеження. Він завжди повільно струменіє, звільняє від емоційної скутості, відрізняється здатністю проникати скрізь. Володіє умінням припиняти суперечки (через власну неупередженість). Він заспокоює нерви, нормалізує роботу залоз внутрішньої секреції, впливає на роботу нирок.

Лютий – блакитний день. Блакитний колір – це колір безпечності, він заспокоює, випромінює надійність, але при цьому, дивлячись на нього, неможливо зосередитися. Він не сприяє розвитку уяви. Знижує напругу, комфортний. Це колір "спокійної емоційності"; дає можливість бути поза межами суспільства, розширює простір. Це - колір мрій і сподівань, колір миру і злагоди.

Березень – рожевий день. Рожевий колір означає романтичність, доброту, любов, пристрасність. Чим він блідіший, тим сильніший прояв любові. Викликає відчуття комфорту, заспокоює, позбавляє від нав'язливих думок, допомагає під час кризи.

Квітень – червоний день. Червоний колір підвищує кількість адреналіну в крові, підвищує працездатність, силу та відчуття самовпевненості. Створює відчуття тілесного тепла. Його психологічний вплив: додає впевненості, почуття безпеки, формує риси лідера. Допомагає при депресії, страху, подоланні інерції. Покращує настрій і зміцнює волю.

В травні рекомендуємо проводити різнокольоровий день для закріплення вивченого матеріалу та розвитку вміння бачити красу кольорів у природі.

Для повноцінної роботи важливо приготувати необхідний матеріал. Групова кімната прикрашається атрибутами відповідного кольору. Акцент слід зробити на натуральних природних об'єктах: листя, квіти, овочі, фрукти. Все це буде використовуватися при проведенні освітньої роботи з дітьми. Діти в цей день можуть принести кульки чи стрічки відповідного кольору. Особливий інтерес викликатиме в дітей їхній одяг, в якому буде присутній колір дня. Психологи рекомендують «кольоротерапію» одягу.

Кольоротерапія одягу:

- зелений створює у самого хазяїна і всіх оточуючих заспокійливий настрій, дає надію, почуття гармонії, безпеки, вільності;
- червоний допоможе боягузам набратися рішучості та сміливості;
- жовтий посилює концентрацію уважності, стимулює роботу мозку, «підсилює» оптимізм;
- синій та блакитний сприяють спогляданню та роздумам, навівають фантазії.

Оздоровлення кольором проходить в таких формах роботи:

«Хвилинка-кольоринка» – колір вводиться в тіло через дихання

Вживання кольорової води, та смакування овочами, фруктами в процесі проведення дидактичних ігор – колір вводиться через їжу.

Для пізнавального розвитку протягом дня рекомендується ряд різноманітних форм та методів роботи (дидактичні ігри, вправи, словесні ігри, бесіди і т.п.) Наприклад, при розгляданні одягу діти шостого року життя використовують невеликі зв'язні розповіді, висловлюючи своє відношення до одягу та його кольору.

Акцентується увага на логіко-математичний розвиток дітей при проведенні ігор з геометричними фігурами – порівняння за формою, величиною, зовнішньою будовою предметів (дидактичні ігри: «Жабки-стрибунці», «Кольорові яйця», «Овочі на городі», «Фрукти та ягоди в саду»).

Завдання з художньо-естетичного розвитку реалізуються в процесі роботи з художніми творами: вивчення віршів, відгадування загадок, читання казок; під час малювання та розгляду репродукцій картин.

Під час освітньої роботи з дітьми в процесі проведення кольорових днів здоров'я забезпечується включення різних аналізаторів (зорового, смакового, зорового, тактильного), звертається увага на мовний розвиток дітей, розвиток психічних процесів (уважності, мислення, пам'яті), креативних здібностей, рухової активності, фантазії тощо.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція).
2. Програма розвитку дитини дошкільного віку від 2 до 7 років «Дитина», 2016.
3. Нелюбова М.В. Психологія кольору. / Нелюбова М. В // [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2117
4. Нечипорук Н.І. Розвивальні ігри для дошкільників. / Н.І.Нечипорук, О.П. Томей. Х.: Вид. група «Основа», 2007. 192 с.
5. Українська мозаїка: [Посібник-хрестоматія] / [упоряд. О.П. Долинна, О.В. Низовська, Н.І. Вакуленко, О.А. Копейкіна]. К.: АВДІ, 2008. 384 с.

Людмила ЯКИМОВСЬКА,
вихователь, ЗДО №5 «Чебурашка»
м. Старокостянтинів,
Хмельницька обл.

ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ДІТЕЙ НА КІНЧИКАХ ПАЛЬЦІВ

Привчаючи дітей жити за законами краси, треба змалечку привчати їх бачити красу оточуючого світу. Потреба в красі у дитини існує з перших днів її життя. Починаючи освоювати елементарні рухи, малюк тягне руки до красивої іграшки і затихає, почувши звуки музики, дивлячись ілюстрації до своїх книжок, говорить: «Гарна!», і сам пробує малювати на аркуші олівцем тільки зрозумілу йому красу. Істину сприймає тільки чиста душа малюка.

Малювання для дитини – це гра. Діти із задоволенням і інтересом креслять на папері каракулі. Як тільки дитина зрозуміє, що олівець, ручка залишають слід на папері, її життя стає кращим і яскравішим. А життя, особливо дитинство, має бути барвистим і щасливим. Діти охоче погоджуються на пропозицію намалювати щось і з задоволенням беруться за роботу. Цей вид діяльності їх захоплює і тішить. Тому малювання – найперший і доступний засіб вираження на папері своїх думок і переживань. А в ньому, як і в будь-якій грі, з'являється можливість зрозуміти риси характеру, здібності, творчі можливості дитини. Іноді можна зустріти дітей, які справляють враження справжніх художників. Їхні малюнки представляють цілі картини з оригінальним сюжетом. При цьому досить високою виявляється і техніка виконання – впевнені та чіткі лінії, різноманітна палітра кольорів. Дітям найбільше подобається малювати на вільну тему, адже тоді вони можуть дати волю

своїй фантазії. Тому слід не пригнічувати дитячу довіру своїм власним почуттям і створювати умови, за яких усі знання діти одержують через свій особистий досвід у результаті своєї художньої практики.

В процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності; дитина має можливість доступними засобами виразити свій емоційний стан, своє ставлення до навколишнього світу, вчиться самостійно створювати прекрасне, помічати його в повсякденному житті, у творах мистецтва. Під час виконання робіт із зображувальної діяльності в дитини відбувається тренування рухів пальців рук. Відомо, що розвиток зон мозку, які відповідають за мовлення, відбувається під впливом імпульсів, що йдуть від пальців. Якщо розвиток рухів пальців відстає, то затримується і розвиток мовлення, хоча загальна фізична активність дитини при цьому може бути нормальною. Таким чином, стає зрозумілою важливість засвоєння дітьми вмінь і навичок із зображувальної діяльності саме на етапі дошкільного виховання. Працюючи з дошкільнятами, нам завжди слід пам'ятати, що все велике починається з малого. Тому потрібно якомога раніше розпочинати розвивати у дітей логічне та абстрактне мислення, фантазію, спостережливість та увагу, формувати художньо-творчі навички. Тому щоб краще допомогти своїм вихованцям увійти в світ прекрасного, я детально ознайомила з напрацюваннями Шелестової Л.В., Горошко Н.А., методології ТРВЗ. На основі отриманих знань, спираючись на досвід дітей, їх інтереси, намагалася компенсувати недостатність знань вихованців у повсякденному житті (під час спостережень, бесід, розгляду об'єктів). У своїй роботі з розвитку художньо-творчих здібностей велику увагу приділяю розвитку в дітей чуття кольору. Пріоритетними напрямками моєї педагогічної діяльності є: розвиток у дітей чуття кольору;

розвиток естетичного сприйняття; розвиток уміння широко використовувати його як засіб виразності при створенні художнього образу, при відбитті настрою, характеру образу, свого ставлення до нього. Для цього я використовую такі заняття, під час яких вчу дітей за допомогою кольору передавати свої почуття: любов, радість, відчай, гнів тощо. Одночасно проводжу роботу з ознайомлення дітей із витворами мистецтва. Звертала увагу дітей на те, які кольори допомагають художнику створити той або інший настрій, що сталося б, якби він змінив фарби на протилежні. Далі ознайомлюю дітей із жанром портрета, виразними можливостями кольору під час його створення. Розглядаючи репродукції, намагаюсь підвести дітей до розуміння того, що завдання художника полягає не лише в тому, щоб досягти зовнішньої схожості зі зразком, але й у тому, щоб відобразити характер та настрій людини або іншого героя, а також своє ставлення до них.

Для розвитку уяви, творчої активності також використовую нетрадиційні техніки малювання, що демонструють незвичне поєднання матеріалів та інструментів. Малювання зубною щіткою, губкою, ватними паличками, паличками з-під соку, картопляними штампиками, пальцями та долоньками викликає у дітей сплеск емоцій: подив («Невже цим малюють?»), радість («Як гарно виходить»), задоволення («Я зумів це зробити!»).

Видатний український педагог В. Сухомлинський у своїх працях зазначав, що ми повинні відкрити в кожній людині творця, поставити її на шлях самобутньої творчої. Треба пам'ятати, що творча обдарованість дитини, як і окремі її здібності, не дається їй у готовому вигляді від природи. Вроджені здібності – це лише одна з передумов надзвичайно складного процесу формування індивідуально-психологічних якостей, у

тому числі і здібностей, які величезною мірою залежать від впливу навколишнього середовища, системи виховання, характеру діяльності.

Наша мета – не тільки розвивати фантазію дітей, а й навчити міркувати системно, розуміючи процеси, що відбуваються. Дошкільний вік – це вік, сприятливий для розвитку творчості. Дитині все дається легко, все цікаво і все вона виконує з великим захопленням, особливо коли ці дії пов'язані з грою або просто включені в ігрові відносини. Художня творчість дошкільника – це здібність дитини передавати свої власні думки, почуття, стан, настрій, фантазії через самобутні, оригінальні художні засоби самовираження. Щоб надати творчого характеру образотворенню дитини як складової різнобічного розвитку особистості, необхідні відповідні педагогічні засоби, зокрема:

- створення емоційно насиченого середовища;
- ігри на засвоєння певних знань і оволодіння зображальними навичками та вміння;
- вправлення у різних видах образотворення;
- самостійна образотворча діяльність дитини.

Заняття з малювання слід проводити так, щоб кожне з них стало для дітей зустріччю з прекрасним – з природою, людиною, світом мистецтва. Ці зустрічі дитини з творами живопису, казками, цікавими явищами та об'єктами довкілля допомагають помічати красу, радіти й дивуватися їй, виявляючи свої почуття. Тому у структуру заняття слід обов'язково включати спостереження та хвилинки милування, під час яких залучаються до сприймання об'єкту милування всі органи чуття дітей. Для прояву творчої активності дитини на заняттях з образотворчої діяльності дуже важливо використовувати психогімнастику з музичним супроводом. Адже вправи з психогімнастики допомагають маленьким

художникам ліпше відчувати навколишній світ, увійти в образ, відчувати його характер, настрої і потім передати свої враження у малюнку.

Малювання під музику також зароджують у дітей натхнення та бажання творити. Тому музика – бажана гостя на заняттях з малювання. Коли звучить музика, руки дітей рухаються плавно і в той самий час упевнено. Діти не бояться припуститися помилки, оскільки їх свідомість підпорядкована закону гармонії, а не тим малозначимим правилам, які встановлюють дорослі. Колір і музика, графіка і ритм захоплюють дітей і переносять їх у чарівний світ, спонукають до творчості. Під час роботи дітей педагогові бажано послуговуватися поетичними засобами виразності супровідного мовлення, вдаючись до образних порівнянь, вживаючи слова, що визначають моральні якості людини і прагнучи ввести їх до активного словника дитини.

Доречні будуть і специфічні зображальні терміни: холодні та теплі кольори, тло, світлотінь; фарби – яскраві, соковиті, розмиті, прозорі, насичені; колірна гама і пляма, палітра кольорів; слова, пов'язані з композиційною побудовою картини: план картини, побудова в крузі, прямокутнику, трикутнику, на смузі, в русі чи у статиці. В ході образотворчої діяльності у дітей формуються відчуття ритму, гармонії, позитивні моральні якості, почуття, що забезпечують розвиток творчості, всебічний розквіт особистості, навчають сприймати прекрасне. Кращі зразки народного та авторського мистецтва допомагають виховувати почуття національної гідності, сприяють збереженню народних звичаїв, промислів, викликають інтерес до мистецьких творів, пробуджують власні творчі зусилля. Слід залучати дошкільнят до витоків духовності, використовуючи український фольклор.

Ми повинні пам'ятати, що дитина набуває образотворчих умінь поетапно завдяки відповідній послідовності виконуваних нею творчих

завдань. Отже, дуже важливо пробудити у кожній дитині її творчі здібності, індивідуальність, неповторність, віру в те, що вона прийшла у світ творити добро і красу, приносити людям радість.

Від того як ставиться дитина до маленької речі, залежить її ставлення до великого світу. Тому слід намагатися навчити дітей змалечку бачити за кожною річчю її історію, характер, якусь таємницю. Тож і навчання малювання починаємо з ознайомлення дітей із художнім приладдям та матеріалами. На заняттях «Подорож до майстерні художника», «Пензлик та його друзі», «Таємниця акварелі» діти молодшого дошкільного віку дізнаються чимало цікавого про олівці, гуаш, акварель, пензлик, звичайну та воскову крейду тощо. Для такого ознайомлення слід відводити значну частину заняття, достатню для того, щоб діти відчували характер художнього матеріалу, пізнали його особливості, розглянули, торкнулися, пофантазували і випробували у малюванні. Аби заспівати пісню, необхідно підготувати голос у розспіві. А до малювання необхідно підготувати руку, щоб її рухи були впевненні, вільні і точні. Тому на заняттях я використовую такі сенсомоторні вправи, як «Пензлик танцює», «Пензлик стрибає», «Олівець на прогулянці» тощо.

Перш ніж розпочати малювати акварельними чи гуашевими фарбами треба підготувати їх до цього – набрати на пензлик чистої води й зволожити кожну фарбу. Попереднє обігрування допоможе дитині самостійно готувати фарби до роботи. Скажімо, можна пояснити, що кожен розпочинає свій день з умивання, зволоження свого тіла, тож і фарби мають умитися, зволожитися, «прокинутися».

Наявність найрізноманітніших допоміжних матеріалів спонукатиме дитину фантазувати, робити власні відкриття, експериментувати. І чим систематичніше дорослий підтримуватиме зрослі можливості дитини, тим інтенсивніше розвиватимуться її художні здібності й емоційна

сприйнятливість як важлива особистісна якість. Завдання кожного педагога – збагатити дошкільника відповідними знаннями та уміннями, навчити його користуватися художніми матеріалами та інструментами, застосовувати різні техніки, а дитина вже сама обере те, що їй потрібно для реалізації власних задумів.

Поява вибіркового ставлення до різних видів образотворчої діяльності свідчатиме про подальшу динаміку особистісного розвитку. Кольори веселки, як і звуки музики, роблять життя яскравішим. В образотворчій діяльності колір – один з основних засобів виразності. Саме колір приваблює дітей викликає у них бажання взяти фарби та почати малювати. Безпосередня робота з фарбами, порівняння їх кольорів з барвами природи, кольорами навколишніх предметів дають змогу розвивати у дітей образну уяву та творчу фантазію.

Заняття з малювання відкривають перед дітьми цілий світ розмаїття кольорів, захоплюють таємницею народження кольору, викликають естетичну насолоду. Тому нам слід не просто ознайомлювати дітей з кольором, а навчити відчувати їх. У цьому нам допоможуть різні ігрові прийоми. Так, я пропоную дітям перетворитися на той чи інший колір та уявити, який у нього характер, настрій голос, з ким він дружить, чим пахне тощо.

Разом з дітьми голосно сміємося, як червоний, лагідно усміхаємося, як жовтий, сумуємо разом із блакитним, вчимося бути врівноваженими, як зелений. Виявляється, що колір плаче і сміється, розповідає і мовчить, шепоче і кричить, сварить і мирить, співає і танцює, сумує і радіє, сміливо виступає вперед і скромно стоїть у куточку. Такий підхід дає змогу навчити дітей враховувати особливості та можливості кольорів під час малювання.

Список використаних джерел:

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» 2022 р.
2. Базовий компонент дошкільної освіти:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
3. Горошко Н.А. Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах : малювання, аплікація. Х.: Ранок, 2007.
4. Ковалевська О.Й. Чарівний світ мистецтва // Бібліотечка вихователя дитячого садка. 2008. Серпень.
5. Шульга Л.М. Барвиста радість (Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання). Запоріжжя.: Ліпс, 2007.
6. Використання нетрадиційних технік малювання як засіб розвитку творчості в дітей дошкільного віку. Дайджест 2. Упорядник Погрібняк Н.В., Михайліченко А.Ф., Запоріжжя.: Ліпс, 2010. // Дошкільна методична література.

Ольга ЯКУБОВИЧ,

здобувачка другого (магістерського)

рівня вищої освіти спеціальності

012 Дошкільна освіта Хмельницької

гуманітарно-педагогічної академії

Науковий керівник

Розгон Вікторія Вікторівна

доцент кафедри дошкільної

педагогіки, психології та фахових

методик, кандидат пед. наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У дошкільному дитинстві закладаються основи здоров'я, виховуються основні риси особистості людини. Міцне здоров'я – важливе підґрунтя успішного всебічного розвитку дитини і розкриття її особистісного потенціалу. Саме тому принцип оздоровчої спрямованості навчально-виховного процесу виокремлюється як один із стратегічних у сучасній системі дошкільної освіти.

Відповідно до законів України «Про дошкільну освіту», «Про фізичну культуру» одним із пріоритетних напрямків освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах залишається фізичне виховання та оздоровлення дітей.

Основна мета фізкультурно-оздоровчої роботи – охорона та зміцнення здоров'я, підвищення опірності й захисних сил дитячого організму, покращення його працездатності; своєчасне формування у малюків життєво важливих рухових умінь та навичок, розвиток фізичних

якостей і забезпечення належного рівня фізичної підготовленості; виховання стійкого інтересу до рухової активності, потреби в ній, вироблення звички до здорового способу життя [4].

Основою системи фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному закладі є руховий режим як сукупність різних засобів та організаційних форм роботи з дітьми, які раціонально поєднуються і послідовно використовуються залежно від віку дітей, місця в режимі дня, сезону. Робота дошкільного навчального закладу в цілому спрямовується на підтримку, збереження та розвиток здорового способу життя дитини дошкільного віку.

Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО. Пріоритетний напрям освітньо-виховної роботи у дошкільному навчальному закладі – організація фізкультурно-оздоровчої роботи, що органічно пов'язана з активною руховою діяльністю дітей та має на меті забезпечити оптимальний стан їхнього здоров'я, успішний фізичний розвиток, подолання гіподинамії, формування рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей та формування інтересу до різних видів рухової діяльності [4].

Ця робота спрямовується на виявлення резервів повноцінного фізичного розвитку дітей та формування основ здорового способу життя. Для цього система фізичного виховання дітей володіє багатим арсеналом різноманітних фізкультурно-оздоровчих засобів. Чим різноманітніші засоби виховного впливу на дітей використовуємо в своїй роботі, тим динамічнішим є перебіг процесу фізичного розвитку дошкільнят.

Основні показники фізичного здоров'я дитини – загартованість організму (ступінь розвитку адаптивних можливостей організму проти негативних змін навколишнього середовища); повноцінний фізичний

розвиток; рівень рухової підготовленості; розвиток фізичних якостей та тренованість організму [3].

Ефективність загартовування дітей визначається доцільним вибором різних його видів (обтирання, обливання холодною водою, контрастне обливання, ходіння босоніж, полоскання горла, використання сауни, плавання в басейні тощо). Запорука позитивних зрушень – систематичність, послідовність, позитивне ставлення дитини до загартовувальних процедур, відсутність примусу. Актуалізації знань дітей, їхніх умінь та навичок, особистісних досягнень у сфері рухового досвіду сприятиме й залучення їх до планування варіантів виконання рухових завдань на прогулянці, під час пішого переходу. Більшої самостійності варто надавати малюкам і в рухливих іграх, заохочувати їх самостійно організовувати знайомі ігри, розподіляти ролі, продумувати й ускладнювати правила. Саме такий підхід допоможе деяким дітям, які звикли перебувати під пильною опікою дорослих, доцільно й цікаво організовувати власне дозвілля [2].

Пріоритетні напрями фізкультурно-оздоровчої діяльності у закладі дошкільної освіти:

- учити дітей дбати про своє здоров'я;
- розвивати потребу в щоденній руховій діяльності;
- розвивати фізичні якості, формувати навички володіння основними рухами та руховими діями;
- підтримувати у дітей інтерес до різних видів спорту, занять фізкультурою, плаванням;
- забезпечувати взаємодію педагогів, медичних працівників та батьків у питаннях зміцнення психічного, фізичного здоров'я дітей та формування у них здорового способу життя [1, с.7].

У закладах дошкільної освіти використовується комплекс різних засобів з фізичного виховання та розвитку малюків: фізичні вправи (гімнастика, ігри, елементи спорту), природне середовище (повітря, сонце, вода), гігієнічні чинники (режим харчування, сну, занять і відпочинку, гігієна одягу, взуття, обладнання тощо). Поряд з традиційними засобами фізичного виховання, оздоровлення дошкільників у практиці роботи дошкільних закладів знаходять місце інші, наприклад: фітбол-гімнастика – вправи з використанням м'яча, що має певні властивості (розмір, колір, запах, пружність), які застосовуються з оздоровчою метою [4].

До фізкультурно-оздоровчої роботи відносяться такі форми: ранкова гімнастика, гімнастика після денного сну, фізкультурні хвилинки, паузи, загартовувальні процедури.

Ранкова гімнастика – обов'язково проводиться в ранкові години в кожній віковій групі. Вона сприяє поглибленню дихання, посиленню кровообігу, обміну речовин, розвитку різних груп м'язів, правильній поставі, розгальмовуванню нервової системи після сну, викликає позитивні емоції. Гімнастика після денного сну проводиться після поступового підйому дітей у спальній, групових кімнатах або залі. Комплекс такої гімнастики включає загальнорозвивальні вправи на різні м'язові групи із зміною вихідних положень та спеціальні вправи для формування стопи і постави. Тривалість від 6 до 9 хвилин залежно від віку дітей [4].

Фізкультурні паузи (динамічні перерви) проводяться в перерві між малорухливими видами діяльності та організованими заняттями з метою зняття втомлюваності дітей через використання нескладних рухливих вправ. Фізкультурні хвилинки – проводяться під час організованих занять у вигляді короткотривалих комплексів фізичних вправ, що дає

можливість зменшити втомлюваність дітей і відновити їхню працездатність для подальшої успішної роботи [3].

Загартувальні процедури – система заходів, спрямованих на підвищення опірності організму дітей, розвитку у них здатності швидко й без шкоди для здоров'я пристосовуватися до змінних умов навколишнього середовища.

У закладах дошкільної освіти застосовуються два види загартувальних заходів: повсякденні та спеціальні. До повсякденних належать: відповідний температурний режим, використання прохолодної води для миття рук, обличчя [2].

Дні здоров'я організовуються один раз на місяць, починаючи з 3-го року життя. Цей день насичується різноманітними формами: загартувальні та лікувально-профілактичні процедури, дитячий туризм, фізкультурне свято або розвага, самостійна рухова діяльність, рухливі ігри на прогулянках, фізкультурні заняття тощо. Більшість з них бажано проводити на свіжому повітрі. У день здоров'я вся освітня робота пов'язується з темою здоров'я та здорового способу життя (бесіди, читання художньої літератури, ігрова, пізнавальна, трудова, самостійна художня діяльність тощо). Програма дня здоров'я передбачає як загальні для всього дошкільного закладу заходи, так і розраховані на кожну вікову групу [2].

Роботу з виховання потреби у дотриманні здорового способу життя необхідно здійснювати за такими напрямками:

- прищеплювання стійких культурно-гігієнічних навичок;
- розвиток уявлень про будову власного тіла, призначення органів;
- навчання догляду за власним тілом, формування навичок надання першої долікарської допомоги;
- формування уявлень про те, що корисно і що шкідливо для здоров'я;

- формування потреби щодня займатися фізичними вправами [1].

Пріоритетними у роботі ЗДО були і залишаються здоров'язбережувальні аспекти. У закладі сформувалась модель оптимальної взаємодії всіх спеціалістів, об'єднаних єдиною професійною метою, які допомагають у реалізації медико-педагогічного супроводу дитини. Створена система оздоровчих та фізкультурних заходів першочерговим вважала завдання щодо формування у дітей мотивації здоров'я і поведінкових навичок здорового способу життя. Проводиться аналіз захворюваності дітей старшею медичною сестрою щомісячно, створюється порівняльна діаграма щодо паралельних вікових груп, що дає можливість педагогам та медичному персоналу спільно з батьками вихованців планувати оздоровчі та загартовувальні заходи [4].

Важливу роль у фізичному вихованні дітей відіграє сім'я. Діти засвоюють спосіб життя батьків, у сім'ї закладаються основи багатьох умінь, навичок і звичок, виробляються оціночні судження та визначається життєва позиція підростаючого покоління. Це певною мірою стосується і ставлення до фізичної культури, до активного використання її засобів у побуті – для зміцнення здоров'я, всебічного розвитку і змістовної організації дозвілля. Аналізуючи ступені освітньо-виховної системи, першим завданням дошкільного виховання є фізичний розвиток дитини. Найкращі наслідки у вихованні дітей дошкільного віку може дати співпраця родини і дитячого садочка. Це дозволяє дотриматись єдності у напрямках і методах виховання [2].

Отже, успішне розв'язання завдань фізичного виховання дітей повномірно залежить від створеного фізкультурно оздоровчого середовища в закладі дошкільної освіти та за умови спільних, погоджених дій дошкільного закладу і сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». К., 2007. 20 с.
2. Вільчковський Е. С. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку. К.: ІЗМН, 1998. 64 с.
3. Воронін Д.Є. Теоретичні засади формування здоров'язберігаючої компетентності URL: <http://www.imidg.ucoz.ua/knigy/pnauk2.pdf>
4. Коваленко Ю. О. Проблема підвищення ефективності фізкультурнооздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. К. : ІПППО АПН України, 2008. Вип. 1–2. С. 108–114.

ЗМІСТ

Баб'як Ю. Особливості використання ігор з піском з дітьми з порушенням опорно-рухового апарату в умовах ЗДО	4
Барчук Н. Громадянсько-патріотичне виховання дітей у закладі освіти.....	8
Білик В. Використання мнемотехнологій в мовленнєвому розвитку дошкільників.....	12
Бойко О. Використання цифрових технологій у роботі директора ЗДО.....	16
Васильчук Т. Особливості організації мінімузеїв в закладах дошкільної освіти.....	19
Вендера К. Використання дидактичних ігор на заняттях з англійської мови в ЗДО.....	23
Габрук Г. Особистість сучасного вихователя.....	27
Городова Л. Формування та розвиток національної свідомості і патріотичних почуттів дітей дошкільного віку.....	33
Гудзяк І. Гра у шахи як засіб розвитку інтелектуальних навичок старших дошкільників в умовах воєнного стану.....	39
Дацюк О. Квест-технологія в ЗДО.....	43
Добрянська І. Національно-патріотичне виховання у закладі дошкільної освіти.....	48
Жуківська І. Мнемотехніка як засіб розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.....	52
Загоруйко Н. Використання коректурних таблиць Н.Гавриш в роботі з дітьми дошкільного віку.....	56
Задерей Використання дидактичних ігор екологічного спрямування під час ознайомлення старших дошкільників з природою.....	60

Ігнатюк І. Основні завдання організації навчально-виховної діяльності дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в ЗДО на сучасному етапі.....	65
Каравецька Н. Заспокійливі заняття для малят в укритті.....	68
Клачун Н. Формування сучасної моделі освіти для сталого розвитку у закладах дошкільної освіти.....	73
Кобернюк Т. Розвивальне середовище в ЗДО.....	77
Коваль Ж. Особливості сюжетно-рольових ігор дітей дошкільного віку.....	80
Козачук О. Організація пошуково-дослідницької діяльності в закладах дошкільної освіти.....	84
Кузьмова В. Використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського для патріотичного виховання дітей дошкільного віку.....	88
Кустовська О., Машкіна Л. Діалог як форма роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю.....	94
Максимчук Ю. Створення розвивального життєвого простору у закладі дошкільної освіти	100
Мей М. Сучасна освіта в умовах воєнного стану	104
Нижник Л. Дистанційна форма роботи у ЗДО.....	108
Орлова Н. Організація роботи гуртка з хореографії в ЗДО.....	115
Павлушкіна О. Методичні аспекти використання освітньої технології «геокешинг» з дітьми дошкільного віку	122
Прозорова А., Миськова Н. Організація діяльності методичного кабінету закладу дошкільної освіти у контексті підготовки педагогів до реалізації парціальної програми «Інтелектуальна мозаїка».....	126
Пташка К., Крутії К. Самодіяльна вільна гра як засіб розвитку монологічного мовлення старших дошкільників.....	130

Ременюк І., Зданевич Л. Форми та методи роботи екологічного виховання	136
Розгон В., Ременюк І. Формування основ екологічної свідомості у дітей дошкільного віку	143
Самофалова Н. Мнемотехніка – технологія ефективного заучування віршів.....	152
Самчук Л. Організація комунікації з учасниками освітнього процесу: змішаний формат.....	157
Семенюк Т. Особливості прояву сором'язливості у дітей дошкільного віку	162
Сікорська Н. Роль асистента вихователя в роботі команди психолого-педагогічного супроводу.....	165
Сікула С. Ейдетика як засіб креативного розвитку дошкільнят ...	169
Соловійова В. Гурток шумових інструментів: практичні аспекти організації.....	173
Тонінчук Н. Інноваційні підходи до організації роботи з батьками.....	177
Харкавлюк Ю. Розвиток сенсорних еталонів у дошкільників.....	181
Царюк І. Особливості розвитку емоційної сфери у дітей дошкільного віку	187
Цегельник Т., Завадська Л. Сучасний стан організації діяльності вихователя інклюзивної групи ЗДО з дітьми з порушенням зору.....	190
Чорна В. STREAM-освіта в закладі дошкільної освіти.....	194
Шевчук О. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку.....	197
Юрчук Л. Сенсорний розвиток дітей дошкільного віку.....	201
Шелестюк А. Кольорові місяці здоров'я «Малятко-здоров'ятко»...	207
Якимовська Л. Творчі здібності дітей на кінчиках пальців.....	215

Якубович О., Розгон В Особливості фізкультурно-оздоровчої діяльності в закладах дошкільної освіти	219
--	-----

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами науково-методичного семінару**

Частина 2

Відповідальний за випуск – **Зданеви Л. В.**, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор

Комп'ютерний набір та упорядкування: **Миськова Н. М.,
Онофрійчук Л. О., Розгон В. В., Талемонюк А. О.**

Літературні редактори: **Зданевич Л. В., Пісоцька Л. С.**

Художнє оформлення: **Онофрійчук Л. О.**

**За достовірність фактів, назв, дат, посилань на літературні джерела
тощо відповідальність несуть автори**

Здано до друку 21.02.2023 р.

Підписано до друку 22.02.2023 р.

Формат 60×84/16.

Гарнітура Bookman Old Style. Умови. друк. арк. 5,3

Тираж 100 прим. Зам. №1211/21

Набір здійснено у інформаційно-методичному центрі
зі спеціальності «Дошкільна освіта»
29013, м. Хмельницький, вул. Проскурівського підпілля, 139

